

ဤစာအုပ်တွင် မြေအသုံးပြုနေသော ပြည်သူအများအပြားနှင့် မိမိတို့ အခွင့်အရေးများကို
မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများအရ မည်သို့မည်ပုံ ရထိုက်ခွင့်ရှိကြောင်း လေ့လာသုံးသပ် တင်ပြထားသည်။

မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရုပ်ရုပ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်

ဦးမောင်မောင်ညွန့်

လုပ်ငန်းလိုင်စင် မရရှိသည့်အပေါ် ဥပဒေအရ ကောက်ခံသည့် လိုင်စင်ကြေးများ၊ လိုင်စင်အသစ် လဲလှယ်ကြေးများနှင့် ရက်လွန်ကြေးများ ဟူသည့် နိုင်ငံတော်က ရရှိမည့် အခွန်အခများလည်း မရတော့ပါ။ သို့ရာတွင် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ ပါ မည်သူမျှ လိုင်စင် မရှိဘဲ ဆား သို့မဟုတ် အပိုဓာတ်ဆားကို စီးပွားဖြစ် ထုတ်လုပ်ခြင်း မပြုရ ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အတွက် ပုဒ်မ ၁၆ ပါ အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်း ချက်တို့အရ ကာလတစ်ခုအတွင်း တရားမဝင် ငွေပေးငွေယူများလည်း နောက်ဆက်တွဲ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရပါသည်။

ဆားထုတ်မြေနှင့် လန-၃၉ မှ

အခွန်တော်အရာရှိတစ်ဦးက မြေတစ်ကွက်တည်းကို မြေငှားဂရန် နှစ်စောင် ထုတ်ပေး ထားခြင်းအပေါ် တရားရုံးက အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် တရားရုံးသို့ လွှဲအပ်ခြင်းအတွက် တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့် မရှိနိုင်တော့ပါ။ ဥပဒေက အတိအလင်း တားမြစ်ထားပါသည်။ အထက်အဆင့် အခွန်တော်အရာရှိ အဆင့်ဆင့်ထံ တင်ပြ ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်စေ ရန်သာ ဖြစ်ပါမည်။ ဤတွင် ကာယကံရှင်များက စာချွန်တော် လျှောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်မှုကိုမူ မဝေဖန်လိုပါ။ “မြေတစ်နေရာတည်းတွင် ဂရန်နှစ်ခု ထပ်နေသဖြင့် တရားရုံးသို့ အဆုံးအဖြတ်ခံယူစေမည် ဆိုသည်မှာ မှန်သလား” ဟု မေးလာသူ ညီငယ်အနေဖြင့် ဤမျှဆိုလျှင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများအရ ရှင်းလင်း စွာ သိမြင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

မြေတစ်ကွက် ဂရန်နှစ်ခု မှ

ကော်မရှင်ထံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရန် ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် ရရှိရုံမျှနှင့် မြေလွတ်မြေရိုင်းများကို အသုံးပြုခွင့် ရရှိခြင်း မဟုတ်သည်မှာ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အထင်အရှား တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါလျက် အောက်ခြေဒေသတချို့တွင် ကော်မရှင်၏ မြေအသုံးပြုခွင့် မပါရှိဘဲ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံရန် ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် ရရှိရုံမျှနှင့် ယင်းခွင့်ပြုမိန့်ပါ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်မည့် နေရာပြ မြေပုံကို လက်ရောက် ရယူနေကြခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်နေသော ဆောင်ရွက်ချက်ဟု သုံးသပ်ရပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့် မှ

□ လူသားတစ်ဦးအနေဖြင့် မြေကို အသုံးပြု၍ မိမိအတွက် သင့်တင့် မျှတသည့် စားဝတ် နေရေး ဖန်တီးနိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်နေပါသည်။ ယင်းသို့ အသုံးပြုခွင့် ကိုလည်း မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းများက သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။ လူသားတို့အနေဖြင့် မြေကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများကို လူသား တို့ကပင် ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဥပဒေကို ရေးဆွဲသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးကြီးလာပါတော့သည်။

အမှာစာ မှ

□ မျက်မှောက်ကာလတွင် အောက်မြန်မာပြည်၌ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူသည် လုံးဝ မရှိပါ။ အထက်မြန်မာပြည်တွင်မူ သီပေါမင်း ပါတော်မူချိန်တွင် ဘိုးဘပိုင် အခွင့်အရေး ရရှိပြီးသည့် မြေများကိုမူ ဗြိတိသျှ အစိုးရက ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုပေးခဲ့ပါ သည်။ ဤတွင်ပင် မြို့ရွာအတွင်းမြေများသာ ဆက်လက်တည်တံ့နေပြီး မြို့ရွာပြင်ပ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတွင်မူ ခေတ်အဆက်ဆက် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ လျော့နည်းသွားမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟူသည် မရှိ မှ

- ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး ဦးစီးသော ဗဟိုလယ်စီ၏ ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ် ပေးသော လျော်ကြေးကို တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ သို့မဟုတ် နေပြည်တော်ကောင်စီက ပြင်ဆင်သတ်မှတ် ခွင့်ပြုခြင်းသည် မည်သို့ရှိလာပါမည် နည်း။ ထိုထက်ဆိုးသည့်အဖြစ်မှာ ယင်းသို့ အပြီးအပြတ်ဖြစ်သည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်း ချက် ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီ လက်အောက်ခံ ကျွန်ဘဝတွင်မှာပင် မြေသိမ်း အက်ဥပဒေအရ လျော်ကြေး သတ်မှတ်မှုကို တရားရုံးတွင် တက်ရောက် ကုစားခွင့် ရခဲ့ပြီး ယခုကဲ့သို့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်နေသည့် ကာလ၏ ဥပဒေတွင်မှ ထိုအခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးရပေတော့မည်။

တာတမံ ဥပဒေပါ မြေလျော်ကြေး မှ

- ယခင် ဖြတ်ကျော်ခဲ့သည့် ခေတ်ကာလများကဲ့သို့ မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်သည်၊ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် နိုင်ငံတော်၏ စီမံကိန်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြေအတွက် လျော်ကြေးပေးရန် မလို ဟူသည့် ဘဝရှင် မင်းကြားကြီးဆန်သည့် အတွေးမျိုး မထားသင့်တော့ပါ။ ထို့ပြင် ဒေသခံ ပြည်သူတို့၏ အကျိုးအတွက် မြေကို အခမဲ့ ရယူပါက ထိုလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ဒေသခံပြည်သူတို့ကို အခမဲ့ ဖြန့်ဝေ အသုံးပြုခွင့်ပေးသည်လား၊ အခကြေးငွေဖြင့် ဖြန့်ဝေအသုံးပြုခွင့် ပေးသည်လား ဟူသည့် ထောက်ကွက်မေးခွန်းကိုလည်း မြေကြား ရန် လိုအပ်ပါမည်။

လျှပ်စစ်ဥပဒေနှင့် မြေ မှ

- အိမ်ရာမြေ တစ်ကွက်တည်းကို မည်သည့်ကာလက ထုတ်ပေးခဲ့သည်၊ မည်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသူက မည်သို့ထုတ်ပေးသည်ကိုလည်း ကာလအလိုက် စိစစ်ရန် လိုအပ် ပါသည်။ ထုတ်ပေးစဉ် ကာလက လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူက ထုတ်ပေးခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပါက လည်း ထိုမြေငှားဂရန်သည် ထုတ်ပေးစဉ်က ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေတို့နှင့် ညီညွတ်ခြင်း မရှိသဖြင့် မူလကပင် ပျက်ပြယ်နေသော မြေငှားဂရန်အဖြစ် သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်ပါ သည်။ ယင်းသို့သော ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့်ဌာနမှ မည်သူတို့က မြေငှား ဂရန် မှတ်ပုံတင်စာအုပ်နှင့် မြေငှားဂရန် အမှုတွဲတို့အရ စိစစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို ဆင်ခြင်ကြစေလိုပါသည်။

မြေတစ်ကွက် ဂရန်နှစ်ခု မှ

WISDOM HOUSE

စာအုပ် ၂၅၀

မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရပ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်

ဦးမောင်မောင်ညွန့်

WISDOM HOUSE

☎ ၀၉-၂၅၄၁-၄၈၅၆၊ ၀၁-၅၄၅၀၃၆၊ ၀၉-၄၃၀-၄၁၈၅၇။

Wisdom House Publishing Facebook Page ကို

@wisdomhousepublishing ဖြင့် ရှာဖွေကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.facebook.com/wisdomhousepublishing/>

ပထမအကြိမ်
အုပ်စု
ထုတ်ဝေသူ

ဇွန်လ၊ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်။

၅၀၀

ဦးမောင်မောင်

Wisdom House စာအုပ်တိုက် (မြ-၀၀၄၇၁)

အခန်း (၂၀၄)၊ တိုက် (၈၇၅-၈၇၆)၊

လက်ဝဲမင်းဒင်လမ်း၊ မေတ္တာညွန့်ရပ်ကွက်၊

တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးဇော်မြင့်ဝင်း

ကာလာဇွန်ပုံနှိပ်တိုက် (မြ-၀၀၁၄၂)

အမှတ် (၈၄)၊ (၃၁) လမ်း (အထက်)၊

ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း

ကိုကြီးဌေး

အတွင်းအပြင်အဆင်

Wisdom House

တည်းဖြတ်

အေးကျော်မင်း

တန်ဖိုး

တန်ဖိုး ၁၂၀၀၀

တန်ဖိုး ၁၂၀၀၀

မောင်မောင်ညွန့်၊ ဦး

မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရပ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်/
ဦးမောင်မောင်ညွန့်

- ရန်ကုန်။ Wisdom House စာအုပ်တိုက်၊ ၂၀၂၀။

၃၅၀ စာ၊ ၁၅x ၂၂.၅ စင်တီ။

(၁) မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရပ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ချက်
(ပထမအကြိမ်)

ဦးမောင်မောင်ညွန့်

အဖ ဦးတင်ညွန့်၊ အမိ ဒေါ်တူးတို့မှ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသရဲမြို့တွင် ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၂ ရက်နေ့၌ မွေးဖွားသည်။ အခြေခံပညာများကို မန္တလေးမြို့၊ စိန်ပီတာကျောင်း၊ ပဲခူးမြို့၊ အထက (၃)၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ဗိုလ်တထောင် အထက (၆) တို့တွင် သင်ယူ၍ ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် အခြေခံပညာ အထက်တန်း စာမေးပွဲကို အောင်မြင်သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှ ဘူမိဗေဒ အဓိကဖြင့် သိပ္ပံဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် အထက်တန်းရှေ့နေ စာမေးပွဲ၊ မှတ်ပုံတင်ရှေ့နေစာမေးပွဲများ ဖြေဆို အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် (ဖောင်ကြီး) တွင် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံဌာန၌ နည်းပြ အဖြစ် ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၅ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြို့နယ်ပြည်သူ့ကောင်စီရုံး ဒုတိယရုံးအဖွဲ့မှူးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီး ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း၌ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနတွင် ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ အင်ဂျန်းယန်မြို့နယ်၊ တာမွေမြို့နယ်၊ သီပေါမြို့နယ်၊ ပန်ဝိုင်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်ရုံးတို့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအဖြစ်မှ အငြိမ်းစားယူခဲ့သည်။

ထို့နောက် ရတနာပဒေသာကုမ္ပဏီလီမိတက်၊ ဘူမိမြန်တိုင်းတံခွန် ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီလီမိတက်၊ ရသာချို စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း လီမိတက် တို့တွင် ဒုတိယအထွေထွေမန်နေဂျာ၊ အထွေထွေမန်နေဂျာ စသည့် တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ကာ အသက် ၆၀ ပြည့်သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းတာဝန်များမှ အနားယူခဲ့သည်။

ဝန်ထမ်းဘဝမှ လုံးဝ အနားယူပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲဥပဒေများ၊ ဥပဒေစာအုပ်များ၊ နိုင်ငံတကာမှ ဥပဒေများကို e-book များ ပြုလုပ်၍ ဒီဗီဒီချုပ်တွင် ထည့်သွင်းကာ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့မှ ဥပဒေ လေ့လာသူများထံ ပညာဒါနအဖြစ် အခမဲ့ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် မြေသိမ်းဥပဒေလက်စွဲ၊ ရှေ့နေလိုက်ပါသူများ အက်ဥပဒေ၊ သက်သေ

ခံ အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ၊ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ၊ အောက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေ၊ အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့်အခွန်တော်စည်းမျဉ်း၊ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေ၊ ယစ်မျိုးဥပဒေလက်စွဲတို့ကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာနှစ်ဘာသာဖြင့် ပြုစုကာ ရွှေမိုးစာပေ၊ ခရေဖူးစာပေတို့မှ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယခုအခါ မြေနယ်သတ်ဥပဒေလက်စွဲ (Boundaries Manual) အင်္ဂလိပ်-မြန်မာနှစ်ဘာသာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးသမိုင်းတို့ကို စာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေရေး စီစဉ်လျက်ရှိသည်။

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့တွင် ဦးဇော်မင်း (နတ်မောက်) နှင့် ပူးတွဲ၍ နိုင်ငံတော်ရှိ တည်ဆဲ မြေယာဥပဒေများ ပြင်ဆင်ရေးတွင် အကြံပေးခြင်း၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လူမှုတရားမျှတမှု ဖော်ဆောင်ရေးအဖွဲ့က တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည့် တောင်သူလယ်သမားရေးရာ ပညာပေး သင်တန်းများတွင် မြေယာဥပဒေများ ရက်တိုသင်တန်းပေးခြင်း၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများကို နယ်မြေဆင်း၍ မြေယာဥပဒေအကြောင်း သိမှတ်ဖွယ်ရာ ဆွေးနွေးဟောပြောခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ယခုအခါ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့ (Land Core Group) တွင် မြေယာဥပဒေအကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရင်း ရန်ကုန်မြို့တွင် နေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။

မာတိကာ

○ အမှာစာ	က
၁။ 'ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟူသည် ရှိပါသလား	၁
၂။ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့်	၃၁
၃။ မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း	၆၁
၄။ မြေငှားဂရန် ပယ်ဖျက်ခြင်း	၇၃
၅။ ဆားထုတ်မြေနှင့် လန-၃၉	၉၇
၆။ ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်မှု အရေးယူခြင်း	၁၁၃
၇။ တာတမံ ဥပဒေပါ မြေလျော်ကြေး	၁၂၃
၈။ ပုံစံ-၇ ရရှိသူ ကွယ်လွန်ပြီးနောက်	၁၃၃
၉။ သောင်ကမ်း၊ မြစ်ကမ်းမြေ	၁၄၉
၁၀။ လယ-၃၀ နှင့် ဂရန်	၁၆၃
၁၁။ လန-၃၉ နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု	၁၈၁
၁၂။ ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေနှင့် တာဝါတိုင်မြေ	၁၈၉
၁၃။ လျှပ်စစ်ဥပဒေနှင့် မြေ	၂၀၃
၁၄။ သတ္တုတွင်း ဥပဒေနှင့် မြေ	၂၁၉
၁၅။ ဆည်မြောင်းဥပဒေနှင့် မြေ	၂၃၃
၁၆။ ကွယ်လွန်သူ၏ မြေလွတ်မြေရိုင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်	၂၅၃
၁၇။ မြေတစ်ကွက် ဂရန်နှစ်ခု	၂၅၉
၁၈။ ကြိုးဝိုင်းတောအတွင်းမှ ကျောက်မိုင်း	၂၇၅
၁၉။ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး ဆိုသည်မှာ	၂၈၇
၂၀။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်	၂၉၇

အမှာစာ

မိမိအနေဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် ပင်မစာတမ်းအဖြစ် 'ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟူသည် ရှိပါသလား' ဟူသည်ကို ပင်တိုင်ထားကာ ကျန်စာတမ်းများဖြင့် တင်ပြလိုက်ပါသည်။ ပင်မ စာတမ်းခေါင်းစဉ်ကို ဤသို့ရေးရခြင်းမှာ အမှားကြာ အမှန် ဖြစ်နေသည့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟု တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ပြောဆိုသုံးစွဲနေကြသည့်အပေါ် အမှန်သို့ ရောက်ရှိရေးအတွက် ရည်စူးချက်ဖြင့် ရေးသားလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်ပါ စာတမ်း အများစုသည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့မှ ညီငယ်များနှင့် မိတ်ဆွေများက နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာဖြင့်ဖြစ်စေ မေးမြန်းလာချက်များအပေါ် မိမိ လေ့လာဆည်းပူးမိသမျှတို့နှင့် လေ့လှိုင်းအတွင်း ရေးသားဖြေကြားခဲ့သည့်အချက်များကို ပြန်လည်စုစည်း တင်ပြချက်များသာ ဖြစ်ပါသည်။

မိမိသည် မြေနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေများကို စိတ်ဝင်စားမိသည့်အလျောက် လက်လှမ်းမီသမျှ ဖတ်ရှုကာ မေးမြန်းချက်များကို မိမိ သိသမျှကလေးဖြင့် ရေးသား ဖြေကြားခဲ့သည်များသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဘက်စုံကျွမ်းကျင်သည့် ပညာရှင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ရေးသားခြင်း မဟုတ်ဘဲ မိမိ လက်လှမ်းမီသမျှ ဖတ်ရှုလေ့လာ ကိုးကားဖြေဆိုခြင်းအဆင့်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိ လက်လှမ်းမီသဖြင့် ဖတ်ရှုလေ့လာမှု မပြုနိုင်သည်များ၊ ဖတ်ရှုသော်လည်း မျက်စိလျှမ်းကာ ကျော်လွှားသွားသည့် အချက်များက ဤရေးသားချက်များကို ချေဖျက်နိုင်သည့် အချက်အလက်များအဖြစ် တည်ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိ၏ ရေးသားချက်များ အပြည့်အဝ မှန်ကန်ပါသည်ဟု မဆိုနိုင်သေးပါကြောင်း ရှေးဦးပဏာမ တင်ပြလိုပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မိမိသည့် မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို တစိုက်မတ်မတ် လေ့လာဖတ်ရှုမိနေသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သိပြီးသည်များကို အများသို့

မျှဝေရန်၊ မသိသည်များကို ရှာဖွေဖတ်ရှုရန် နေ့စဉ် ဝါယမစိုက်ထုတ်နေမိသည် မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကမ္ဘာဦးအစ လူ ဟူ၍ စတင် ပေါ်ပေါက်စဉ်ကပင် မြေအပေါ် မှီတည် အသက်ရှင်သန်နေကြရသည့် အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ စားသောက်ရန် အစားအစာကိုလည်း မြေကပင် ရရှိပါ သည်။ ဝတ်ဆင်ရန် အဝတ်အထည်ကိုလည်း မြေကပင် ရရှိပါသည်။ နေထိုင်မှု မှာလည်း မြေပေါ်တွင်ပင် နေကြရပါသည်။

လူတစ်ဦး ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းအတွက် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သည့် စားဝတ်နေရေးတွင် မြေကပင် ရရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လူသားတစ်ဦးအနေဖြင့် လူတန်းစေ့ နေထိုင်ရှင်သန်ရေးသည် မြေကို အသုံးပြု၍ မိမိ၏ စားဝတ်နေရေး ကို သင့်လျော်စွာ ဖန်တီးထုတ်လုပ်ခွင့် ရရှိရေးသည် အခြေခံအကျဆုံးသော လူ့အခွင့်အရေး ဖြစ်လာပါသည်။ အသက်ရှင်သန်ရန် မြေမှ ရယူခွင့် မရှိပါက ကျန်သော လူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်သည့် လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်၊ လွတ်လပ် စွာ ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ စိတ်ကူးလှည့်လည်ခွင့် စသည့် လူ့အခွင့်အရေးများအကြောင်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် မလိုအပ်တော့ပါ။ အသက်ရှင်သန်မှု မရှိပါက ယင်းတို့ကို မလိုအပ်တော့ပါ။

သို့ဖြစ်၍ လူသားတစ်ဦးအနေဖြင့် မြေကို အသုံးပြု၍ မိမိအတွက် သင့်တင့် မျှတသည့် စားဝတ်နေရေး ဖန်တီးနိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်နေပါသည်။ ယင်းသို့ အသုံးပြုခွင့်ကိုလည်း မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းများက သတ်မှတ် ပေးထားပါသည်။ လူသားတို့အနေဖြင့် မြေကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများကို လူသားတို့ကပင် ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဥပဒေကို ရေးဆွဲသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးကြီးလာပါတော့သည်။ ထိုသူတို့သည် ပုထုဇဉ်လူသားများသာ ဖြစ်ပေရာ အမှားမကင်းနိုင်ကြပါ။ ဥပဒေ ကို မိမိတို့ ရပ်တည်နေသည့် အခန်းကဏ္ဍရှုထောင့်မှ ကြည့်ကာ ပြုစုရေးဆွဲကြ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ယင်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍဖြစ်သော မြေကို ယင်းတို့၏ တာဝန်အရ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်း ရှုထောင့်ကို အခြေခံကာ ရေးဆွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါ တော့သည်။ ထိုမြေကို အသုံးပြုရမည့် ပြည်သူအများအနေနှင့် မြေတွင် အခွင့် အရေးများ မည်သို့ရထိုက်ခွင့်ရှိကြောင်း ရှုထောင့်မှ စဉ်းစားသုံးသပ်မှု နည်းပါးလာ ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် မျက်မှောက်ကာလတွင် မြေနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများ ၄၀ ကျော်အထိ တည်ရှိလာပါတော့သည်။ ယင်းဥပဒေများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု သဟဇာတဖြစ်သည်များ ရှိသကဲ့သို့ သဟဇာတ မဖြစ်သည်များလည်း ပေါ်ထွက်

လာရပါတော့သည်။ ဤသည်တို့ကို ဤစာအုပ်ပါ စာတမ်း တချို့တွင် ဖတ်ရှု သိမြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေများ၏ သဟဇာတ မဖြစ်မှုများကို လေ့လာ တွေ့ရှိသူ အများက ဝိုင်းဝန်းအကြံပြု ဆွေးနွေးကြသဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကြီးက တည်ဆဲ ဥပဒေများကို ပြန်လည် သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချကောင်စီ အနေဖြင့် ရေးဆွဲရန် စီစဉ်နေသည့် အမျိုးသား မြေဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း သုံးသပ်ခြင်း များ ပြုလုပ်ပေးမည်ဆိုလျှင် ဤစာတမ်းငယ်များ ရေးသားရကျိုး နှစ်ပါသည်ဟု တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

လေးစားခြင်းများဖြင့်-

ဦးမောင်မောင်ညွန့်
၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လ ၂ ရက်။

ဘိုးဘွားပိုင်မြေ ဟူသည် ရှိပါသလား

ဂရန်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည့်အခါ အသစ် ထပ်ပံ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါက ယင်းမြေကို နိုင်ငံတော်သို့ အသားတကြည် ပြန်လည်အပ်နှံရန် ဂရန်တွင် စည်းကမ်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ် ပါရှိပါသည်။ ယင်းသို့သော ဥပဒေ နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရသာ ဘိုးဘွားတို့သည် မြေကို ဂရန်ခံယူကာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်ကို ဖယ်သော နှောင်းလူတို့က လွန်ခဲ့သော နှစ်တစ်ရာကျော်ကပင် ဘိုးဘွားတို့ လက်ထက် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် တားမဦးချမြေ၊ သားစဉ် မြေဆက် စိုက်ပျိုးလာသည့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟု မိမိတို့ လိုရာဆွဲကာ ဥပဒေနှင့်ညီသော အရပ်ပြောစကားကို အမှန်ဟု မှတ်ယူခဲ့ကြပါသည်။ အမှန်မှာ ဘိုးဘွားတို့ ဂရန် ခံယူ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံပိုင်မြေသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘိုးဘွားပိုင်မြေ ဟူသည် ရှိပါသလား

နိဒါန်း

မြို့ပြရပ်ရွာတို့တွင် မြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားမှုများတွင် ဘိုးဘွားပိုင်မြေ ဟူသည့် စကားကို တွင်ကျယ်စွာ သုံးစွဲလာနေကြသည်ကို တွေ့နေကြားနေရပါသည်။ မိမိ၏ ဘိုးဘွားလက်ထက်က အသုံးပြုခဲ့သည်ကို ဆက်ခံ သုံးစွဲလာခြင်းအား အရပ်စကား အဖြစ် သာမန် ပြောနေခြင်းကို မဝေဖန်လိုပါ။ သို့ရာတွင် ဓမ္မသတ်များနှင့် မြေယာ ဥပဒေများအရ ရေးသားရပါသော် ယခုကာလတွင် အောက်မြန်မာပြည်၌ ဘိုးဘွားပိုင် မြေ ဟူသည် လုံးဝ မရှိပါ။ အထက်မြန်မာပြည်၌မူ ဘိုးဘပိုင်မြေ (ဘိုးဘွားပိုင်မြေ မဟုတ်ပါ) ဟူ၍ ရှိနေနိုင်ပါသေးသည်။ ဤသည်ကို ဥပဒေများအရ တိကျစွာ မသိဘဲ အရပ်ပြောစကားများတွင် ဥပဒေပါ အခွင့်အရေးအဖြစ် ပြောနေကြခြင်းသည် အမှား ကြာ အမှန်ဖြစ် ဆိုသကဲ့သို့ ဥပဒေ မကျွမ်းကျင်သူ ပြည်သူများ အမှတ်မှားကြမည်ကို စိုးရိမ်မိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ခေတ်အဆက်ဆက် မြေနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများအရ မျက်မှောက်ကာလတွင် မြို့ရွာတွင်းရှိ မြေများနှင့် မြို့ရွာပြင်ပရှိ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများ အတွက် မည်သို့ ရှိမည်ကို တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဘိုးဘပိုင်မြေ

ရှေးဦးစွာ မြန်မာမင်းများလက်ထက် ဘိုးဘပိုင်မြေများအကြောင်းကို တင်ပြပါမည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အလောင်းမင်းတရားလက်ထက် ကျုံးဝန်ဘုမ္မဇေယျ စီရင်ရေး

သားခွဲသည် မနုကျယ်ဓမ္မသတ် (စကားပြေ) ၏ ကမ္ဘာဦးအစကို ပြဆိုရာတွင် ဘုရား အလောင်း မနုအား မင်းအဖြစ် တင်မြှောက်သည့်အခါ သမ္မတ၊ ရာဇာ၊ ခတ္တိယ ဟူသော ဘွဲ့ ၃ ဘွဲ့ အပ်နှင်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် ခတ္တိယ ဟူသည် အတွက် ပါဠိဘာသာအရ 'ခေတ္တာနံ အဓိပတိ ခတ္တိယော' ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြကာ ယင်းကို အနက်ပြန်သည့်အခါ 'ခေတ္တာနံ၊ လယ်မြေတို့၏ အဓိပတိ၊ အကြီးတည်း။ ခတ္တိယော၊ လယ်ယာမြေတို့၏ အကြီးအမှူး၊ ခတ္တိယမည်၏' ဟူ၍ ပြန်ဆိုပြထားပါသည်။ တစ်နည်း ဆိုရသော် ခတ္တိယ ဟူသည့် ဘွဲ့သည် လယ်ယာမြေတို့၏ အကြီးအမှူးသာ ဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာမြေများကို ပိုင်ဆိုင်သူ တစ်နည်းအားဖြင့် မြေယာ အားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သူဟု အဓိပ္ပာယ် မပေါ်ပေါက်ပါ။ အဆိုပါ မနုကျယ်ဓမ္မသတ်၏ အဋ္ဌမတွဲတွင် 'မြေသေ၊ မြေရှင်အကျယ်တရား' ဟူသည်တွင် မြေနှင့် ပတ်သက်သည့် အခွင့်အရေး၊ ရပိုင်ခွင့်များကို ဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်။

ထိုမှတစ်ဖန် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ဘိုးတော်ဗဒုံမင်းတရား မေးလျှောက်၍ ပထမ မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီး ဖြေဆိုသော 'အမေးတော်ဖြေကျမ်း'တွင် ရေမြေကို မည်သူ အစိုးရပါသလဲဟု ဘိုးတော်ဗဒုံမင်းတရား မေးလျှောက်သည်ကို ပထမမောင်းထောင်ဆရာတော်က ဒီယနိကာယ်သုတ်ပါ ထေယျဝဂ္ဂကျမ်း၌ "ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ခတ္တိယော 'ခတ္တိယော' တွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ" ဟု ပါရှိသည့်အတွက် လယ်ယာမိုးမြေတို့၏အရှင် ဖြစ်သောကြောင့် ရေမြေသေဋ္ဌနင်း မင်းတို့သည် ခတ္တိယ မည်ကြောင်း၊ မင်းတို့သည်သာ ရေမြေကို အစိုးရသည်၊ ဆင်းရဲ သားတို့မှာ လုပ်ဆောင် သိမ်းပိုင်ကာသာ ဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်တွင် ရှင်ဘုရင်များသည် ရေမြေသနင်း ပြည့်ရှင်မင်းဘွဲ့ကို ခံယူထားသော်လည်း နိုင်ငံအတွင်းရှိ ရေမြေအလုံးစုံကို အစိုးရခြင်း (land governance) ကိုသာ ရယူထားပြီး မြေအားပိုင်ဆိုင်မှု (land ownership) ကို ရယူထားခြင်း မရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုဓမ္မသတ်ထက် ရှေးကျသော ဝါရီရူဓမ္မသတ်၏ ဘုမ္မိနခေတ္တကော၊ လယ်ယာမိုးမြေ အပိုင်းအခြား တရားအခန်းတွင် အပိုဒ် (၁၆၈) မှ (၁၇၂) အထိ ဖော်ပြသည့်အခါ အပိုဒ် (၁၇၀) ၌ ပြည်သူပြည်သားတို့ ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ရှေးမြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်စဉ်ကာလတွင် မြေနှင့် ပတ်သက် ၍ အုပ်စုကြီး ၃ ခု ခွဲခြားထားကြောင်း ကိုလိုနီခေတ်ဦးတွင် ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်

ပြုစု ရေးသားခဲ့သည့် မြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၌ တွေ့ရပါသည်။ ယင်း တို့မှာ-

- (က) ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော အရာတော်မြေများ၊
- (ခ) တိုင်းသူပြည်သား တစ်ဦးချင်းတို့နှင့်ဆိုင်သော ဘိုးဘပိုင်မြေ၊
- (ဂ) သာသနာနှင့်ဆိုင်သော ဝတ္ထုကံမြေ

တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့သော ဘိုးဘပိုင်မြေတွင်လည်း အောက်ပါအတိုင်း ၃ မျိုး ထပ်မံ ခွဲခြားမှုကို တွေ့ရပါသည်-

- (၁) ဓားမဦးချမြေ၊
- (၂) မင်းပေးမြေ၊
- (၃) ငွေဝယ်ငွေပေါင်မြေ။

ရေမြေသနင်း ပြည့်ရှင်မင်း ဟူ၍ ဘွဲ့တော်ခံယူထားသော်လည်း ရေမြေ အားလုံး တို့ကို ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု မဆိုထားကြောင်း တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခြင်း မပြုရသေးသည့်မြေကို ရှင်ဘုရင် ပိုင်သည် ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ ထိုသို့ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းမှု မပြုရသေးသည့်မြေရိုင်းမျိုးကို ရှင်ဘုရင်က ဖြစ်စေ၊ ယင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်ကဖြစ်စေ သဘောရှိရာ ရွေးချယ်၍ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း ပြုစေ၍ အရာတော်မြေအဖြစ် အမိန့်တော်ပြန်တမ်းဖြင့် သိမ်း ယူရသည်။ သို့ရာတွင် အတည်တကျ လုပ်ကိုင်မှု မရှိသေးသည့် တောရိုင်းမြေများကို ကျေးရွာ လူအဖွဲ့အစည်းတွင် ကျင့်သုံး လိုက်နာလာခဲ့ကြသည့် ဓလေ့ထုံးစံများအရ ဖြစ်စေ၊ ဓမ္မသတ်များတွင် ပါရှိသည့် တရားနည်းလမ်းအတိုင်းဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၍ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ အတည်တကျ လုပ် ကိုင်ခြင်း မရှိသေးသည့် တောရိုင်းမြေ တစ်စုံတစ်ရာကို အတည်တကျ ခုတ်ထွင်ရှင်း လင်း၍ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း ပြုသူ မည်သူမဆို အဆိုပါမြေကို ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင် အပါအဝင် အခြားသူများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိစေဘဲ ယင်းမြေကို ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် 'ဓားမဦးချမြေ (Dama-U-Cha Land)' ဟု ခေါ်သည့် ထိုသူ လက်ဝယ်ထားရှိခွင့် ရှိသော မြေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပါသည်။

အဆိုပါမြေကို ဆယ်နှစ်ဆက်တိုက် လက်ဝယ်ထားရှိ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါက 'ဘိုးဘပိုင်မြေ (Bobabaing Land)' အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခြား မည်သူမျှ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိစေဘဲ ထိုသူနှင့် ယင်းအား အမွေဆက်ခံသူတို့သာ အစဉ်ထာဝရ အခွင့်အရေး

ရှိကြောင်း ဓမ္မသတ်များတွင် သတ်မှတ်ထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ မူလ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့သူသည် မြေကို ဆယ်နှစ်ဆက်တိုက် လက်ဝယ်ထားရှိခဲ့ ပြီးသည့်နောက် ကာလအားဖြင့် ဆယ်နှစ်သော်လည်းကောင်း၊ ဆယ်နှစ်အထက် မည်မျှ ဖြစ်စေ ကျော်လွန်၍သော်လည်းကောင်း စွန့်ပစ်ထားလျှင် ယင်းကဲ့သို့ စွန့်ပစ်ထားသည့် ကာလအတွင်း မည်သူမျှ ထိုမြေကို ရယူခဲ့ခြင်း မရှိသည့်အပြင် ရှင်ဘုရင်က သိမ်းယူ ခြင်း မပြုခဲ့ပါက ထိုမြေကို ပြန်လည် ရယူပိုင်ခွင့် ရှိခဲ့ပါသည်။ မူလက ခုတ်ထွင်ရှင်း လင်း ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့ပြီးနောက် စွန့်ပစ်ထားရာတွင် ထိုသို့ စွန့်ပစ်ထားရုံမျှဖြင့် ရှင်ဘုရင်ပိုင် အရာတော်မြေအဖြစ်သို့ အလိုအလျောက် ဖြစ်မလာပေ။ ရှင်ဘုရင်က သိမ်းပိုက်ကြောင်းကို အမိန့်တော်ပြန်တမ်းအရ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပြီး ထိုသို့ အမိန့်တော် ပြန်တမ်း မရှိပါက ထိုမြေသည် အရာတော်မြေ ဖြစ်မလာနိုင်ပါ။

လက်ဝယ် ထားရှိဆဲ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဖြစ်ပါက ရှင်ဘုရင်ကပင်လျှင် အမိန့်တော်ပြန် တမ်းဖြင့် သိမ်းယူပိုင်ခွင့် မရှိခြင်းကို ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးများတွင် အထင်အရှား တွေ့ရပါသည်။ ယင်းသည် မြန်မာမင်းများလက်ထက်က သတ်မှတ်ခွင့်ပြုခဲ့သည့် မြေ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြည်သူပြည်သား တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ အဖြစ် ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြည်သူတို့အနေဖြင့် မြေကို အစိုးရသည့် ပြည်ရှင်မင်း ကို အခွန်ဘဏ္ဍာအဖြစ် မြေမှထွက်ကုန်အပေါ် ဒသဘာဂ ခေါ် ဆယ်ပုံတစ်ပုံ၊ ဆယ်တင်းတစ်တင်း၊ ဆယ်ပွင့်တစ်ပွင့်၊ ဆယ်ခိုင်တစ်ခိုင် စသည်ဖြင့် ဆက်သရသည် သာ ရှိခဲ့ပါသည်။

ထိုမျှသာမက သီပေါမင်းလက်ထက် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် 'နိုင်ငံ တော်အတွင်း အရာတော်နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် မြေလွတ်မြေလပ်များကို အခွန်တော်လွတ် နှစ်ပိုင်းခြား၍ ချထားလုပ်ဆောင်ပိုင်ဆိုင်စေရန် ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်းခြားသည့် ဥပဒေတော်' ၏ ပုဒ်မ ၁ အရ ရှင်ဘုရင်ပိုင် အရာတော်မြေစာရင်းဝင်သည့် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခြင်း မပြုရသေးသော မြေများကိုပင် ပြည်သူပြည်သားတို့ပိုင်သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် ခွဲဝေပေးကာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း ပိုင်ဆိုင် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရ ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ရှင်ဘုရင်ပိုင်သော အရာတော်မြေ (royal land) [နောင် သောအခါ နိုင်ငံပိုင်မြေ (state land)] ကို တိုင်းသူပြည်သား တစ်ဦးချင်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရသော ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ (private land) ဖြစ်သော ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် ဓမ္မသတ်အရ

မဟုတ်ဘဲ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေဖြင့် ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘိုးဘပိုင်မြေ များသည်လည်း ရှင်ဘုရင်ထံ အခွန် ဆက်ရပါသည်။ ယင်းသို့ အခွန် ဆက်ခြင်းမှာ ရှင်ဘုရင်က မြေကို ပိုင်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်မှုစရိတ် ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း မနုကျယ်ဓမ္မသတ်အရ သိရပါသည်။

အောက်မြန်မာပြည်ရှိ မြေကို လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့်

မြန်မာပြည်သားတို့၏ မြေယာအပေါ် ခံစားပိုင်ခွင့်များသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်သို့ သွတ်သွင်းခံရသည့်အခါ ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများအရ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်များ ပြောင်းလဲ ခဲ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် အောက်မြန်မာပြည်တွင် ဓမ္မသတ်များအရ ခံစားခွင့် ဖြစ်သော ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူသည် အပြီးတိုင် ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့အနေ ဖြင့် မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်အခါ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မြန်မာပြည်ကို မြန်မာ မင်းထံမှ ဆက်ခံယူခြင်း မဟုတ်ဘဲ တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ရယူခြင်းသာ ဖြစ်သည်နှင့် အညီ ထိုသို့ မသိမ်းပိုက်မီကာလအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် မြန်မာပြည်အတွက် မြေကို မည်သည့်ပိုင်ဆိုင် ထားပိုင်ခွင့်ကိုမျှ အသိအမှတ်ပြုရန် တာဝန်မရှိဟု ခံယူကျင့်သုံးခြင်းကို မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် အမှတ် (၂၈၃) တွင် အတိအလင်း ကြေညာ ထားပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ် ကျူးကျော်စစ်ဖြင့် အောက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာတွင် အလားတူ သဘောထားပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက် ရရှိထားသည့် အောက်မြန်မာပြည်ရှိ မြေအားလုံးကို ဗြိတိသျှ ဧကရီဘုရင်မကြီး ပိုင်သည့် နိုင်ငံပိုင် မြေ (state land) ဟု သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာဘုရင် အုပ်စိုးစဉ် ကာလက ဓမ္မသတ်ဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေများ ပျောက်ကွယ်သွားပါ တော့သည်။

ထို့နောက် ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းကာ မြေယာအုပ်ချုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ရှေးဦးစွာ ၁၈၆၃ ခုနှစ်တွင် မြေလွတ်မြေရိုင်းများ တောင်းခံခြင်း အက်ဥပဒေ (The Waste Land Claim Act, 1863) ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ မြေလွတ်မြေရိုင်းများ လျှောက်ထား တောင်းခံလာသူတို့ကို ရောင်းချပေးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားနည်းဖြင့် ပေးအပ်ချထား ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မြို့ရွာပြင်ပရှိ စိုက်ပျိုးမြေများအတွက်

mgyoe.com

၁၈၇၆ ခုနှစ် မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေ (The Land and Revenue Act, 1876) နှင့် မြို့ရွာအတွင်းရှိ မြေများအတွက် ၁၈၉၈ ခုနှစ် အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေ (The Lower Burma Town and Village Lands Act, 1898) တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ မြေနှင့် ဆိုင်သည့် အုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ယင်းဥပဒေ ၂ ရပ်သည် ယနေ့တိုင် တည်ရှိဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း အက်ဥပဒေ ၂ ရပ်လုံးတွင် မြေယာ အားလုံးသည် နိုင်ငံပိုင်မြေ (state land) ဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့ပြည်သားတို့ကို မြေတွင် တောင်းခံရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အရေး (Rights which may be acquired over Land) ကိုသာ ပေးထားပါသည်။ ဤတွင် မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၆ နှင့် အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ တို့တွင် အခွင့်အရေးအဖြစ် အစိုးရက ဂရန်ဖြင့် ပေးသည့် အခွင့်အရေး အပါအဝင် အခွင့်အရေး ၄ မျိုး ပေးရာတွင် Landholder's Right ဆိုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်း Landholder's Right သည် ယခု တင်ပြနေသည့် အချက်နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ စာတော်ပြန်ဌာနက ဥပဒေများကို မြန်မာဘာသာ သို့ ပြန်ဆိုခဲ့ရာတွင် Landholder's Right ဆိုသည်ကို ၁၉၁၁ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေသော စာအုပ်၌ မြေရှင်အခြေအနေဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၂၉ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေသော စာအုပ်၌ မြေရှင်ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်ဟုလည်းကောင်း ပြန်ဆို သုံးစွဲခဲ့သော်လည်း ယခု ကာလတွင် လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့်ဟုသာ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲပါသည်။ ယင်းကို တင်ပြပါမည်။

မြို့ရွာအတွင်းရှိ မြေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့်ကို ပုဒ်မ ၈ အရ မြေတစ်ရပ်ကို ဤအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နေ့မတိုင်မီ ၁၂ နှစ် ဆက်တိုက် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် လက်ဝယ် ထားရှိခဲ့ပါက သို့မဟုတ် ဤအက်ဥပဒေ မပြဋ္ဌာန်းမီကာလတွင် ၁၂ နှစ် မပြည့်သော်လည်း ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် မူလ လက်ဝယ် ထားရှိခဲ့သည့်နေ့မှစ၍ ၁၂ နှစ် ပြည့်သည့်အထိ လက်ဝယ် ထားရှိပါက သို့မဟုတ် အက်ဥပဒေ မပြဋ္ဌာန်းမီတွင် အစိုးရက ခွင့်ပြုလိုင်စင် တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် ပေးအပ်ချထားရာ မြေခွန်တော်များ ပြေကျေစွာ ထမ်းဆောင်၍ ၁၂ နှစ်ဆက်တိုက် လက်ဝယ် ထားခဲ့ပါက ထိုသူသည် ဥပဒေပါ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကို တောင်းယူခံစားခွင့် ရပါသည်။

သို့ရာတွင် ပုဒ်မ ၉ ၌ စစ်တွေမြို့နှင့် စပ်လျဉ်းပါက ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့၊ ပုသိမ်မြို့နှင့် စပ်လျဉ်းပါက ၁၈၇၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့၊ ပြည်မြို့ နှင့် စပ်လျဉ်းပါက ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့မှ စတင်၍ မြေတစ်စုံ တစ်ရာကို အစိုးရက အပိုင် သို့မဟုတ် အငှားချထားပေးခြင်းမှအပ အခြားနည်းလမ်း တစ်စုံတစ်ရာအရ အက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည့်နေ့အထိ အဆက်မပြတ် လက်ရှိဖြစ်ခဲ့သူ သည် အဆိုပါမြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိကြောင်း မှတ်ယူရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အကျုံးဝင်သူများသာ မြို့ရွာမြေတွင် လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကို လျှောက်ထား တောင်းခံပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ လျှောက်ထား တောင်းခံပိုင်ခွင့်သည် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်မှ စတင်၍ နောက်ပိုင်းကာလတွင် မရှိတော့ပါ။

အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် စာသားတွင် လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိ ကြောင်း မှတ်ယူရမည် ဆိုသော်လည်း အလိုအလျောက် မရရှိပါ။ ယင်းသို့ အခွင့်အရေး ရသူ ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည့် သူသည် ပုဒ်မ ၁၂ အရ အခွန်တော်အရာရှိများထံ လျှောက်လွှာ တင်ရပါသည်။ ထိုအခါ အခွန်တော်အရာရှိ ဖြစ်သော အရေးပိုင်နှင့် နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်တို့က စစ်ဆေးချက်များ ပြုကာ လက်ခံကျေနပ်ပါက ပုဒ်မ ၁၃ နှင့်အညီ မြေယာမှတ်ပုံတင်စာအုပ် (Land Revenue 1, L. B Land Roll 1) တွင် ရေးသွင်းကာ လျှောက်ထားတောင်းဆိုသူသို့လည်း မြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် ရှိသူ ဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ် (L.R 2- L.B Certificate 1) ကို ထုတ်ပေးရပါ သည်။ မိမိသည် မြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိသူ ဖြစ်ကြောင်း အတွက် ယင်းသက်သေခံလက်မှတ်နှင့် မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တို့သည် အထောက်အထား အခိုင်အမာ ဖြစ်ပါသည်။

မြို့ရွာပြင်ပရှိ စိုက်ပျိုးမြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍မူ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ကို မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၇ တွင် မည်သူမဆို စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် မြေတစ်စုံတစ်ရာကို ၁၂ နှစ်ဆက်တိုက် အဆက်မပြတ် လက်ဝယ် ထားရှိပြီး ထိုကာလအတွင်း မြေအတွက် ထမ်းဆောင်ရမည့် အခွန်တော် များကို မှန်ကန်စွာ ပေးဆောင်ခဲ့ပါက သို့မဟုတ် အတိအလင်း အခွန် လွတ်ငြိမ်းခွင့်ဖြင့် မြေကို ယင်းကဲ့သို့ လက်ဝယ် ထားရှိခဲ့ပါက ၁၂ နှစ် ကျော်လွန်သည့်အခါ ထိုမြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိသည်ဟု မှတ်ယူရမည်

ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ၁၂ နှစ် ကာလဟု သတ်မှတ်ချက်သည် နည်းဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ ချထားခြင်း၊ ခေတ္တ ဝင်ရောက် နေထိုင်ခွင့် ပေးထားခြင်း၊ စားကျက်အဖြစ် သတ်မှတ်ချထားခြင်းတို့ကြောင့် ၁၂ နှစ် ကျော်ခြင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ပါ။

သို့သော် လျှောက်ထားခြင်း ပြုနိုင်သည့် နှစ်ကာလကို မြို့ရွာမြေများကဲ့သို့ မည်သည့် ခုနှစ်တွင်သာ လျှောက်ထားနိုင်ခြင်း မကန့်သတ်ခဲ့ပါ။ ထိုအခွင့်အရေးကို ရရှိရန် မှာလည်း မြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် ရရှိသူအဖြစ် ကြေညာပေးရန် အခွန်တော်အရာရှိထံ လျှောက်ထားရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ လျှောက်ထားသည့်အခါ အခွန်တော်အရာရှိက လိုအပ်သလို စုံစမ်း စစ်ဆေးပြီး မြေယာ မှတ်ပုံတင်စာအုပ် L.B 1- L.B Land Register 2 တွင် ဖြည့်သွင်းမှတ်သားကာ လျှောက်ထားသူသို့လည်း မြေကို လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် ရှိသူ ဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ် L.R 2- L.B Certificate 1 ကို ထုတ်ပေးခြင်းကို ပုဒ်မ ၁၅ အရ ပြုလုပ်ရပါသည်။ မိမိသည် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးမြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိသူ ဖြစ်ကြောင်း အတွက် ယင်းသက်သေခံလက်မှတ်နှင့် မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တို့သည် အထောက်အထား အခိုင်အမာ ဖြစ်ပါသည်။

မြေတစ်ရပ်အား လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ကို တင်ပြနေရသည့် အကြောင်းမှာ ယင်းသို့ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် ဟူသည့် စကားရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအတွက် အက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၈ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆို ပြဋ္ဌာန်းထားသော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်-

- '၈။ မြေကို လက်ဝယ်ထားရှိခွင့် ရရှိထားသူတစ်ဦးသည် အောက်ပါအချက်များအရ မြေကို အသုံးပြုခွင့်နှင့် ဝင်ရောက်နေထိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွှဲပြောင်းပေးပိုင်ခွင့်နှင့် အမွေဆက်ခံခွင့်ကို အစဉ်ထာဝရ ရရှိမည် ဖြစ်သည်-
- (က) တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ ထိုမြေနှင့် ပတ်သက်၍ အခါအားလျော်စွာ သတ်မှတ် စည်းကြပ်သည့် အခွန်၊ အကောက်နှင့် နှုန်းများကို ပြေကြေစွာ ပေးဆောင်ရမည်။
- (ခ) အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဓာတ်သတ္တု ပစ္စည်းများ အားလုံးအပြင် ပုဒ်မ ၃၈-က တွင် အပ်နှင်းထားသည့် အခွင့်အာဏာများအရ သက်ဆိုင်သည့် မြေအောက်ရှိ ဘဏ္ဍာပစ္စည်း အားလုံးကို ရယူပိုင်ခွင့် မရှိစေရ။'

ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံပိုင်မြေတစ်ရပ်ကို လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရရှိသူ သည် ကျသင့်သည့် အခွန်အခများကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး

ထိုမြေတွင် နေထိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးပြုခွင့် ဟူသည့် အခွင့်အရေးများ ရရှိသွားသည့်အပြင် ထိုအခွင့်အရေးများကို သားစဉ်မြေးဆက် အမွေဆက်ခံခွင့်နှင့် ရောင်းချခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ ပေးကမ်းခြင်း ဟူသည် လွှဲပြောင်းပေးပိုင်ခွင့်ကိုပါ တစ်ပါတည်း ရရှိသွားပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် မြေကို မပိုင်သော်လည်း၊ အခွန်အခများ ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင် နေသမျှ ကာလပတ်လုံး မြေအသုံးပြုခွင့်ကို သားစဉ်မြေးဆက် အမွေ ဆက်ခံပိုင်ခွင့် ရှိသွားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်ကို သာမန်အရပ်သားတို့က အရပ်စကားဖြင့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေ (ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်က အမွေဆက်ခံ အသုံးပြုလာသော မြေ) ဟု ပြောလေ့ရှိသော်လည်း စင်စစ်မှာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ နိုင်ငံပိုင်မြေကို လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် (landholder's right) သာ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာမင်းလက်ထက်က ကဲ့သို့ ဘိုးဘပိုင်မြေ အခွင့်အရေး မရနိုင်ပါ။

အထက်မြန်မာပြည်မှ ဘိုးဘပိုင်မြေ

ဗြိတိသျှအစိုးရအနေဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းယူလိုက်ပြီးနောက် ၁၈၇၄ ခုနှစ်၊ သီးသန့်ဇယားဝင် စီရင်စုများအက်ဥပဒေ The Scheduled Districts Act, 1874 အရ အထက်မြန်မာပြည်ကို ၄-၅-၁၈၈၆ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၇၈၉-အီး ဖြင့် သီးသန့်ဇယားဝင်စီရင်စုအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ သတ်မှတ်ချက်အရ အောက်မြန်မာပြည်တွင် အတည် ဖြစ်နေသော အက်ဥပဒေ အားလုံး အထက်မြန်မာပြည်သို့ မသက်ရောက်ဘဲ မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက သက်ရောက်စေသည့် အက်ဥပဒေများသာ သက်ရောက်ပါသည်။

ဤတွင် အောက်မြန်မာပြည်တွင် လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့်ပေးသည့် အက်ဥပဒေများကို အထက်မြန်မာပြည်သို့ မသက်ရောက်စေဘဲ ၁၈၈၉ ခုနှစ် အထက်မြန်မာပြည်မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်း The Upper Burma Land and Revenue Regulations, 1889 ကို သီးခြား ပြဋ္ဌာန်း ကျင့်သုံးစေခဲ့ပါသည်။ ဤစည်းမျဉ်းအရ အထက်မြန်မာ ပြည်ရှိ မြေများကို နိုင်ငံပိုင်မြေ state land နှင့် နိုင်ငံပိုင် မဟုတ်သည့် မြေများ non- state land ဟူ၍ ခွဲခြား အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။

အထက်မြန်မာပြည်မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းတွင် ပုဒ်မ ၂၃ ၌ နိုင်ငံပိုင်မြေ state land ဟူသည်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်-

‘၂၃။ ဤစည်းမျဉ်းသည် အောက်တွင် ဖော်ပြသည့် ပုဒ်မ၌ နိုင်ငံပိုင်မြေ ဟူသည်မှာ အစိုးရက သို့မဟုတ် အစိုးရ၏ကိုယ်စား စီမံချထားပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေကို ဆိုလို သည့်အပြင် အောက်ပါတို့လည်း ပါဝင်သည်-

- (က) ရှင်ဘုရင်ပိုင်မြေ (အရာတော်မြေ) ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည့် မြေများ၊
- (ခ) အများပြည်သူဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်၍ဖြစ်စေ၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ရုံးဌာနများ၏ လုပ်အားခအဖြစ် ဖြစ်စေ ပေးအပ်ခဲ့သည့် မြေများ၊
- (ဂ) မြစ်ချောင်းများအတွင်းရှိ ကျွန်းများနှင့် မြေနုကျွန်း၊ သဲသောင်များ၊
- (ဃ) တစ်စုံတစ်ရာ အသုံးပြုခြင်း မရှိသည့် မြေလွတ်များနှင့် ကြီးပိုင်း သစ်တော အတွင်းရှိ မြေများ၊
- (င) စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး စွန့်ပယ်ထားပြီးနောက် ၁၈၈၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နေ့မှ ၂ နှစ်အတွင်း ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် တောင်းဆိုခြင်း မရှိသည့် မြေများ။’

ဤအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် အကျုံးဝင်သည့် မြေများသာ နိုင်ငံပိုင်မြေ (state land) ဖြစ်ပါသည်။ ဤဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက်တွင် အကျုံးမဝင်သည့် မြေများမှာ နိုင်ငံပိုင် မဟုတ်သည့်မြေ (non-state land) များသာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတွင် ဘိုးဘုပိုင်မြေများ လည်း အကျုံးဝင်သွားပါသည်။

ဤသည်အတွက်လည်း မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၂၈၃) တွင် အောက်ပါ အတိုင်း အတိအလင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်-

‘၂၈၃။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်၊ အထက်မြန်မာပြည်မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်း ပုဒ်မ ၂၃ တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် နိုင်ငံပိုင်မြေ ဟူသည့် စကားရပ် အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် အပေါ် ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေနှင့် မည်မျှ သက်ဆိုင်ကြောင်း အချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေကို အကြောင်းပြု၍ မည်သူမဆို အစိုးရ နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ဆန့်ကျင်၍ ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ ရှိပြီးခြင်း ဖြစ် မဖြစ် ဟူသည့် ပြဿနာသည် မည်သည့်အမှုကိစ္စတွင်မျှ ပေါ်ပေါက်ရန်အကြောင်း မရှိ ကြောင်း ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးက ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ အပိုဒ် (၁၄၉) အရ နိုင်ငံတော် အတွင်းဝန်က တရားစွဲဆိုသည့် မှုခင်းတွင် စည်းကမ်းသတ် ကာလသည် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားပြီး

ထိုကာလစည်းကမ်းသတ် စတင်ရမည့် ကာလသတ်မှတ်ချက်မှာလည်း အဆိုပါ အမှုမျိုးကို ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်းက စွဲဆိုရာတွင် ယင်းအက်ဥပဒေအရ ကာလစည်းကမ်းသတ် အပိုင်းအခြား စတင်ရမည့် ကာလ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် အတွင်း ဝန်သည် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်ပေသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အထက်မြန်မာပြည်ကို ဆက်ခံယူခြင်း မဟုတ်ဘဲ သိမ်းပိုက် ရယူခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ မသိမ်းပိုက်မီကာလအတွက် နိုင်ငံတော်အတွင်းဝန်ကို ဆန့်ကျင်၍ စည်းကမ်းသတ်ကာလ သတ်မှတ်ရန် မရှိပါ။ အစိုးရအနေဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်အတွက် မြေကို မည်သည့်လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကို မျှ အသိအမှတ်ပြုရန် တာဝန်မရှိသော်လည်း မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းအရ မြန်မာ အစိုးရက အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့သည့် အခွင့်အရေးများကို လက်တွေ့တွင်မူ အတည်ပြု လက်ခံပေးပါသည်။ အသိအမှတ်ပြုသည် ဆိုသော်လည်း ထိုစည်းမျဉ်း၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သက်သက်အရသာ သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေနှင့် ထိုအကြောင်းအရာများ စပ်ဆိုင်မှု မရှိပေ။’

မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၂၈၃) က ဆိုလိုသည်မှာ မြန်မာပြည်ကို မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်နေသည်မှ တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် မြေများကို ဗြိတိသျှအစိုးရ အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုပေးရန် တာဝန်မရှိသော်လည်း အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းတွင် အသိအမှတ်ပြုပေးထားသည်ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စည်းမျဉ်း ပြဋ္ဌာန်းပြီး နောက်ပိုင်းတွင်မူ မြေကို ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှု သည် ကာလအားဖြင့် ဆယ်နှစ် ကျော်နေပြီဟု ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် ဓမ္မသတ်များ သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း တောင်းဆိုမှုများကိုမူ လက်မခံတော့ပါ။

အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းသည် မြို့ရွာများအတွင်းရှိ မြေများနှင့် မြို့ရွာပြင်ပရှိ မြေများ အားလုံးအပေါ်သို့ အာဏာသက်ရောက်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အထက်မြန်မာပြည်တွင် မြို့ရွာအတွင်းနှင့် အပြင် ၂ ရပ်လုံးတွင် ဘိုးဘပိုင်မြေဟူသည် မြန်မာမင်းလက်ထက်က အသိအမှတ်ပြု မှတ်တမ်းတင်ခြင်းခံရပါက ဆက်လက် တည်ရှိနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရအနေဖြင့် မြို့ရွာမြေကို ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် လက်ခံ သတ်မှတ်နိုင်ရန် မြန်မာမင်းများလက်ထက်ကတည်းက တည်ရှိခဲ့သည့်

မြို့ရွာဧရိယာ အဝန်းအဝိုင်းအတွင်း တည်ရှိသည့် ဘိုးဘပိုင်မြေ အိမ်ရာကွက် ဖြစ်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤသို့သော အောက်မြန်မာပြည်ရှိ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ရမြေနှင့် အထက်မြန်မာပြည်ရှိ ဘိုးဘပိုင်မြေတို့ကို မြေစာရင်းဌာနရှိ မြေယာမှတ်ပုံတင်စာအုပ်များ ဖြစ်သည့် မှတ်ပုံတင် ၁-က နှင့် ၁-ခ တို့တွင် ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့် (tenure) မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအတွက် မြေစာရင်းလက်စွဲစာအုပ် (the land record manual) တွင် လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ရမြေ (အောက်မြန်မာပြည်)၊ နိုင်ငံပိုင် မဟုတ်သော မြေ (အထက်မြန်မာပြည်) (landholder's title) (lower burma), non-state land (upper burma) ကို "B" ဟု ရေးသားရန် ညွှန်ပြထားချက်များအပေါ် အဓိပ္ပာယ် လွှဲမှားကောက်ယူကာ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ရ မြေနှင့် ဘိုးဘပိုင်မြေ အတူတူဟု ယူဆပြောဆိုချက်များ ရှိနေပါသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ မတူသည်ကို စေ့စပ်စွာ ဖတ်ရှုရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် အနည်းငယ် တင်ပြရန် ရှိပါသည်။ အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းသည် အထက်မြန်မာပြည်အတွက် ဆိုသော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့သို့ ထိုစဉ်ကာလက အာဏာသက်ရောက်စေမှု မရှိခဲ့ပါ။ ချင်းပြည်နယ်အတွက် ချင်းတောင်ဒေသစည်းမျဉ်း (Chin Hills Regulation, 1896) ကိုလည်းကောင်း၊ ကချင်ပြည်နယ်အတွက် ကချင်တောင်တန်း မျိုးတူစုစည်းမျဉ်း (Kachin Hill-tribes Regulation, 1895) ကိုလည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ကယားပြည်နယ် ပေါင်း၍ ရှမ်းပြည်နယ်အက်ဥပဒေ (Shan State Act, 1888) ကိုလည်းကောင်း အသီးသီး ပြဋ္ဌာန်းကာ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်အုပ်ချုပ်သူများ၏ အစီအမံဖြင့် ဒေသရှိ မြေများကို စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးသည့်အခါ ချင်းပြည်နယ်အတွက် ချင်းဝိသေသတိုင်း (ဥပဒေများ သက်ရောက်ခြင်း) အက်ဥပဒေ The Chin Special Division (Extension of Laws) Act, 1948 ကို ပြဋ္ဌာန်းသည့်အခါမှသာ ချင်းပြည်နယ်သို့ အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်စည်းမျဉ်း သည် အာဏာသက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်အတွက် အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်စည်းမျဉ်း (သက်ရောက်စေခြင်း) အက်ဥပဒေ The Upper Burma Land and Revenue Regulation (Application) Act, 1960 အဖြစ် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ ရှမ်းပြည်နယ် အက်ဥပဒေ အမှတ်

(၁) ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့်အခါ နိုင်ငံပိုင်မြေ (state land) ဟူသည့် ဖွင့်ဆိုချက်အတွက် ပြင်ဆင်ချက်များဖြင့်သာ စည်းမျဉ်း အာဏာသက်ရောက်စေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လွတ်လပ်ရေး ရရှိ၍ ကယားပြည်နယ်ဟု သီးခြား ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ကယားပြည်နယ်အတွက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ကယားပြည်နယ် ဥပဒေအမှတ် (၁) အဖြစ် ကယားပြည်နယ် မြေနှင့်အခွန်တော်အက်ဥပဒေ (The Kayah State Land and Revenue Act, 1960) ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းကို ပြင်ဆင်ချက်များဖြင့်သာ သက်ရောက်စေခဲ့ပါသည်။ ယင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိ အနေဖြင့် အကျယ် ရေးသား တင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ယခု ထပ်မံ တင်ပြခြင်း မပြုတော့ပါ။

ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေအရ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့် ဆိုရာတွင် အချို့ဥပဒေ မကျွမ်းကျင်သူ အရပ်သားတို့က အက်ဥပဒေ နောက်ဆက်တွဲပါ ပထမဇယား ပထမ ကဏ္ဍပါ လက်ရှိ ဖြစ်သူ ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦး မရွေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို လက်လွတ် ဖြစ်သွားသည့်အခါ ထိုပစ္စည်းကို လက်ရောက် ပြန်ရလိုမှု တရားစွဲဆိုရန် ကာလစည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် သတ်မှတ်ချက်ကို မှားယွင်းစွာ သဘောပေါက်၍ မြေတွင် (၁၂) နှစ်ကျော် ရယူ အသုံးပြုပြီးပါက ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု မှတ်ယူနေကြပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မြေကို ပိုင်သူက ဖယ်ရှားပေးစေလိုမှု တရားစွဲဆိုခွင့်သာ ဆုံးရှုံးပြီး ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မပျောက်ပျက်ပါ။ ၁၂ နှစ်ကျော် အသုံးပြုခဲ့သူသည်လည်း တရားစွဲဆိုခံခြင်းမှသာ ကင်းလွတ်ပြီး ဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်မှု ရသွားသည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင် ထိုအသုံးပြုနေသည့် ကာလအတွင်း ပိုင်ရှင်သို့ အခကြေးငွေ ပေးနေရပါက ပိုင်ရှင်သည် အခကြေးငွေ မပေးတော့သည့် နေ့မှစ၍ ၁၂ နှစ်အတွင်း တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့် ရှိနေပါသည်။

မြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ဟု ဆိုခြင်းမှာ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆ ကို ညွှန်းဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ၏ ပုဒ်မခွဲ (၁) ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ‘ရယူပိုင်သော သို့မဟုတ် တားမြစ်ပိုင်သော သုံးစွဲခွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ အခွင့်အရေးအနေနှင့်လည်းကောင်း၊ သုံးစွဲခွင့်အနေနှင့်လည်းကောင်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ဆိုသော သူတစ်ဦးတစ်ယောက်က နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ် အဆက်မပြတ် အနှောင့်အယှက် မရှိဘဲ အထင်အရှား ခံစားခဲ့ရသည့် ကိစ္စ၌ သုံးစွဲခွင့်ကို ခံစားရန် အခွင့်အရေးသည် အကန့်အသတ် မရှိသည့်အပြင် ပျက်ပြားခြင်း မရှိသော အခွင့်

အရေး ဖြစ်သည်။' ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤသို့ ပုဒ်မခွဲ (၁) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ပုဒ်မခွဲ (၂) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

“(၂) ပုဒ်မခွဲ(၁) အရ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရရန် တောင်းဆိုခြင်းခံရသည့် ပစ္စည်းသည် အစိုးရပိုင် ဖြစ်သော ကိစ္စ၌ ပုဒ်မခွဲပါ ‘နှစ်ပေါင်း ၂၀’ ဆိုသည့် စကားရပ်အစား ‘နှစ်ပေါင်း ၆၀’ ဆိုသည့် စကားကို အစားထိုးဘိသကဲ့သို့ မှတ်ယူရမည်။”

ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရကသာ စီမံချထားပိုင်ခွင့် ရှိသော နိုင်ငံပိုင် မြေပေါ်သို့ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက် မရဘဲ မိမိပိုင်မြေအဖြစ် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်အထိ စဉ်ဆက်မပြတ် ဝင်ရောက်ကျူးကျော် အသုံးပြုနေပြီး ယင်းကာလအတွင်း အစိုးရက တားဆီးမှု နှောင့်ယှက်ဟန့်တားမှု မပြုခဲ့ပါက အဆိုပါသူသည် ယင်းမြေကို သားစဉ်မြေးဆက် သုံးစွဲပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး (right) ရသွားသည် ဟူသည့် သဘောပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အသုံးပြုခွင့်သာ ရရှိသွားခြင်း ဖြစ်ပြီး မြေမှာမူ ဥပဒေအရ နိုင်ငံပိုင်မြေအဖြစ်သာ သတ်မှတ်ထားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်သည်အထိ အဆက်မပြတ် အနှောင့်အယှက် မရှိဘဲ အထင်အရှား ခံစားခဲ့ရသည် ဟူသည့် စကားရပ်ကို သဘောပေါက် မှားမည်ကို စိုးရိမ်မိပါသည်။ ယင်းသို့ မြေတစ်ရပ်ကို နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော် အသုံးပြုနေသည့်အတွင်း မြေခွန် ဆောင်ခဲ့ရခြင်း ရှိ မရှိ ဟူသည်ကိုလည်း စိစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြေခွန်တော် ဥပဒေများအရ မြေကို မည်သို့ သုံးစွဲသည်ဖြစ်စေ မြေခွန်ပြေစာ ထုတ်၍ စည်းကြပ်ရပါသည်။ ယင်းသို့ စည်းကြပ်သည့်မြေခွန်ပြေစာကို ပေးဆောင်ခြင်း မပြုပါက ယင်းအတွက် မြေခွန်မပြေကျန်ငွေအရ ကောက်ခံမှု အက်ဥပဒေအရ မြေကို သိမ်းယူ၍ မြေ အသုံးပြုနေသူကို ဖယ်ရှားခွင့် ရှိပါသည်။ ထို့အတွက် မြေခွန်ပြေစာသည် ထိုအသုံးပြုနေသူအပေါ် အနှောင့်အယှက်တစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူရစေပါသည်။ မြေခွန်ပြေစာ ပုံစံ (L.R 8) တွင်လည်း ‘ဤဖြတ်ပိုင်းသည် အခွန်တော် ပြေစာသာ ဖြစ်သည်။ မြေပိုင်ရှင် ဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ် မဟုတ်’ ဟူ၍ အတိအလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ယင်းကဲ့သို့ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆ အရ မြေအပေါ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးကို အောက်မြန်မာပြည်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေ၊ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ အက်ဥပဒေတို့တွင်လည်း မြေနှင့်ဆိုင်သောအခွင့်အရေး (right over land) အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းချက် ပါရှိခဲ့ပါသည်။

ယခု အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းတွင်လည်း ယင်းအခွင့်အရေးကို ပြန်လည် ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘိုးဘပိုင်မြေကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ private land မှ မဖြစ်ပါ။ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ၏ ဇယားပါ အပိုဒ် (၁၄၉) အရ အစိုးရကဖြစ်စေ၊ အစိုးရ၏ ကိုယ်စားဖြစ်စေ တရားစွဲဆိုရမည့် အမှုများအတွက် ကာလစည်းကမ်းသတ်ကို နှစ် ၆၀ သတ်မှတ်ထားသဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင် ထုတ်ခွင့် မရတော့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤ အထက်မြန်မာပြည်မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းသည်လည်း ယနေ့တိုင် အတည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ

အထက်မြန်မာပြည်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ အုပ်ချုပ်စဉ်ကာလတစ်လျှောက်လုံး ဘိုးဘပိုင် မြေ၏ အခွင့်အရေးများ ရရှိနေခဲ့သော်လည်း လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသည့်အခါ ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်များ ထပ်မံ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည်ကား ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၀ ပါ စကားရပ်များ ဖြစ်သော 'နိုင်ငံတော်သည် မြေအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်။' ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် 'မည်သည့် မြေယာကိုမဆို ပြန်လည် သိမ်းယူပြီးလျှင် ထိုမြေယာကို စုပေါင်းစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဖြစ်စေ၊ သမဝါယမစိုက်ပျိုးရေးအတွက်ဖြစ်စေ လယ်သီးစားသမားများသို့ဖြစ်စေ ဝေငှပေးရန် အခွင့်အရေး ရှိရမည်။' ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်တို့ကို အခြေခံသည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့ချက်အရ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ခြင်းကို ဟံသာဝတီခရိုင်၊ သန်လျင်မြို့နယ်တွင် စတင် စမ်းသပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆဲအတွင်း ပြည်တွင်းဆူပူမှုများကြောင့် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပါသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံ ပြဋ္ဌာန်းသည့် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် အထက်မြန်မာပြည်တွင် ရှိသော လယ်ယာမြေတချို့သည် ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ်မှ ပျောက်ကွယ်ရပါသည်။ ယင်းဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၅၊ ပုဒ်မခွဲ (၁) နှင့် (၂) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်-

'၅။ (၁) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဤအက်ဥပဒေ စတင် အာဏာတည်ပြီးသည့်နောက်၌ ပုဒ်မ ၆ အရ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည့် ဇယား (၁) တွင် ဖော်ပြထားသော လယ်ယာမြေမှတစ်ပါး အခြားလယ်ယာမြေများ အားလုံးကို ပြန်လည် သိမ်းယူ နိုင်သည်။

(၂) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပုဒ်မခွဲ (၁) တွင် ရည်ညွှန်း ဖော်ပြထားသည့် လယ်ယာ မြေကို အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် ထိုအမိန့်ကြော်ငြာစာတွင် သီးခြား ဖော်ပြသည့် ဒေသများတွင် သီးခြားသတ်မှတ်သည့် နေ့ရက်များ၌ သိမ်းယူသည်ဟု ကြေညာ နိုင်သည်။

ယင်းအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ၁၉၅၃-၁၉၅၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၁၉၅၇-၁၉၅၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်၍ ခရိုင် ၃၂ ခု၊ မြို့နယ် ၁၀၆ ခု၊ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာ ၁၈၃၃ ခုတို့တွင် ရှိသော လယ်ယာမြေဧကပေါင်း ၃. ၃၂၈ သန်းကျော်ကို ယင်းအက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း လျော်ကြေး ပေးကာ နိုင်ငံပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူ၍ တောင်သူလယ်သမားများကို စည်း ကမ်းချက်များဖြင့် အခမဲ့ ဝေငှပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ သိမ်းယူသည့် လယ်ယာမြေများ တွင် အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းက အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေများလည်း ပါဝင်သွားနိုင်ပါသည်။ သိမ်းယူသည့် မြေများအတွက် အဆိုပါ ပုဒ်မ ၅၊ ပုဒ်မခွဲ (၃) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်-

(၃) တည်ဆဲ အခြား မည်သည့် တရားဥပဒေတွင်ဖြစ်စေ သဘောတူစာချုပ်၊ ပဋိညာဉ်၊ အပိုင်စာချုပ်၊ အငှားစာချုပ်၊ သို့တည်းမဟုတ် လိုင်စင်တွင်ဖြစ်စေ မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ နိုင်ငံတော်၏ အခွင့်အရေးများမှတစ်ပါး ပုဒ်မခွဲ (၁) အရ နိုင်ငံတော်က ပြန်လည် သိမ်းယူနိုင်သည့် လယ်ယာမြေအပေါ် ၌ ထိုလယ်ယာမြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မခွဲ (၂) အရ ကြေညာခြင်း မပြုမီ အခါက သက်ရောက်သမျှသော အခြား အခွင့်အရေး အားလုံးသည် ထို လယ်ယာမြေကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြန်လည် သိမ်းယူသည့်အခါ၌ လုံးဝ ရပ်စဲသွားရမည်။ ထို့ပြင် ဤအက်ဥပဒေအရ လယ်ယာမြေကို ပြန်လည် သိမ်းယူပြီးသည့် နောက်တွင် အဆိုပါ လယ်ယာမြေအပေါ်တွင် နိုင်ငံတော်၏ အခွင့် အရေးမှတစ်ပါး အခြား မည်သည့်အခွင့်အရေးမျှ ပုဒ်မ ၁၀ တွင် အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်းမှတစ်ပါး ပေါ်ပေါက် သက်ရောက်ခြင်း မရှိ စေရ။’

ဤပုဒ်မခွဲတွင် ကြေညာခြင်း မပြုမီအခါက သက်ရောက်သမျှသော အခြားအခွင့် အရေး အားလုံးသည် ထိုလယ်ယာမြေကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြန်လည် သိမ်းယူသည့် အခါ၌ လုံးဝ ရပ်စဲသွားရမည် ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းစာသားအရ သိမ်းယူလိုက်သည့် မြေ များတွင် အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းက အသိအမှတ်ပြုသည့်

ဘိုးဘပိုင်မြေများ ပါဝင်ပါက ဤပုဒ်မအရ အခွင့်အရေး ရပ်စဲသွားရပါတော့သည်။ သိမ်းယူပြီး ဝေငှသည့် လယ်ယာမြေ အားလုံးသည် လယ်ယာ လုပ်ကိုင်သူ တောင်သူ လယ်သမား၏ အမည်ဖြင့် မြေခွန်ပြေစာ စည်းကြပ်သော်လည်း မြေမှာ နိုင်ငံပိုင် လယ်ယာမြေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားပါတော့သည်။ သိမ်းယူကြောင်း ကြေညာခြင်း မပြုသည့် အရပ်ဒေသနှင့် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ အရ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည့် လယ်ယာ မြေများ ဖြစ်ပါမူ ဆက်လက် တည်ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုသည့် လယ်ယာမြေများသည်ပင်လျှင် ထပ်မံ သိမ်းယူခြင်း ခံရနိုင်ပါသည်။

လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ နှင့် ဇယား (၁) အရ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့မှ စတင်၍ တောင်သူလယ်သမား အိမ်ထောင်စု တစ်စုအနေဖြင့် အဆက်မပြတ် ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့် လယ်မြေ ဖြစ်ပါ ဧက ၁၀ မှ ၅၀ အထိ၊ ယာမြေ ဖြစ်ပါက ဧက ၁၀ မှ ၂၅ အထိ၊ ကိုင်းကျွန်းမြေ ဖြစ်ပါက ၃ ဧက မှ ၁၀ ဧကအထိ အခြေခံအချက် အမျိုးမျိုးအပေါ် မူတည်၍ နိုင်ငံပိုင် သိမ်းယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ သိမ်းယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုခဲ့ခြင်း အတွက်လည်း သက်သေခံလက်မှတ် ထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုခဲ့သည့် မြေများတွင် ပုဒ်မ ၉၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ၏ ခြွင်းချက်အဖြစ် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ နိုင်ငံပိုင် သိမ်းယူခြင်း ခံရနိုင်ပါသေးသည်-

‘၉။ (၂) နိုင်ငံတော်၏ အခွင့်အရေးများအပြင်၊ ဇယား (၁) နှင့် ပုဒ်မ ၆၊ ပုဒ်မခွဲ (၁) နှင့် (၄)၊ ၎င်းအပြင် ပုဒ်မ ၁၁ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် သာသနာရေးအဆောက်အအုံ သို့တည်းမဟုတ် သာသနာဝန်ထမ်း တစ်ဦးဦး ပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်ယာမြေမှအပ ပုဒ်မ ၆ အရ ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးထား သည့် လယ်ယာမြေကို အမွေဆက်ခံခွင့် ရှိစေရမည်။

ခြွင်းချက် ။ သို့ရာတွင် လယ်ယာမြေကို ပုဒ်မ ၃၊ အပိုဒ် (ဂ) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း သတ်မှတ်သည့် အချိန်ကာလတွင် လုပ်ကိုင်ပါမည်ဟု စာဖြင့် ရေးသား၍ ကတိပေးရန် ပျက်ကွက်သည့် တောင်သူလယ်သမား မဟုတ်သူ တစ်ဦးဦးက အမွေစုအဖြစ်ဖြင့် လက်ခံရ ရှိလျှင် အဆိုပါလယ်ယာမြေကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြန်လည် သိမ်းယူ ရမည်။’

ဤသို့ဤပုံ နိုင်ငံပိုင် သိမ်းယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ရခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများသည် ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် အခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ခံစားပိုင်ခွင့် မရှိတော့ပါ။

ထိုအက်ဥပဒေအရ သိမ်းယူဝေငှခဲ့သော မြေများသည် တောင်သူလယ်သမားများ စိုက်ပျိုးနေပြီး စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူများ၏ အမည်ဖြင့် မြေခွန် စည်းကြပ်မည် ဖြစ်သော်လည်း မြေကို ပိုင်ဆိုင်သူမှာ နိုင်ငံတော်သာ ဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာမြေကို ရောင်းချ၊ ပေါင်နှံ၊ လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄ တွင် 'ဤဥပဒေ စတင် အာဏာတည်သည့်နေ့မှစ၍ ဤအက်ဥပဒေနှင့်လည်းကောင်း၊ ဤအက်ဥပဒေ အရ ပြုသည့် နည်းဥပဒေများနှင့်လည်းကောင်း မညီညွတ်လျှင် လယ်ယာမြေကို ပေါင်နှံခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ အခြားနည်းဖြင့် လွှဲပြောင်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် ခွဲစိတ်ခြင်း မပြုရ' ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာခဲ့ရပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် သိမ်းယူပြီး ဝေငှပေးခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများကို ပုဒ်မ ၁၀ နှင့်အညီသာ ရောင်းချ၊ ပေးကမ်း၊ အမွေဆက်ခံခွင့် ရနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅ အရ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် သိမ်းယူကြောင်းကြေညာခဲ့သည့် ၃၂ ခရိုင်အတွင်း မပါဝင်ခဲ့သည့် အထက်မြန်မာပြည်မှ ဘိုးဘပိုင် လယ်ယာမြေများမှာမူ ဆက်လက် တည်ရှိနေမည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ၃-၁၁-၁၉၅၃ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၈၇-ဈက-၅၃ (၄၉၆) ဖြင့် ထုတ်ပြန်သည့် ညွှန်ကြားစာ၏ အပိုဒ် (၃) တွင် 'မည်သည့်လယ်ယာမြေကိုမျှ ရောင်းချခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ ပြောင်းလွှဲခြင်း မပြုနိုင်ပါ။ အမွေဆက်ခံ၍ အမည်ကို မပြောင်းနိုင်ပါ။ သက်ဆိုင်ရာမြေကို ဥပဒေအရ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးပြီးသောအခါ သို့တည်းမဟုတ် ဝေငှပြီးသောအခါမှသာလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ပုဒ်မ ၉ သို့တည်းမဟုတ် ၁၀ အရ ပြောင်းလွှဲခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ အမွေဆက်ခံ၍ အမည်ပြောင်းခြင်းများကို ပြုလုပ်နိုင်မည်'ဟု ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။

ယင်း ညွှန်ကြားစာကို အခြေခံ၍ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းမင်းကြီးရုံးက ခရိုင်လယ်ဝန်များထံ ၅-၃-၁၉၅၄ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၉၁/၅ မ - ၃ ဖြင့် ဘိုးဘပိုင် လယ်ယာမြေများကို အကြီးအကဲများ သေဆုံး၍ အမွေဆက်ခံထိုက်သူများက မိမိတို့၏ အမည်များသို့ ပြောင်းလွှဲပေးပါရန် လျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ ညွှန်ကြားစာ ထုတ်ပြန်သည့်အခါ 'ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးရန် သို့မဟုတ် ဝေငှပေးရန် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်း၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုလုပ်သေးမီ မည်သည့် လယ်ယာမြေအားလုံးကိုမျှ ရောင်းချခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်းနှင့် အခြားနည်း လွှဲပြောင်းခြင်းများကို မပြုလုပ်နိုင်ပါ။ အမွေဆက်ခံ၍ အမည်ကိုလည်း မပြောင်းလွှဲနိုင်ကြောင်း တင်းကြပ်စွာ ထပ်မံ ညွှန်ကြားအပ်ပါသည်။'

ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိလာပါသည်။ အက်ဥပဒေအရ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်မှုလုပ်ငန်းများ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့သော်လည်း အဆိုပါ ညွှန်ကြားစာကြောင့် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် မပြုလုပ်ရသေးသည့် ဒေသများမှ ဘိုးဘပိုင် လယ်ယာမြေများ အမွေဆက်ခံရသူတို့ အမည်ပေါက် ရရှိရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် မရနိုင်ခဲ့ကြတော့ပါ။

ဤလယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေသည် လယ်ယာမြေများအပေါ်တွင်သာ အာဏာ သက်ရောက်မှု ရှိသဖြင့် ထို အက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းစဉ်ကာလက အထက်မြန်မာပြည်မှ မြို့ရွာအတွင်းရှိ လူနေအိမ်ရာမြေများအနက် ဘိုးဘပိုင်မြေများ ရှိပါက ဆက်လက် တည်တံ့နိုင်ပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ သီးစားချထားရေး ဥပဒေ

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီက နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူပြီးနောက် ၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစား ချထားရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့်အခါ လယ်ယာမြေများ အားလုံး၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်သည် သမိုင်းတစ်ခေတ် ပြောင်းလဲခဲ့ပြန်ပါသည်။ ထိုစဉ်ကာလ လယ်ယာမြေများ၏ အခြေအနေသည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေသည့် လယ်ယာမြေဧက ၁၅ သန်း ရှိသည့်အနက် ကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည့် လယ်ယာမြေ ၈.၉ သန်း ရှိပြီး သီးစားအဖြစ် စိုက်ပျိုးနေသည့် လယ်ယာမြေ ဧက ၆.၉ သန်း ရှိနေခဲ့ပါသည်။ မြေရှင်များက သီးစားချကာ သီးစားခရယူခံစားနေသည့်အပေါ် သီးစားအဖြစ် စိုက်ပျိုးနေရသည့် တောင်သူလယ်သမား ဦးရေသည် ၁ သန်းကျော် ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သီးစားခံယူ လုပ်ကိုင်ရသည့် လယ်ယာမြေ မှန်သမျှကို သက်ဆိုင်ရာ မြေရှင်များက သီးစားချထားခြင်း မပြုစေဘဲ တော်လှန်ရေးအစိုးရကသာ ဦးစီးကွပ်ကဲ၍ သီးစားချထားရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ယင်းရည်ရွယ်ချက်အလို့ငှာ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

‘၃။ အစိုးရသည် အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် မည်သည့် လယ်ယာမြေကိုမဆို ထိုအမိန့်ကြော်ငြာစာတွင် သီးခြား ဖော်ပြထားသည့် နေ့ရက်မှစ၍ သီးစားချထားမည်ဟု ကြေညာနိုင်သည်။ ထိုသို့ ကြေညာသည့်အခါ ထိုလယ်ယာမြေနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မြေရှင်၏ သီးစားချထားနိုင်သည့် အခွင့်အရေးသည် ရပ်စဲရမည်။’

ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အရ နည်းဥပဒေ ၉ မှ ၁၄ အထိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ မြို့မနှင့် ကျေးရွာအုပ်စု မြေယာကော်မတီများက သီးစားခံယူ လုပ်ကိုင်သည့် လယ်ယာ မြေများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ သီးစားချထားခြင်းနှင့် မြေယာအမှုအခင်းများ စစ်ဆေးခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည့် လွန်ခဲ့သည့် ၅၅ နှစ် ကာလက စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ လယ်ယာမြေများတွင် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့သူ အားလုံးသည် ဤဥပဒေအရ ကျေးရွာ မြေယာကော်မတီက တစ်နှစ်ချင်း သီးစားမှတ်ပုံတင်ဖြင့် သီးစားချထားပေးခြင်း ခံရသူများသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသီးစား လယ်သမား အမည်ဖြင့် မြေခွန်ပြေစာ ထွက်မည် မှန်သော်လည်း လယ်လုပ်သူသာ လယ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည် ဟူသည့် မူဝါဒအရ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိထားခဲ့သူသာ ဖြစ်ပြီး ပိုင်ဆိုင်သူ မဟုတ်သည်ကို သတိပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤတွင် ဥပဒေ၌ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုထားချက်များ ရှိခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၊ ပုဒ်မခွဲ (စ) နှင့် နည်းဥပဒေ ၂၊ နည်းဥပဒေခွဲ (ဆ) တွင် မြေရှင် ဟူသည် ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ထားပါသည်။

'မြေရှင် ဆိုသည်မှာ မြေနှင့် အခွန်အက်ဥပဒေ သို့တည်းမဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း မြေနှင့် အခွန်ရက်ဂူလေးရှင်း ဥပဒေအရ လယ်ယာမြေကို လက်ဝယ် ထားရှိနိုင်သည့် သို့တည်းမဟုတ် ပိုင်ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေး ရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ အဖွဲ့အစည်းကို ဖြစ်စေ ဆိုလိုသည်။ ထို စကားရပ်တွင် မြေရှင်၏ ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်သည်။'

ဤဖွင့်ဆိုချက်အရ အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်စည်းမျဉ်းအရ အသိအမှတ် ပြုခံရပြီး လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေအရ သိမ်းယူမှုတွင် ကြွင်းကျန် ခဲ့သော ဘိုးဘပိုင်မြေများသည် ဆက်လက်၍ ပိုင်ဆိုင်မှု အမည်ပေါက် တည်မြဲခဲ့ပါ သည်။ သို့ရာတွင် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်မှုကိုမူ သီးစားချထားရေး ဥပဒေအရ သီးစား မှတ်ပုံတင်တွင် တစ်နှစ်ချင်း မှတ်ပုံတင်၍ သီးစားချထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုသာ အတည်ပြုပါသည်။ နှစ် မည်မျှပင် ကြာရှည်စွာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုစေကာမူ ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို နှစ်ရှည် ပေးအပ်ချထားခြင်း မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ သိနားလည်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းသို့ လုပ်ကိုင်ကာ မြေခွန်ပြေစာ ထွက်ခဲ့သည် ဆိုသော်လည်း ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် နိုင်ငံပိုင်နှင့် ဘိုးဘပိုင်တို့သာ ရှိနေပါမည်။ ယင်း သီးစားချထားရေး ဥပဒေသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အထိ တည်ရှိခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ၁၉၆၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း သီးစားမှတ်ပုံတင်စာရင်းဖြင့် တစ်နှစ်ချင်း သီးစားချထားမှုအရ လယ်ယာမြေကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သူများအနေဖြင့် ဘိုးဘွား လက်ထက်ကပင် သားစဉ်မြေးဆက် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့သဖြင့် အရပ်ခေါ် ဖြစ်သော ဘိုးဘွားပိုင်ဟုပင် ဆိုနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ သတ်မှတ်သည့် စည်းကမ်း မဖောက်ဖျက်သဖြင့် သာ နှစ်စဉ် လုပ်ပိုင်ခွင့် ဆက်လက် သီးစားချခံရခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ စည်းကမ်းပျက် သည့်နေ့တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် ရုပ်သိမ်းခံရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပဒေ တည်မြဲစဉ် ကာလတွင် မြေယာမှုခင်းများ၌ လယ်ယာမြေသည် အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသော ပစ္စည်း မဟုတ်၊ လယ်လုပ်သူသာ လယ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည် ဟူသည်အထိ သတ်မှတ်ချက် ရှိ ခဲ့ပါသည်။

သာမန်အားဖြင့် သီးစားချထားရေးဥပဒေသည် မြေရှင်စနစ်ကို ရိုက်ချိုးခဲ့သည် ဟု ဆိုသော်လည်း ဘိုးဘပိုင်အဖြစ် တည်ရှိသော အထက်မြန်မာပြည်ရှိ လယ်ယာမြေ များသည် ယင်းဥပဒေအရပင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ဆက်လက် အသိအမှတ်ပြုသည့် သဘောကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဥပဒေအရ တစ်နှစ်ချင်း သီးစားချထားခွင့်ကိုသာ အစိုးရက ရယူသွားခြင်း ဖြစ်ပြီး မြေကို သိမ်းယူခြင်း မဟုတ် သဖြင့် မြေရှင် ဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြင့် အသိအမှတ်ပြုသည့် သဘောကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုမျှသာမက ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် မြေရှင်၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ပေးသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ယင်းသည်ကား ပုဒ်မ ၅ တွင် ဖော်ပြထားသည့် အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်-

‘၅။ သီးစားတစ်ဦးသည် မိမိ သီးစားလုပ်ကိုင်သည့် လယ်ယာမြေတစ်ခုခုတွင် သာမန် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုခုကို ဆောင်ရွက်ရန် ပျက် ကွက်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အခြား အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့်သော် လည်းကောင်း လယ်ကန်သင်း၊ ရေမြောင်း၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်စသည့် မပျက်စီးသင့် ဘဲ ပျက်စီးသည့်အတွက် မြေရှင်၏ အကျိုးကို ဆုတ်ယုတ်စေလျှင် သတ်မှတ်သည့် လျော်ကြေးကို မြေရှင်အား ပေးရမည်။’

ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လေ့လာပါက အစိုးရက ဦးစီး၍ အငှားချထားပေးခြင်း ခံ ရသည့် သီးစားလယ်သမားသည် လယ်ယာမြေကို လုပ်ပိုင်ခွင့်သာ ရရှိခဲ့ပြီး ပိုင်ဆိုင် သူမှာ ဤ ဥပဒေ မပြဋ္ဌာန်းမီက ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် ပိုင်ခဲ့သူများသာ ဖြစ်သောကြောင့် သီးစားလယ်သမားသည် သီးစားခ မပေးခြင်းမှအပ မြေပေါ်တွင် မြေရှင်၏ အကျိုးကို

ဆုတ်ယုတ်စေသည့် လုပ်ရပ် ဆောင်ရွက်ပါက လျော်ကြေး ပေးရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ဥပဒေအရ ဘိုးဘပိုင်မြေတို့ကို အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း ယင်း ဘိုးဘပိုင် မြေများအပေါ် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးသူအနေဖြင့် ၂ မျိုး ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။

မိမိတို့၏ ဘိုးဘပိုင်မြေအပေါ် မိမိကိုယ်တိုင် သီးစားမှတ်ပုံတင်စာရင်းဖြင့် လုပ်ကိုင် သူ တောင်သူလယ်သမားနှင့် မြေကို မပိုင်ဘဲ ကျေးရွာမြေယာကော်မတီက သီးစား ချထားပေးသဖြင့် လုပ်ကိုင်သူ တောင်သူလယ်သမား ဟူ၍ ကွဲပြားသွားနိုင်ပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်ပြီး ကိုယ်တိုင် လုပ်ကိုင်သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေများအတွက် ထူးခြားမှု မရှိလှသော် လည်း အခြား တောင်သူလယ်သမားတစ်ဦးကို ဥပဒေဖြင့် သီးစားချထားပေးခြင်း ခံရသည့် ဘိုးဘပိုင်မြေသည်ကား ထူးခြားမှု ကြီးမားပါမည်။ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူသည်မှာ မြန်မာမင်းများလက်ထက် ဓမ္မသတ်များအရ သတ်မှတ်ခဲ့သည့်အပေါ် ဗြိတိသျှအစိုးရ က ဆက်လက် အသိအမှတ်ပြုပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းမြေအပေါ်တွင် အစိုးရက ဥပဒေတစ်ရပ်အရ အခြားသူကို သီးစားချထား ပေးပါက မည်သို့ ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ် ရှိသည်ကို လေ့လာရပါမည်။ ဓမ္မသတ်များအရ ဘိုးဘပိုင်မြေများနှင့် စပ်လျဉ်း အောက်ပါ သဘောတရားအတိုင်း သတ်မှတ်ထားခြင်း ကို တွေ့ရပါသည်-

'မူလ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့သူသည် ဘိုးဘပိုင်မြေ တစ်ရပ်ကို ၁၀ နှစ် သော်လည်းကောင်း၊ ၁၀ နှစ်အထက် ကျော်လွန်၍သော်လည်းကောင်း စွန့်လွှတ်ထား လျှင် အခြားတစ်စုံတစ်ဦးက ထိုမြေကို ဝင်ရောက် ရယူပါက သို့မဟုတ် ရှင်ဘုရင် သို့ မဟုတ် ယင်း၏အမှုထမ်းတစ်ဦးဦးက ဘုရင်၏ အမိန့်တော်ပြန်တမ်းဖြင့် ထိုမြေကို သိမ်း ယူပါက မူလ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့သူသည် ထိုမြေတွင် အခွင့်ပိုင်ကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောကြားပိုင်ခွင့် မရှိတော့ပေ။ ထိုမြေသည် အခြား သူစိမ်းတစ်ဦး၏ လက်ဝယ်တွင် ဖြစ်ပါက ထိုသို့ လက်ဝယ်ထားသူ၏ 'မားမဦးချ'မြေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေပြီး ရှင်ဘုရင် သို့မဟုတ် ယင်း၏ အမှုတော်ထမ်းတစ်ဦးဦး၏ ဆောင်ရွက်ချက် သို့မဟုတ် ကြေညာ ချက်အရ သိမ်းယူခြင်း ဖြစ်ပါက ထိုမြေသည် အရာတော်မြေအဖြစ် ရောက်သည်။'

ယင်းသဘောတရားအရ မိမိတို့၏ ဘိုးဘပိုင်မြေအပေါ် သီးစားချထားရေး ဥပဒေအရ အခြားသူတစ်ဦး ဝင်ရောက် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခွင့် ရနေသည်ကို စတင် လက်လွှတ်ထားရသည့်နှစ်မှ ၁၀ နှစ်အတွင်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပြန်လည်

ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခွင့်တောင်းခံရန် အခွင့်အရေး ရှိနေပါသည်။ သို့ပါလျက် တောင်းခံမှု တစ်စုံတစ်ရာ မလုပ်ခဲ့ပါက ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးသွားပြီ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည့်အသွင် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချထားရေးဥပဒေအရ မြို့မနှင့် ကျေးရွာမြေယာကော်မတီ တို့အား အပ်နှင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် ပြည်သူ့ကောင်စီခေတ်ကာလသို့ ရောက်ရှိ သည့်အခါ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု ပြည်သူ့ကောင်စီ အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့က လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူ လိုက်သည့်အခါ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့နှင့် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီတို့ကလည်းကောင်း ကျင့်သုံးခဲ့ ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းသည့်အခါ ၁၉၅၃ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ် ရေးအက်ဥပဒေနှင့် ၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချထားရေးဥပဒေတို့ကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေ ၂ ရပ်သည်လည်း ချို့ယွင်းချက် များစွာ ပါပြီး ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်နေသည့်ဥပဒေများ ဖြစ်နေပါသည်။ ယခု ကာလတွင်လည်း စတင် ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်နေပြီ ဖြစ်သဖြင့် ယင်းဥပဒေတို့အရ မသုံးသပ်တော့ပါ။ သို့ရာတွင် အထက်မြန်မာပြည်တွင် ဥပဒေများအရ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူသည် အနည်းအကျဉ်း ဆက်လက် တည်ရှိနေသည်ဟု ရိုးသားစွာ ယုံကြည်မိပါသည်။

မြို့ရွာတွင်းရှိ မြေများ

မြို့ရွာအတွင်း မြန်မာမင်းလက်ထက်က ဓမ္မသတ်အရ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူ၍ ယခုကာလ တွင် တည်ရှိနေနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ လေ့လာ တင်ပြပါမည်။ အောက်မြန်မာပြည်အတွက်မူ ရှင်းလင်းပါသည်။ မြေ အားလုံးသည် နိုင်ငံပိုင်မြေ (state land) အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်း ကို တင်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများ အက် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ အရ ယင်းအက်ဥပဒေသည် အောက်မြန်မာပြည်ရှိ မြို့နှင့် ကျေးရွာ များရှိ မြေများ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်စေရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းကာ မြေနှင့် ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေး (rights in land) အဖြစ် ပုဒ်မ ၇ တွင် ဂရန်နှင့် လိုင်စင်အရ အခွင့်အရေး၊ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေအရ အခွင့်အရေး၊ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်

အရေးနှင့် ယင်းအခွင့်အရေး ၃ ရပ်အနက်မှ တရားဥပဒေနှင့်အညီ ရယူခံစားသည့် အခွင့်အရေးတို့ကိုသာ ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိခြင်းကို အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ဤအခွင့်အရေးများသာ ရပိုင်ခွင့်အဖြစ်မှတစ်ပါး အခြားမည်သည့် အခွင့်အရေးမျှ ရပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း အတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည် ဖြစ်သဖြင့် အောက်မြန်မာပြည် ရှိ မြို့ရွာများမှ မြေများတွင် ဘိုးဘပိုင်မြေ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရန်အကြောင်း မရှိတော့ပါ။

ဤတွင်လည်း မြို့ရွာတွင်းရှိ မြေများအားလုံးသည် ဤအခွင့်အရေးသာ ပေးသည့် နိုင်ငံပိုင်မြေများချည်းသာ ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်ပြန်ပါ။ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄ (၁) တွင် 'နိုင်ငံပိုင်မြေ ဆိုသည်မှာ အစိုးရကဖြစ်စေ၊ အစိုးရ၏ ကိုယ်စားဖြစ်စေ အခွန်လွတ်အပိုင် ပေးအပ်ခြင်း မရှိသည့်၊ ယင်းသို့ ပေးအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်မပြု သည့် သို့မဟုတ် ဆက်လက် ပေးအပ်ခြင်း မရှိသည့် မြေများကို ဆိုလိုသည်။' ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုလည်း ဂရုပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ အစိုးရက မြေကို အပြီးအပိုင် ရောင်းချပေးပြီး အခွန်လွတ် အပိုင်ပေးအပ်ခဲ့သည့် မြေများလည်း ရှိနေနိုင်ပါသေးသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် ဘိုးဘပိုင်မြေဟု မခေါ်ပါ။ မြေပိုင်မြေ (free-hold land) ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။ ယင်းအတွက် သက်သေခံလက်မှတ် (free-hold land certificate) ကို ထုတ်ပေးထားခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် လတ်တလောကာလ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး နယ်နိမိတ် အတွင်းအတွက် ဝေါဟာရအရ အနည်းငယ် ရှုပ်ထွေးမှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ရန်ကုန် မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ၏ ၂၃-၁-၂၀၁၇ ရက်စွဲပါ ကော်မတီဝင်များ အစည်းအဝေးမှတ်တမ်း (၃/၂၀၁၇) ဆုံးဖြတ်ချက် အပိုဒ်-၆ (က/၄၂) ယာယီ အတည်ပြုထားသည့် မြို့ပြစီမံကိန်းနှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ တွင် အပိုဒ် (၂) အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၏ အပိုဒ်ခွဲ (င) ၌ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူ၍ ပါရှိ နေပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကိုဖွင့်ဆိုချက်၌ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၊ ပုဒ်မခွဲ (၁၀) အရ ဘိုးဘွားမိဘ လက်ထက်ကပင် စားမဦးချ ပိုင်ဆိုင်လာ၍ လွှဲပြောင်းဆက်ခံခွင့် ရှိသော မစိုက်ပျိုးသည့်မြေကို ဆိုသည် ဟု ရှင်းလင်းထားပါသည်။ ယင်းက ရည်ညွှန်းသော ပုဒ်မ ၄၊ ပုဒ်မခွဲ (၁၀) သည် (Landholder's Right) လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် ဟူသည့် စကားရပ်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆို ချက် ဖြစ်ပါသည်။

ဘိုးဘပိုင်မြေ (Bobabaing Land) ဟူသည့် စကားရပ် မဟုတ်ပါ။ လက်ဝယ် ထားပိုင်ခွင့် ဆိုသည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များကိုသာ အထောက်အထားပြု၍ မြေရှင်တွင် လက်ရှိ ဖြစ်သည့် မြေနေရာတွင် အမွေဆက်ခံ လွှဲပြောင်းပေးအပ်နိုင်သည့် သုံးစွဲခွင့်နှင့် လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေထိုင်ခွင့်များကို ဆိုလိုသည်ဟု ရေးသားထားပါသည်။ ဤသို့ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများနှင့် မညီဘဲ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် ပါရှိမှုကြောင့် ဝေါဟာရ အပေါ် သို့လောသို့လော ဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိသော်လည်း မြန်မာမင်းလက်ထက်က ဓမ္မသတ် အရ ရရှိခဲ့ပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရက အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေနှင့် လုံးဝ မတူ ကွဲပြားခြားနားကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော် စည်းမျဉ်းအရ အသိအမှတ်ပြုပေးခဲ့ သည့် အထက်မြန်မာပြည်ရှိ ဘိုးဘပိုင်မြေများတွင် မြို့ရွာအတွင်းရှိ မြေများနှင့် စပ် လျဉ်း၍ အပိုင်း ၂ ပိုင်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ပထမအပိုင်းမှာ မြန်မာမင်းလက်ထက်ကပင် မြို့ရွာအတွင်း အကျုံးဝင် တည်ရှိခဲ့သည့် မြေများ ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအပိုင်းမှာ မူလက လယ်ယာ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ ဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း အသုံးပြုခဲ့သည် မှန်သော်လည်း မြို့ရွာသဘာဝအရ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည့်အခါ မူလက မြို့ရွာနှင့် နီးကပ်စွာ ရှိနေခဲ့သည့် လယ်ယာဥယျာဉ်တို့ကို လူနေ အိမ်ရာ မြေအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်သည့် မြေများ ဖြစ်ပါသည်။ နမူနာအားဖြင့် တင်ပြရပါက ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်က ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် အထက်မြန်မာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် ကြေးတိုင်အစီရင်ခံစာ ပထမပိုင်း၊ အတွဲ (၁) တွင် '၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့၌ အိမ်ခြေ ၅၈၀၀ ရှိရာမှ အိမ်အလုံးရေ ၈၀၀ မီးလောင်ခဲ့ကြောင်း' ရေးသားချက်ကို တွေ့ရပါသည်။

သို့ပါ၍ ဗြိတိသျှ အစိုးရအုပ်ချုပ်စ ကာလတွင် မန္တလေးမြို့၌ အိမ်ရာကွက် ငါးထောင်ကျော်သာ ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။ သို့ရာတွင် အထက်တွင် တင်ပြခဲ့ သည့် စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ်မှ လူနေအိမ်ရာမြေအဖြစ် ပြောင်းလဲလာသည့် ဘိုးဘပိုင် မြေများ လက်ရှိ မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး နယ်နိမိတ်အတွင်း ရောက်ရှိ လာပါသည်။ ယင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ မြို့ပြစီမံကိန်းနှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဌာနအနေဖြင့်လည်း ဘိုးဘပိုင်မြေများအဖြစ် အသိ အမှတ်ပြုထားခြင်းကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ အလားတူစွာပင် အထက်မြန်မာ

ပြည်ရှိ အခြားသော မြို့ရွာများတွင်လည်း ဘိုးဘပိုင်မြေများ ယနေ့တိုင် တည်ရှိနေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် မြို့မြေပုံနှင့် မြို့မြေပိုင်ဆိုင်မှု မှတ်တမ်းများတွင် နိုင်ငံပိုင် မဟုတ်သည့် မြေ (non-state land) ဖြစ်သည့် ဘိုးဘပိုင်မြေ (bobabaing land) အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ဥပဒေများ၏ကွင်းဆက်ကို မသိသူ တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတချို့တို့၏ ဓားမဦးချမြေ ဘိုးဘွားပိုင်မြေ ဟူ၍ ပြောဆိုချက်များအတွက် အနည်းငယ် တင်ပြပါမည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် အောက်မြန်မာပြည်အတွက် မြေနှင့် အခွန်တော် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ အရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေများ၏ အခန်း (၁) စိုက်ပျိုးနိုင်သည့်မြေ (မြေလွတ်) များ ပေးအပ်ချထားခြင်း အခန်းပါ နည်းဥပဒေ ၁၃ အရ မြေငှားဂရန်များ ထုတ်ပေး ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန် အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်း ပုဒ်မ ၂၆ အရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေများ၏ အခန်း (၆)၊ တပ်မြို့များ၊ မြို့ပြဝန်ထမ်း အိမ်ရာရပ်ကွက်များ ပြင်ပရှိ နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ်များကို ပေးအပ်ချထားခြင်း အခန်းပါ နည်းဥပဒေ ၅၆ အရ မြေငှားဂရန်များ ထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ဂရန် ထုတ်ပေးခဲ့သည့် မြေများသည် နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေရိုင်းများ ဖြစ်သည့်အား လျော်စွာ ဂရန် ရရှိသူတို့က မိမိတို့ဘာသာ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကာ စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် ဖော်ထုတ်ရပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကာလမှာလည်း ဂရန်ပါ သက်တမ်းအတွင်းသာ ရရှိ ပါသည်။

ဂရန်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည့်အခါ အသစ် ထပ်မံ လျှောက်ထားခြင်း မပြုပါက ယင်းမြေကို နိုင်ငံတော်သို့ အသာတကြည် ပြန်လည် အပ်နှံရန် ဂရန်တွင် စည်းကမ်း ချက်အဖြစ် သတ်မှတ် ပါရှိပါသည်။ ယင်းသို့သော ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် များအရသာ ဘိုးဘွားတို့သည် မြေကို ဂရန်ခံယူကာ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်ကို မသိသော နှောင်းလူတို့က လွန်ခဲ့သော နှစ်တစ်ရာကျော်ကပင် ဘိုးဘွားတို့လက်ထက် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် ဓားမဦးချမြေ၊ သားစဉ်မြေး ဆက် စိုက်ပျိုးလာသည့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟု မိမိတို့ လိုရာဆွဲကာ ဥပဒေနှင့်မညီသော အရပ်ပြော စကားကို အမှန်ဟု မှတ်ယူခဲ့ကြပါသည်။ အမှန်မှာ ဘိုးဘွားတို့ ဂရန် ခံယူ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံပိုင်မြေသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတစ်ဖန် ၁၉၅၃ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း သည့်အခါ နိုင်ငံတော်က အလိုရှိသည့်အတိုင်း သုံးစွဲနိုင်သည့် လယ်ယာလုပ်ကိုင်နိုင် သော မြေရိုင်းများသည် လယ်ယာမြေ ဟူသည့် စကားရပ်တွင် အကျုံးဝင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀ အရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေများ၏ အခန်း (၁၂) လယ်ယာလုပ်ကိုင်နိုင်သော မြေရိုင်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း အခန်းပါ နည်းဥပဒေ ၁၅၅ အရ မြေရိုင်းကို လယ်ယာ စိုက်ပျိုးမှုအတွက် အသုံးပြုခွင့် လျှောက်ထားသဖြင့် နည်းဥပဒေ ၁၆၁ အရ ခွင့်ပြုချက် ထုတ်ပေးသောကြောင့် မြေရိုင်းကို ဓားမဦးချ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကာ စိုက်ပျိုးခဲ့ခြင်းများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ ခွင့်ပြုခဲ့သည့် မြေများသည် နည်းဥပဒေ ၁၆၅ ပါ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာရပါ သည်။ ယင်းသို့သော မြေများသည် ဥပဒေအရ နိုင်ငံပိုင်မြေများသာ ဖြစ်ပြီး ဓားမဦးချ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် ဘိုးဘွားတို့သည် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခွင့်သာ ရရှိပြီး ဓမ္မသတ်များပါ ဘိုးဘပိုင်မြေကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ (private land) အဖြစ် အခွင့်အရေး မရသည်ကို သတိပြုသူ နည်းပါးလှပါသည်။

ပြည်သူ့ကောင်စီခေတ်ကာလတွင် ၁၉၇၇ ခုနှစ် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း လုပ်ပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ တွင်လည်း မြေရိုင်းနှင့် ပလပ်မြေများကို လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ခြင်းကဏ္ဍ ပါရှိခဲ့ပါသည်။ မြို့နယ်ပြည်သူ့ကောင်စီ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သို့ လျှောက်ထားပါက လယ်အတွက် ဆိုပါက ၅၀ ဧက၊ ယာအတွက် ဆိုပါက ၂၅ ဧက၊ ကိုင်းမြေအတွက် ၁၀ ဧကအထိ လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးပိုင်ခွင့် ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်သာ ပေးခြင်းဖြစ်ပြီး ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မပေးခဲ့ပါ။ လုပ်ပိုင်ခွင့် သက်တမ်းမှာလည်း သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်း များကို မဖောက်ဖျက်သည့် ကာလပတ်လုံးသာ ဖြစ်ပြီး ဖောက်ဖျက်ပါက လုပ်ပိုင်ခွင့် ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းခံခဲ့ကြရပါသည်။

ဤသို့ဤပုံ ခေတ်အဆက်ဆက် ဥပဒေများအရ နိုင်ငံပိုင်မြေကို လုပ်ပိုင်ခွင့် များ တောင်းခံရရှိကာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်များကို သေချာစွာ မသိမြင်ဘဲ ပြောဆိုနေကြသည်များသာ အများစု ဖြစ်နေပါသည်။ ထိုသို့သာမက မနုဿိယ ဓမ္မသတ်အရ ဓားမဦးချ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၍ ၁၀ နှစ်အထက် လက်ဝယ် ထားရှိ စိုက်ပျိုးပါက ဘိုးဘပိုင်မြေအဖြစ် ရောက်ရှိသည် ဟူ၍ လက်လွတ်စပယ်

ပြောဆိုသံများကိုလည်း ကြားရပါသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံဘဝ ရောက်သည့်ကာလမှ စတင်၍ ထိုအခွင့်အရေး မရှိတော့ သည်ကို မသိကြတော့သည့်အပြင် မနုကျယ်ဓမ္မသတ်၏ အခန်းမည်မျှ၊ အပိုဒ် မည်မျှ အရ ပြောဆိုပါသနည်းဟု ပြန်လှန်မေးခဲ့သော် ဖြေနိုင်သူ ရှားပါးမည် အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

တင်ပြခဲ့သည့် အချက်များကို ပြန်လည် ခြုံငုံတင်ပြရပါက ခေတ်အဆက်ဆက် ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေများအရ မျက်မှောက်ကာလတွင် အောက်မြန်မာပြည်၌ ဘိုးဘပိုင်မြေ ဟူသည် လုံးဝ မရှိပါ။ အထက်မြန်မာပြည်တွင်မူ သီပေါမင်း ပါတော်မူချိန်တွင် ဘိုးဘပိုင် အခွင့်အရေး ရရှိပြီးသည့် မြေများကိုမူ ဗြိတိသျှအစိုးရက ဥပဒေအရ အသိအမှတ် ပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ဤတွင်ပင် မြို့ရွာအတွင်းမြေများသာ ဆက်လက် တည်တံ့နေပြီး မြို့ရွာပြင်ပ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတွင်မူ ခေတ်အဆက်ဆက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် များအရ လျော့နည်းသွားမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဥပဒေ၊ ကျမ်းဂန်များအရ ဘိုးဘပိုင်မြေသာ ရှိပြီး ဘိုးဘွားပိုင်မြေ ဟူ၍ လုံးဝ မရှိပါ။ ဤနေရာတွင် The Upper Burma Land Revenue Manual ကို မြန်မာနိုင်ငံတော် အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော်လက်စွဲ ဟူ၍ မောင်စိန်(ဥပဒေ) က စု စည်း တင်ပြခဲ့သည့် စာအုပ်တွင် ဝတ္ထုကံမြေများအတွက် ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့်ဆင့်ဆို ချက် (၂၈၇) Direction 287 ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားရာတွင် Bobabaing Land ဟူသည်ကို ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟု ပညာရှိသတိဖြစ်ခဲ့ဖြင့် ပြန်ဆို ရေးသားချက် တစ်ရပ် ရှိခဲ့ပါသည်။ ရှေးဓမ္မသတ်များနှင့် မြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းတို့တွင် ရှေးပညာရှင်များက မြန်မာဘာသာဖြင့် ဘိုးဘပိုင်မြေဟူသော ရေးသားသကဲ့သို့ ဥပဒေ အရေးအသားကို လွန်စွာ ဂရုပြုသည့် ဗြိတိသျှတို့ကလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Bobabaing Land ဟူသော ရေးသားခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင် အထက်မြန်မာပြည်ရှိ ခရိုင်များအနက် ကြေးတိုင်စိုက်ခဲ့သည့် ခရိုင်များ အတွက် ကြေးတိုင်အစီရင်ခံစာ (Burma Gazetteer) တို့တွင်လည်း Bobabaing ဟူ၍သာ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်းကို တွေ့ရပါသည်။ ဆရာဦးစိန် တစ်ဦးတည်းသာ ပုံနှိပ်

အမှားအဖြစ် ဘိုးဘွားပိုင်မြေဟု ချွတ်ချော်ခဲ့မှု တွေ့ရပါသည်။ အမှန်စင်စစ် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ခေတ်အဆက်ဆက် ဥပဒေ၊ ကျမ်းဂန်များအရ ဘိုးဘွားပိုင်မြေ (Bobyarbaing Land) ဟူသည် လုံးဝ မရှိပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့်

လယ်ယာမြေကို အသုံးပြုနေသူများ၊ လယ်ယာမြေကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း ပြုနေသူများ (တောင်သူလယ်သမားများ) သည် ယခု တင်ပြထားသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါလျှင် လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ အရ 'အနည်းဆုံး ခြောက်လမှ အများဆုံး နှစ်နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ခံရမည့်အပြင် အနည်းဆုံး ငွေကျပ် သုံးသိန်းမှ အများဆုံး ငွေကျပ် ငါးသိန်းအထိ ငွေဒဏ် ကျခံရမည့် ဘေးမှလည်း ကင်းဝေးပါမည်။'

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့်

နိဒါန်း

လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေတို့အရ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် အကြောင်း မေးလာသူကြောင့် ဤစာကို ရေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာမန်အားဖြင့် ဥပဒေအခြေခံ ရှိသူတစ်ဦးကို ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားချက်များ ရည်ညွှန်းကာ ဖြေဆိုပေးပါက လုံလောက်နိုင်သော်လည်း သာမန် အရပ်သားပြည်သူတစ်ဦးအတွက် စာအုပ်စာတမ်း ရရှိရန်ပင် ခက်ခဲသည် ဖြစ်ရာ မိမိက အတတ်နိုင်ဆုံး ရှာဖွေ တင်ပြ ပါမည်။

အများပြည်သူအကျိုးငှာ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခြင်း
လယ်ယာမြေ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀ တွင် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- '၃၀။ အများပြည်သူအကျိုးငှာ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍-
  - (က) ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် လယ်မြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ စိစစ်ထောက်ခံချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။
  - (ခ) သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက်

တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ စိစစ်ထောက်ခံချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။'

ဤသည်ကို လယ-၃၀ ဟု အတိုကောက် ခေါ်ဆိုနေကြပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ပါ စာသားများကို ပိုမို ရှင်းလင်းစေရန် ထပ်ဆင့် တင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀ ပါ နိဒါန်းစာသားတွင် အခြားနည်း အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားခြင်းအတွက် လိုအပ်ချက်အဖြစ် အောက်ပါအချက် နှစ်ရပ်ကို တွေ့ရှိရ မည် ဖြစ်ပါသည်-

- (၁) အများပြည်သူအကျိုးငှာ ဖြစ်ခြင်း၊
- (၂) လယ်ယာမြေ ဖြစ်ခြင်း။

ဤအချက် နှစ်ရပ်အရ အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားချက်အတွက် လယ်မြေကို ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ကလည်းကောင်း၊ လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေအတွက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ကလည်းကောင်း ခွင့်ပြုချက် ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

အများပြည်သူအကျိုးငှာ

ပထမအချက် ဖြစ်သည့် အများပြည်သူအကျိုးငှာ ဟူသော စကားရပ်အတွက် ဥပဒေ နှင့် နည်းဥပဒေတို့တွင် တိကျသော အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုမှုကို မတွေ့ရပါ။ သို့ရာတွင် သွယ်ဝိုက်၍ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်သည်တို့ကို ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် များကိုမူ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်-

- (၁) နိုင်ငံတော်၏ ရေရှည်အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးများ အတွက် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် သက်ဆိုင်ရာ စီမံကိန်း (ပုဒ်မ ၂၉ နှင့် နည်းဥပဒေ ၇၈)
- (၂) နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့အလိုက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ ရေးဆွဲပြုစု၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက အတည်ပြုကာ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ ကြိုတင်ပေးပို့ ထားသော ကျေးလက်ဒေသ သို့မဟုတ် မြို့ပြဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်း စီမံချက်အရ အိမ်ရာ၊ စာသင်ကျောင်း၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးပေးခန်း၊ စာကြည့်တိုက်၊ လမ်း၊ တံတား၊ ကျေးလက်ဈေး၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံ၊ သုဿန်နှင့် အခြားလိုအပ်သည့် အဆောက်အအုံများအတွက် အသုံးပြုရန် (နည်းဥပဒေ ၇၉ နှင့် ၈၀)

(၃) လယ်ယာကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လက်မှုလယ်ယာမှ ခေတ်မီ စက်မှု လယ်ယာစနစ်သို့ ကူးပြောင်းရာတွင် လိုအပ်သည့် လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာ များ ထားရှိရန် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဆန်စက်များ တည်ဆောက်ခြင်း၊ သီးနှံ သိုလှောင်သည့် ဝိုဒေါင်များ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ လိုအပ်သော ကုန်ထုတ်လမ်းများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ခြင်းများ၊
(နည်းဥပဒေ ၈၁)

နည်းဥပဒေ ၈၂ တွင် နည်းဥပဒေ ၇၉၊ ၈၀၊ ၈၁ တို့ပါ ကိစ္စရပ်များအတွက် လျှောက်ထားနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ဆိုပါလျှင် အထက်ပါအချက် သုံးချက်သည် အများပြည်သူအကျိုးငှာဟု သတ်မှတ်ရမည့် သဘော ဖြစ်သည်ဟု နားလည်မိပါသည်။ ထိုကိစ္စရပ်များအတွက်သာ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲရန် လျှောက်ထားတင်ပြ နိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု မှတ်ယူမိပါသည်။

လယ်ယာမြေ

လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀ ပါ ဒုတိယအချက် ဖြစ်သည့် လယ်ယာမြေ ဟူသည်ကို လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ စကားရပ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုအရ အောက်ပါအတိုင်း ပုဒ်မ ၃၊ ပုဒ်မခွဲ (က) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်-

‘၃။ (က) လယ်ယာမြေ ဆိုသည်မှာ လယ်မြေ၊ ယာမြေ၊ ကိုင်းကျွန်းမြေ၊ တောင်ယာမြေ၊ နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးသောမြေ၊ ဓနိမြေ၊ ဥယျာဉ်မြေဟုသော်လည်းကောင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ပန်းမန် စိုက်ပျိုးသည့် ခြံမြေဟု သော်လည်းကောင်း၊ မြေနုကျွန်းမြေဟုသော်လည်းကောင်း သတ်မှတ်သည့် မြေများကို ဆိုသည်။ ယင်း စကားရပ်တွင် မြို့နယ်နိမိတ်၊ ကျေးရွာ နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ လူနေ အိမ်ရာများ၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံနှင့် ပရဝဏ်များ၊ အများ ပိုင်ဆိုင်၍ စိုက်ပျိုးရေး အတွက် အသုံးမပြုသော မြေများ မပါဝင်။’

ဤ ဖွင့်ဆိုပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ဆိုပါက လယ်မြေ၊ ယာမြေ၊ ကိုင်းကျွန်းမြေ၊ တောင်ယာမြေ၊ နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးသော မြေ၊ ဓနိမြေ၊ ဥယျာဉ်မြေဟုသော်လည်းကောင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ပန်းမန် စိုက်ပျိုးသည့် ခြံမြေဟုသော်လည်းကောင်း၊ မြေနုကျွန်းမြေဟုသော်လည်းကောင်း သတ်မှတ်သည့် မြေများကို လယ်ယာမြေဟု ဆိုသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ကြေးတိုင် ညွှန်ကြားချက်အရ ကြေးတိုင်စိုက်၍ မြေမျိုးကြီး (Main Kind)

နှင့် မြေအတန်းအစား soil class များ သတ်မှတ်ထားသည့် လယ် (အစိုးရ ဆည်ရေ သောက်လယ် RG1, RG2, RG3, RG4၊ ပုဂ္ဂလိက ဆည်ရေသောက်လယ် RP၊ မိုးကောင်းလယ် R၊ တန့်ဆည် ရေဝပ်လယ် T၊ မုရင်းလယ် M)၊ ယာ (Y)၊ ဥယျာဉ် (G)၊ ကိုင်းမြေရင့် (KY)၊ ကိုင်းမြေနု (K)၊ ဓနိ (D)၊ ကြက်ပေါင်စေး (RR) စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် လယ်ယာမြေများသာလျှင် ဤလယ်ယာမြေဥပဒေအရ လယ်ယာမြေ ဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် အကျုံးဝင်တော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝန်းလုံးတွင် ကြေးတိုင် စိုက်၍ မြေမျိုးကြီးနှင့် မြေအတန်းအစား သတ်မှတ်ပြီးပါပြီလားဟု မေးသော် မပြုလုပ်ရသေးသည့် ဒေသအများအပြား ကျန်ရှိနေသေးသည်ကို ဥပဒေပြုသူများ မသိခဲ့ပါ။ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်း ဦးစီးဌာနမှ အငြိမ်းစား ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင် ပြုစု ရေးသားခဲ့သည့် 'နိုင်ငံအကျိုးပြု ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်း' ဟူသည့် စာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စုစုပေါင်း ကြေးတိုင် စိုက်ပြီး ခရိုင်ပေါင်း ၃၆ ခရိုင်သာ ရှိပြီး အောက်ဖော်ပြပါ ဒေသများတွင် စာရင်းမြေပုံ မပြည့်စုံခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမှု မဖွံ့ဖြိုးသေးခြင်း၊ နယ်မြေအေးချမ်းမှု မရှိသေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကြေးတိုင် စိုက်ရန် ကျန်ရှိနေသေးကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်-

- (၁) ရှမ်းပြည်နယ်၊
- (၂) ကယားပြည်နယ်၊
- (၃) ချင်းပြည်နယ်၊
- (၄) ကချင်ပြည်နယ်၊ ဗန်းမော်ဒေသနှင့် အခြားတောင်တန်းဒေသများ၊
- (၅) စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ဖောင်းပြင်၊ လေရှီး၊ လဟယ်၊ ခန္တီး၊ ဟုမ္မလင်း၊ နမ်းယွန်း၊
- (၆) မန္တလေးတိုင်း၊ မိုးကုတ်၊ သပိတ်ကျင်းမြို့နယ်များနှင့် တောင်တန်းဒေသများ။

ယင်းသို့ ကြေးတိုင် မစိုက်နိုင်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ကွက်စိတ် တိုင်းတာခြင်း (Cadastral Survey)၊ နောက်ဆက်တွဲ တိုင်းတာခြင်းအတွင်း (Under Supplementary Survey) တို့ဖြင့် ကွင်းပေါင်း လေးသောင်းကျော်တွင် ကွင်းမြေပုံများ ရှိလာပါသည်။ ထို့နည်းအတူ နောက်ဆက်တွဲ တိုင်းတာခြင်း ပြင်ပ (Outside Supplementary Survey) ဒေသများလည်း အများအပြား ကျန်ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ ဒေသများရှိ ပြည်သူများ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေသည့် လယ်၊ ယာ၊ ဥယျာဉ်တို့သည် ဥပဒေပါ လယ်ယာမြေဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အကျုံးမဝင်သဖြင့် လယ်ယာမြေ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာကာ အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားရန် လိုအပ်ပါမည်လား ဟူ

သော မေးခွန်း ပေါ်လာခဲ့သော် မိမိတစ်ဦးတည်း၏ အမြင်အားဖြင့် ကြေးတိုင်လည်း မစိုက်၊ နောက်ဆက်တွဲ တိုင်းတာခြင်းတွင်လည်း မပါဝင်ခဲ့သော ဒေသရှိ စိုက်ပျိုးမြေ များသည် လယ်ယာမြေ ဟူသည့် စကားရပ်တွင် အကျုံးမဝင်သောကြောင့် လျှောက် ထားရန် မလိုအပ်ပါဟုသာ ဖြေလိုပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင် ခွင့် လက်မှတ် ပုံစံ-၇ မရရှိနိုင်သည့် စိုက်ပျိုးမြေတွင် အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ရန် လိုအပ်မည် မဟုတ်ပါ။

လျှောက်ထားပိုင်ခွင့် ရှိသူများ

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲရန် မည်သူတို့က လျှောက်ထား တင်ပြနိုင်ပါသနည်း ဟု လေ့လာရာတွင် အောက်ပါသူတို့က လျှောက်ထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်-

- (က) လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) ရရှိသူ တောင်သူလယ်သမား (ပုဒ်မ ၁၂)၊
- (ခ) စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မည့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ နေပြည်တော် ကောင်စီ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ (ပုဒ်မ ၂၉၊ နည်း ဥပဒေ ၇၈)။

ထိုသို့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) မရရှိသူ ပုဂ္ဂလိက တစ်ဦးချင်းတို့အနေဖြင့် အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် တောင်းခံရန်ကိစ္စ မတွေ့ရှိပါ။ ဤတွင် စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မည့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ နေပြည်တော် ကောင်စီ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တို့အနေဖြင့် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) မရှိသည် ဖြစ်ပေရာ မည်သို့ ဆောင်ရွက်တင်ပြရမည်ကို လေ့လာရပြန်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ လယ်ယာမြေဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအရ ဆိုပါမူ လယ်ယာမြေကို သိမ်းယူခြင်း ပြုရပါမည်။ အကြောင်းမှာ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၂ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်-

‘၃၂။ နိုင်ငံတော် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် စီမံကိန်းများအတွက် လယ်ယာမြေကို သိမ်းယူရာတွင် အနည်းဆုံး လိုအပ်သော ပမာဏကိုသာ သိမ်းယူရမည်။ စီမံကိန်းကို သတ်မှတ်ကာလအတွင်း အမြန်ဆုံး ပြီးစီးစေရန် အကောင်အထည်ဖော်ရမည် ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုတော့ပါက မူလ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဖွဲ့အစည်းထံ ပြန်လည် ပေးအပ်ရမည်။’

သို့ဖြစ်၍ စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်မည့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ နေပြည်တော်ကောင်စီ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တို့အနေဖြင့် လယ်ယာမြေကို တည်ဆဲဥပဒေအရ သိမ်းယူခြင်း ပြုရပါမည်။ ဤပုဒ်မ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ စာသားအရ မြေ သိမ်းယူခြင်း ပြုရမည် ဖြစ်ပြီး စွန့်လွှတ်စေခြင်း၊ အခြားနည်း လွှဲပြောင်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့် မရှိသည်မှာ ထင်ရှားစေပါသည်။ ယင်းပုဒ်မ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ နည်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရာတွင် နည်းဥပဒေ ၉၆ မှ ၉၈ အထိ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်-

- ‘၉၆။ နိုင်ငံတော်၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မည့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနသည် မိမိ အကောင်အထည်ဖော်မည့် စီမံကိန်းအတွက် အနည်းဆုံး အမှန်တကယ် လိုအပ်သော ပမာဏကို သိမ်းယူနိုင်ရေးအတွက် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။
- ၉၇။ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် လယ်ယာမြေများ မလိုအပ်ဘဲ ဆုံးရှုံးမှု မရှိစေရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ ဆန်စပါး ဖူလုံမှုကို ထိခိုက်မှု မရှိစေရေး အတွက်လည်းကောင်း စိစစ်ပြီး စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မည့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနအတွက် သိမ်းယူသင့်သော လယ်ယာမြေကို အနည်းဆုံး ပမာဏ ဖြစ်စေရန် သဘောထားမှတ်ချက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။
- ၉၈။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၉၇ အရ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ထောက်ခံ တင်ပြချက်ကို စိစစ် သုံးသပ်ပြီး သိမ်းယူသင့်သော လယ်ယာမြေ ပမာဏကိုသာ သိမ်းယူရမည်။’

ဤနည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မြေသိမ်းဥပဒေဖြင့် သိမ်းယူရန်ပင်လျှင် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြကာ စီမံကိန်းအတွက် အနည်းဆုံး အမှန်တကယ် လိုအပ်သော ပမာဏကိုသာ သိမ်းယူရန် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပမာဏကိုသာ မြေသိမ်း အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄ (၁) အရ မြေကို အလိုရှိကြောင်း ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်၍ ပုဒ်မ ၄ (၂) အရ မြေတိုင်းတာပြခြင်း၊ ပုဒ်မ ၅-က အရ ကန့်ကွက်လွှာများ ခေါ်ယူခြင်းနှင့် ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ပြီးမှသာ မြေသိမ်းအမိန့် ဆင့်ဆိုချက် ၂၂ အရ မြေ အလိုရှိသော ဌာနနှင့် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် ရသူတို့ ညှိနှိုင်းကာ မြေကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ အခြားနည်းလွှဲပြောင်းပေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ရန် မလိုအပ်သူ

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းသုံးစွဲခွင့်အတွက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ နေပြည်တော်ကောင်စီ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တို့အနေဖြင့် စီမံကိန်းများအတွက် အခြားနည်းသုံးစွဲခွင့် တင်ပြလျှောက်ထားရမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ တောင်သူလယ်သမား တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့်လည်း မိမိတို့ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) ရရှိထားသည့် လယ်ယာမြေကို လယ်ယာကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အခြားနည်းသုံးစွဲလိုပါက ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က လယ်ယာမြေ ဥပဒေကြမ်းကို အဆိုပြု တင်ပြခဲ့သူနှင့် အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သူများ၏ အမြော်အမြင် နည်းပါးမှုကြောင့် လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရန် မလိုအပ်ဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် ရှိသူ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ရှင်းပြပါမည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ အခန်း (၄)၊ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူ လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများ အခန်းပါ ပုဒ်မ ၁၂ ကို လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းပုဒ်မ ၁၂၊ ပုဒ်မခွဲ (ဆ) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

‘၁၂။ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူသည်-
(ဆ) လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုမိန့် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲခြင်း မပြုရ။’

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်ကို သေချာစွာ ဖတ်ရှုပါက လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုမိန့် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲရသည့် စည်းကမ်းချက်သည် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူ (ပုံစံ-၇ ရရှိသူ) အတွက်သာ ဖြစ်နေပါသည်။ လယ်ယာမြေပင် ဖြစ်လင့်ကစား လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) လျှောက်ထားခြင်း မရှိသူ၊ လျှောက်ထားသော်လည်း မရရှိသေးသူတို့အနေဖြင့် ဤစည်းကမ်းချက်ကို လိုက်နာရန် မလိုအပ်သကဲ့သို့ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်ကို လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် တစ်နေရာမျှ ပါရှိမှု မတွေ့ရပါ။ သို့ပါ၍ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) မရှိသည့် လယ်ယာမြေများတွင် အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် တောင်းခံရန် မလိုဘဲ လွတ်လပ်စွာ အသုံးပြုခွင့် ရှိနေသည်ကို ထောက်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကားလမ်းနံဘေး လယ်ယာမြေများတွင် တိုက်တာအိမ်ခြေများ၊ ဓာတ်ဆီဆိုင်များ ပေါ်ပေါက်လာသော်လည်း ဤကဲ့သို့ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) မရှိသော မြေများ ဖြစ်နေသည့် အတွက် တားဆီး အရေးယူရန် အခက်အခဲ ရှိနေကြရပါသည်။

လျှောက်လွှာ တင်ခြင်း

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားမှု စိစစ်ခြင်းကိစ္စ အသေးစိတ် မတင်မီ လျှောက်လွှာကို ရှေးဦးစွာ တင်ပြပါမည်။ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့်လျှောက်လွှာ (ပုံစံ ၁၄) ဖြင့် လျှောက်ထားရန် နည်းဥပဒေ ၈၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းကို တင်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ လျှောက်လွှာ (ပုံစံ ၁၄) တွင် မည်သည့် အချက်များ ဖော်ပြရန် ဖြစ်ကြောင်း သိထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ လျှောက်လွှာတွင် သက်သေခံ မြေပုံ ၂ ပုံ ပူးတွဲ၍ အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်-

- ၁။ လျှောက်ထားသူအမည်၊
- ၂။ အဘအမည်၊
- ၃။ နိုင်ငံသား/အမျိုးသား စိစစ်ရေးကတ်အမှတ်၊
- ၄။ အလုပ်အကိုင်၊
- ၅။ အမြဲနေထိုင်သည့် လိပ်စာ၊
- ၆။ လျှောက်ထားသည့် မြေ၏ အကြောင်းအရာများ
  - (က) ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု၊
  - (ခ) ကွင်းအမှတ်/အမည်၊
  - (ဂ) ဦးပိုင်အမှတ်၊
  - (ဃ) မြေမျိုး၊
  - (င) မူလဧရိယာ (ဧက)၊
  - (စ) လျှောက်ထားသည့် ဧရိယာ (ဧက)၊
  - (ဆ) အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုလိုသည့် နည်းလမ်း၊
- ၇။ လျှောက်ထားသည့် မြေကို အသုံးပြုထားမှု အခြေအနေ၊
- ၈။ မမှန်မကန် လိမ်လည် လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါက တည်ဆဲဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း ခံရမည်ကို သိရှိကြောင်း။

ယင်းအချက်အလက်များ ရေးသားပုံအတွက် လယ်ယာမြေ နည်းဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပုံစံ ဖော်ပြထားပါသည်။

လျှောက်ထားမှုကို စိစစ်ခြင်း

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခွင့် တောင်းခံလာသည့်အပေါ် ဆောင်ရွက်ရန် အချက်များအတွက် နည်းဥပဒေ ၇၈ မှ ၉၄ အထိ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင်

နည်းဥပဒေ ဖြစ်သဖြင့် လျှောက်လွှာကို စိစစ်ရန် အချက်များကို နည်းဥပဒေ ၈၄ တွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း အသေးစိတ် ဖော်ပြမှု မရှိခဲ့ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ပိုမိုပြည့်စုံစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အနေဖြင့် ၁၆-၅-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂/လယ-၅/၉၀၁၇/၂၀၁၃) ဖြင့်လည်း ညွှန်ကြားစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း အသုံးပြုရန်အတွက် လျှောက်လွှာ (နည်းဥပဒေပါ ပုံစံ ၁၄) ဖြင့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဌာန၊ မြို့နယ်ဦးစီးဌာနရုံးသို့ လျှောက်ထားရမည်ဟု နည်းဥပဒေ ၈၂ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုသို့ လျှောက်ထားလာသည့်အခါ မြို့နယ်ဦးစီးဌာန ရုံးအနေဖြင့် နည်းဥပဒေ ၈၃ အရ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ် ရေးထိုးထားသည့် မြေပုံ ၂ ပုံနှင့်အတူ လုပ်ငန်းစာတွဲကို ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစာတွဲများအတွက် အမှုတွဲမှတ်ပုံတင်စာရင်း သီးခြား ဖွင့်ကာ အမှုတွဲ မှတ်ပုံတင်ထားရှိရပါမည်။

မြို့နယ်ဦးစီးဌာနရုံးသည့် နည်းဥပဒေ ၈၄ အရ လျှောက်လွှာ လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း စိစစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ စိစစ်ရန် အချက်များကို ဖော်ပြရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းမျှသာ ဖော်ပြထားပါသည်-

- (က) လျှောက်ထားသည့် မြေအခြေအနေ၊
- (ခ) ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေ၊
- (ဂ) စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှု အခြေအနေ၊
- (ဃ) ဆောက်လုပ်မည့် အဆောက်အအုံ တည်နေရာပြ မြေပုံ၊
- (င) လျှောက်ထားသည့် မြေကို မည်သည့်နေ့ရက်မှစ၍ လျှောက်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း အသုံးပြုလိုကြောင်း တင်ပြချက်၊
- (စ) လျှောက်ထားသည့် မြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ သဘောထားမှတ်ချက် စသည်ဖြင့် စိစစ်ရပါမည်။

အခြားနည်းသုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားလာမှုကို နည်းဥပဒေ ၈၄ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအား ညွှန်ကြားစာပါ အချက်များနှင့် ပေါင်းစပ် လေ့လာပါက စိစစ်ရမည့် အချက်များအတွက် တစ်ချက်ချင်း တင်ပြပါမည်။ ရှေးဦးစွာ လျှောက်ထားသည့် မြေ၏ အခြေအနေ ဟူသည်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း စိစစ် တင်ပြရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်-

‘(က) လျှောက်ထားသည့်မြေ၏ အခြေအနေ။ လျှောက်ထားသည့်မြေ တည်ရှိရာ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု၊ ကွင်း/အကွက်အမှတ်၊ ဦးပိုင်အမှတ်၊ မြေမျိုးကြီး၊ ဧရိယာ (ဧက)၊ လက်ရှိ လုပ်ကိုင်သူအမည်၊ ယခု လျှောက်ထားသည့် ဧရိယာ၊ လက်ရှိ လုပ်ကိုင်သူ၏ စုစုပေါင်း လုပ်ကွက်ဧရိယာနှင့် ကျန်ရှိသည့်ဧရိယာတို့ကို တိတိကျကျ ဖော်ပြရန်၊’

ဤအချက်များကို လျှောက်လွှာပါ အချက်များနှင့် မြို့နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းအင်းဌာနရုံးရှိ မှတ်တမ်းများ တိုက်ဆိုင် စိစစ်နိုင်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ နည်းဥပဒေပါ ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေကို စိစစ်တင်ပြရန် ဟူသည့် အချက်အတွက် အောက်ပါ အချက်အလက်များကို စိစစ်တင်ပြရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။

‘(ခ) ပိုင်ဆိုင်မှုအခြေအနေ။ လျှောက်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းသည် အဆိုပါ လယ်ယာမြေကို လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် ရှိ မရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါက မည်သည့်နှစ်မှစ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိမှု အထောက်အထားမိတ္တူ ပူးတွဲရမည် ဖြစ်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် မရှိပါက အဆိုပါ လယ်ယာမြေကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အား မည်သို့ လွှဲပြောင်း ရယူသည်၊ လွှဲပြောင်းပေးရန် သဘောတူညီချက် ရှိ မရှိ၊ ကတိခံဝန်ချက် ရှိ မရှိနှင့် ရှိပါက မူရင်း သို့မဟုတ် မိတ္တူ ရယူ စစ်ဆေးပြီး တွဲထားရန်၊’

လယ်ယာမြေဥပဒေအရ လျှောက်ထားသူသည် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် ရရှိသူကိုယ်တိုင် လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ အစိုးရစီမံကိန်းများအတွက် လျှောက်ထားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရထားသူက လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါမူ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (ပုံစံ-၇) တင်ပြနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ မည်သည့်နှစ်မှစ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသည်ကိုလည်း စိစစ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ဝန်ကြီးဌာနက စီမံကိန်းများအတွက် လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါက လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (ပုံစံ-၇) မရှိနိုင်ပါ။ ထိုအခါ မည်သို့ ရရှိသည် ဟူသည့် အချက်သည် အရေးပါလာပါသည်။ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် မူလ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူနှင့် ညှိနှိုင်း၍ လွှဲပြောင်း ရယူထားခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းပေးရန် သဘောတူညီချက် ယူထားခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းပေးရန် ကတိခံဝန်ချက် ရှိထားခြင်း ဆိုသည့်တို့အတွက် အက်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ထားမှုနှင့် စာချုပ်စာတမ်းများကို စိစစ်ကာ စာချုပ် မူရင်းနှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးထားသည့်မိတ္တူကို ရယူပြီး လုပ်ငန်းစာတွဲတွင် တွဲထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

နည်းဥပဒေပါ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှု အခြေအနေကို စိစစ် တင်ပြခြင်း ဟူသည် အတွက် အောက်ပါတို့ကို စိစစ်တင်ပြရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်-

'(ဂ) စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှု အခြေအနေ။ လျှောက်ထားသည့် မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်သည့် သီးနှံကို ဖော်ပြရန်၊ စိုက်ပျိုးခြင်း မရှိ လုပ်ထားပါက မလုပ်ထားမီအချိန်က စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူ အမည်၊ ၎င်းစိုက်ပျိုးခဲ့သည့် သီးနှံ၊ ဧရိယာနှင့် ယင်းမြေကို စွန့်လွှတ်ရပါက ၎င်း၏ ဆန္ဒသဘောထား၊ ၎င်း၏ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ ၎င်း၏ မိသားစု ဦးရေနှင့် အလုပ်အကိုင်များ၊ ၎င်းအား မြေပေါ်မှ ထွက်ခွာသွားရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက မည်သို့ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရသည် အစရှိသည်တို့ကို စုံစမ်းစစ်ဆေး ဖော်ပြရန်။'

ဤသို့ စိစစ်တင်ပြမှုအတွက် လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် အစိုးရ စီမံကိန်းကြီးများအတွက် အသုံးချမည့် ကိစ္စရပ်များ၌ ယင်းမြေကို စွန့်လွှတ်ရပါက လယ်ယာလုပ်ကိုင်နေသူတို့၏သဘောထား၊ မြေပေါ်မှ ထွက်ခွာသွားရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက မည်ကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည် ဟူသည့် အချက်များကို စိစစ်တင်ပြရမည့် မြို့နယ်အဆင့်ဝန်ထမ်း ဖြစ်သူအတွက် အခက်ကြုံမည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

ထို့နောက် ဆောက်လုပ်မည့် အဆောက်အအုံတည်နေရာပြ မြေပုံဟု နည်းဥပဒေ ၈၄၊ နည်းဥပဒေခွဲ (ဃ) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ညွှန်ကြားစာတွင် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်မှု အခြေအနေနှင့် အဆောက်အအုံ အနေအထားကို စစ်ဆေး တင်ပြရန်ဟု နည်းဥပဒေနှင့် အနည်းငယ် ကွဲလွဲ၍ ညွှန်ကြားမှု၌ အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်မှု အခြေအနေကို စိစစ် တင်ပြရန်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြ ထားပါသည်-

'(ဃ) အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်မှု အခြေအနေ။ လျှောက်ထားသည့် မြေပေါ်တွင် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ပြီး ဆောက်လုပ်ဆဲ အဆောက်အအုံများနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါ အချက်အလက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်'

- (၁) စတင် ဆောက်လုပ်သည့် ခုနှစ်၊ လ၊
- (၂) အဆောက်အအုံ အမျိုးအစားနှင့် အရွယ်အစား၊
- (၃) အဆောက်အအုံများ၏ လက်ရှိ အခြေအနေ၊
- (၄) အဆောက်အအုံများကို လက်ရှိ အသုံး ပြု မပြု၊ ပြုလျှင် မည်ကဲ့သို့ အသုံး ပြုလျက်ရှိသည်။
- (၅) အဆောက်အအုံကို မည်သို့ ဆောက်လုပ် ပိုင်ဆိုင်သည်။

(၆) လျှောက်ထားသည့် မြေနေရာ၏ အရှေ့မြင်၊ အနောက်မြင်၊ ဘေးမြင် (ဝဲယာ) ဓာတ်ပုံ တစ်ပုံစီ ပူးတွဲ တင်ပြပေးရန်။'

ဤစိစစ်တင်ပြရန် အချက်သည် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း အသုံးပြုခွင့် မရမီ ပင် အဆောက်အအုံကို ဆောက်လုပ်ထားခြင်းကို အရေးမယူဘဲ အခြားနည်း အသုံးပြု ခွင့် လျှောက်ထားခြင်းကို လက်ခံစဉ်းစားပေးသည့် ဖြေလျော့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသလားဟု တွေးဆမိပါသည်။

ဆက်လက်၍ အဆောက်အအုံအနေအထားကို စိစစ်တင်ပြရန်အတွက် အောက် ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားစာတွင် ဖော်ပြ ပါရှိလာပါသည်-

'(c) အဆောက်အအုံ အနေအထား

(၁) လျှောက်ထားသည့် မြေပုံပေါ်တွင် ဆောက်လုပ်ပြီး သို့မဟုတ် ဆောက်လုပ် မည့် အဆောက်အအုံတည်နေရာကို ဖော်ပြသည့်မြေပုံ (site plan) ကို ၁၆" = ၁ မိုင် စကေး သို့မဟုတ် တစ်လက်မ = ၁၀၀ ပေ စကေးဖြင့် ရေး ဆွဲ တင်ပြစေရန် ဆောက်လုပ်ပြီး ဆောက်လုပ်ဆဲ နှစ်မျိုးစလုံး ပါဝင်နေ ပါက ခွဲခြား ဖော်ပြရန်၊

(၂) လျှောက်ထားသည့် မြေသည် တိုးချဲ့ရန် ဖြစ်ပါက လက်ရှိအသုံးပြုနေသော မြေနှင့် တိုးချဲ့ရန် လိုအပ်သော မြေ ၂ ရပ်စလုံး၏ ဧရိယာအသီးသီးကို စစ်ဆေး ဖော်ပြရန်၊

(၃) လျှောက်ထားသည့် မြေဧရိယာ အားလုံးကို အမှန်တကယ် လိုအပ်သည် မလိုအပ်သည်ကို မြေပေါ်သွားရောက်စစ်ဆေးရန်၊ ယင်းသို့ စစ်ဆေးရာ တွင် site plan နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ အမှန်တကယ် လိုအပ်သော မြေအကျယ် အဝန်းကို သေချာစွာ စစ်ဆေးရန်။'

အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ထားပြီးဖြစ်စေ၊ ဆောက်လုပ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လျှောက်ထားသည်ဖြစ်စေ မြေပုံနှင့် မြေပြင် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း ပြုရမည် အမှန် ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ထားခြင်း မရှိသေးလျှင် ခွင့်ပြုချက် ရရှိပါက ၆ လအတွင်း လုပ်ငန်း စတင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံချက် ရယူ၍ လုပ်ငန်းစာတွဲတွင် တွဲရန် အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြား ဖော်ပြထားပါသည်-

'(စ) လျှောက်ထားသူ၏ ဝန်ခံချက်။ ။ အဆောက်အအုံ မဆောက်လုပ်ရသေးပါက လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ခွင့်ပြုလျှင် ခွင့်ပြုပြီးနောက် ၆ လအတွင်း အထက် ဖော်ပြပါ site plan တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း အဆောက်အအုံများကို စတင်

ဆောက်လုပ်ပါမည် သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ပါမည် ဟူသော လျှောက်ထားသူ၏ ဝန်ခံချက်ကို တစ်ပါတည်း ပူးတွဲ တင်ပြရန်။’

ထို့ပြင် အခြားနည်း အသုံးပြုခွင့် လျှောက်ထားချက်အပေါ် လုပ်ငန်းသဘာဝအရ လိုအပ်ချက်များ စစ်ဆေး တင်ပြနိုင်ရန် အခြားအချက်များ ဟူ၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြညွှန်ကြား ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်-

‘(ဆ) အခြားအချက်များ

- (၁) လျှောက်ထားသည့်မြေကို မည်သည့်နေ့ရက်မှစ၍ လျှောက်ထားသည့် အတိုင်း အခြားနည်း အသုံးပြုလိုသည်ကို စစ်ဆေးရန်၊
- (၂) အစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားသည့်ကိစ္စအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောတူညီချက် ရယူရန်၊
- (၃) တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များမှ လျှောက်ထားသည့် ကိစ္စ ဖြစ်လျှင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်များမှတစ်ဆင့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောတူညီချက် ရယူရန်၊
- (၄) လျှောက်ထားသည့်မြေနှင့် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်မြေများ ဖော်ပြသည့် မြေပုံကို လုပ်ငန်းစာတွဲတွင် ပူးတွဲ၍ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မြေများ၏ အသုံးပြုမှု အခြေအနေကို တင်ပြရန်၊
- (၅) လျှောက်ထားသည့် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်သူ ရှိ မရှိနှင့် ရှိပါက မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ကန့်ကွက်ကြောင်း စုံစမ်း စစ်ဆေးရန်။’

ထိုသို့ ညွှန်ကြားစာပါ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ကန့်ကွက်လွှာ ခေါ်ယူမှုကို အောက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်-

- ‘(က) လျှောက်ထားခြင်း ကိစ္စရပ်များအပေါ် ကန့်ကွက်လိုသူ ရှိပါက အကြောင်းအရာ ခိုင်မာစွာဖြင့် ကန့်ကွက်နိုင်ကြောင်း ကန့်ကွက်နိုင်ရန် ထုတ်ဆင့်သည့် ကြော်ငြာစာကို သတ်မှတ်ပုံစံဖြင့် ကြော်ငြာရပါမည်။
- (ခ) ယင်းကန့်ကွက်နိုင်ရန် ထုတ်ဆင့်သည့် ကြော်ငြာစာကို မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာနရုံးတွင်လည်းကောင်း၊ လယ်ယာမြေ တည်ရှိရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးတွင်လည်းကောင်း ကပ်ထားရမည့်အပြင် ယင်းသို့ ကြော်ငြာစာတွင်လည်း ကြေညာသည့် နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ကန့်ကွက်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြရပါမည်။’

ထို့နောက် နည်းဥပဒေ ၈၅ အရ မြို့နယ်ဦးစီးဌာနရုံးသည် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားချက်ကို သဘောထားမှတ်ချက်ဖြင့် လုပ်ငန်းစာတွဲကို မြို့နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်ဟုမျှသာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အပေါ် ဗဟို လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က ညွှန်ကြားစာတွင် အောက်ပါအတိုင်း အသုံးပြု လိုသည့် နည်းလမ်း အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြား စစ်ဆေးရန် ဖြည့်စွက်ညွှန်ကြားထား ပါသည်-

- (က) ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး သို့မဟုတ် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက် မည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်အရ မြို့မြေ/ရွာမြေ တိုးချဲ့ရန် ကိစ္စအတွက်-
  - (၁) လျှောက်ထားသည့်မြေသည် မည်သည့် မြို့/ရွာနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိသည်၊ မရှိသည်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်နှင့် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု အညွှန်းပြ မြေပုံ တွင် ဖော်ပြရန်၊
  - (၂) ဆောက်ထားသည့် မြေနေရာ၏ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ လုံခြုံရေး၊ အုပ် ချုပ်ရေး၊ မီးဘေးလုံခြုံရေး အစရှိသည့် အချက်အလက်များ တင်ပြရန်၊
  - (၃) တိုးချဲ့သည့် မြေပေါ်တွင် စနစ်တကျ အကွက်ရိုက်ထားခြင်း ရှိ မရှိ၊ ရှိ ပါက ယင်းမြေကွက်များ၏ အတိုင်းအတာသည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အိမ်ရာ ကွက်များ၏ အတိုင်းအတာထက် ကျော်လွန်ခြင်း ရှိ မရှိ စိစစ်တင်ပြရန်၊
  - (၄) လျှောက်ထားမြေပေါ်တွင် ဆောက်လုပ်ပြီး အဆောက်အအုံများ ရှိပါက မည်သည့် ခုနှစ်၊ လ တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြောင်းနှင့် မရှိပါက အကွက် ရိုက်ထားသည့်အတိုင်း ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်မည့်သူများက ပြောင်းရွှေ့ နေ ထိုင်ရန် သဘောတူ မတူ စုံစမ်းရန်၊
  - (၅) လျှောက်ထားသည့်မြေသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ မြေနှင့် အခွန်တော် လက်စွဲ၏ နည်းဥပဒေ ၇၉ (က) မှ (င) ပါ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ လက်စွဲ၏ နည်းဥပဒေ ၄၁ မှ ၄၉-က ပါ စည်းကမ်းချက်များအရ လိုက်နာရန် နေထိုင်မည့်သူ များက သဘောတူကြောင်း ကတိခံဝန်ချက် ရယူ ပူးတွဲရန်။'

ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားစာတွင် မြို့မြေ/ရွာမြေ တိုးချဲ့ရန် ကိစ္စအတွက် လျှောက်ထားမှုကို စိစစ်ရန်အချက်တွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ မြေနှင့် အခွန်တော်လက်စွဲ၏ နည်းဥပဒေ ၇၉ (က) မှ (င) ပါ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ လက်စွဲ၏ နည်းဥပဒေ ၄၁ မှ

၄၉-က ပါ စည်းကမ်းချက်များအရ လိုက်နာရန် နေထိုင်မည့်သူများက သဘောတူကြောင်း ကတိခံဝန်ချက် ရယူ ပူးတွဲရန်ဟု ဖော်ပြ ပါရှိသော်လည်း အမှန်အားဖြင့် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ နည်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉-က ကို ဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ယူမိပါသည်။ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ လက်စွဲတွင် နည်းဥပဒေများကို ဖော်ပြရာ တွင် အမည်ကို မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ နည်းဥပဒေများ (The Town and Village Lands Rules, 1907) ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြချက်ကို အမှတ်တမဲ့ ဖြစ်သွားဟန် တူပါသည်။ ယင်းနည်းဥပဒေသည် အထက်နှင့် အောက် မြန်မာနိုင်ငံ နှစ်ရပ်လုံးသို့ အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်။ ဤနည်းဥပဒေများတွင် အခန်း (၅) ကျေးရွာများတွင် မြေပေးအပ်ချထားခြင်းဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ ဟူသည့် အခန်း၌ နည်းဥပဒေ ၄၁ မှ ၄၉-ခ အထိ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

အဆိုပါ နည်းဥပဒေများသည် ကျေးရွာများတွင် မြေနေရာ ပေးအပ်ချထားခြင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပြီး မြို့ပြဖြစ်ပါက အခန်း (၂) အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသောမြေကို ရန်ကုန်မြို့နှင့် သံတောင်မြို့မှအပ အခြားမြို့များတွင် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရန်ဖြစ်စေ၊ လူ နေထိုင်ရန်ဖြစ်စေ၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်စေ အငှားပေးအပ်ချထားခြင်းဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ အခန်းနှင့် ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗဟိုမြေယာကော်မတီ၏ ညွှန်ကြားစာတွင် ဤအပိုင်း၌ အားနည်းချက် ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ လယ်ယာမြေ ဥပဒေအရ အပ်နှင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဖြင့် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သည့် ညွှန်ကြားစာကို မြို့နယ် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန ရုံးအနေဖြင့်မူ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ဤတွင် ညွှန်ကြားစာအရ လိုက်နာရန် ခံဝန်ချက် ယူမည် ဖြစ်လျှင် ယင်းခံဝန်ချက်တွင် ပါရှိမည့် နည်းဥပဒေ ၄၉-က ၏ အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အထူး သတိပြုကြရပါမည်-

‘၄၉-က။ ဤအခန်းတွင် အထက်ဖော်ပြခဲ့သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မြေကွက်ကို မည်ကဲ့သို့ အပိုင် သို့မဟုတ် အငှား ပေးအပ်ချထားခဲ့ခြင်းအတွက် မဆို အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များတစ်ရပ်ရပ်အရ ဖျက်သိမ်း၍ ပြန်လည်သိမ်းယူခွင့်သည် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွင် ရှိသည့်အပြင် ထိုမြေပေါ်ရှိ မည်သည့် အဆောက်အအုံကိုမဆို အစိုးရပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူပိုင်ခွင့်လည်း ရှိသည်-

- (၁) တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်သည့် ၁၂ နှစ် ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း မြေကွက်ပေါ်တွင် လူ နေထိုင်နိုင်သည့် အဆောက်အအုံ မရှိခြင်း၊

- (၂) အဆိုပါ မြေကွက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိမိကိုယ်တိုင် နေထိုင်သည့်အပြင် အခြားသူတစ်ဦးပါ နေထိုင်ရန် အတွက် သို့မဟုတ် အမွေဆက်ခံ ရရှိမှု အတွက်တို့မှအပ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ ခွင့်ပြုချက် အတိအလင်း မရရှိဘဲ အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊
- (၃) နည်းဥပဒေ ၄၅ အရ သတ်မှတ်သည့် အရစ်ကျ ပေးသွင်းရမည့်ငွေကို သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသည့် မြေငှားခကို ပေးသွင်းရမည့် နေ့ရက်တွင် ပေးသွင်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် မည်သည့် မြေခွန်တော် သို့မဟုတ် အခွန်အခများကိုမဆို မပြေကျန်ငွေ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊
- (၄) လူကိုယ်တိုင်နေထိုင်ရန် မဟုတ်သည့် အခြားကိစ္စရပ်များအတွက်ဖြစ်စေ၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း မဟုတ်သည့် အခြားအသက်မွေးမှုလုပ်ငန်း အတွက်ဖြစ်စေ အသုံးပြုနေခြင်း။’

ဤနည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် လယ်ယာမြေများအပေါ် မြို့မြေ/ရွာမြေ တိုးချဲ့၍ မူလလုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့သူများအား မြေကွက်များပေးအပ်သည့်အခါ နောက်ပိုင်းတွင် မြေရာစည်းကမ်းများအရ မြေငှားဂရန်ကိစ္စများ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပြီး မြို့ရွာမြေ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရန် နိဒါန်းပျိုးသည့် လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်မည့် စီမံချက် သို့မဟုတ် မြို့ပြ ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်မည့် စီမံချက် ဖြစ်သော်လည်း မြို့ရွာမြေ တိုးချဲ့ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ကျေးလက်ဒေသ လူနေမှုဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် စာသင်ကျောင်း၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်း၊ စာကြည့်တိုက်၊ လမ်း၊ တံတား၊ ကျေးလက်ဈေး၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံ၊ သုသာန်နှင့် အခြား လိုအပ်သော အဆောက်အအုံများအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက်နှင့် ရန်ပုံငွေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေကို စုံစမ်းစစ်ဆေး ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ယင်းအတွက် နည်းဥပဒေ ၈၀ တွင် အောက်ပါအချက်များနှင့် ညီညွတ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- (က) စာသင်ကျောင်းအတွက် ဖြစ်ပါက ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် ရှိပြီး ရန်ပုံငွေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ ရှိခြင်း၊
- (ခ) ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဆေးရုံနှင့် ဆေးပေးခန်းအတွက် ဖြစ်ပါက ပြည်ထောင်စုအဆင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် ရှိပြီး ရန်ပုံငွေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ ရှိခြင်း၊

- (ဂ) ဘာသာရေးအဆောက်အအုံအတွက် ဖြစ်ပါက ပြည်ထောင်စုအဆင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် ရှိပြီး ရန်ပုံငွေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ ရှိခြင်း၊
- (ဃ) အခြားကိစ္စရပ်အတွက် ဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် ရှိပြီး ရန်ပုံငွေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ ရှိခြင်း။

အထက်ပါအတိုင်း နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ပါရှိရုံမျှမက ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားစာတွင် အောက်ပါအချက်များကို တစ်ပါတည်း စစ်ဆေးတင်ပြရန် ဖော်ပြ ပါရှိခဲ့ပါသည်-

- (၁) လျှောက်ထားသူသည် လျှောက်ထားသည့် လယ်ယာမြေကို ပိုင်ဆိုင်မှု ရှိမရှိ၊ ပိုင်ဆိုင်ပါက မည်သည့် ခုနှစ်၊ လ မှ အစပြု၍ မည်သည့်အထောက်အထားအရ ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း လျှောက်ထားသူ သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်သူက အများပြည်သူပိုင် စာသင်ကျောင်း၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဆေးရုံနှင့် ဆေးပေးခန်း၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံအတွက် မည်သည့်နေ့ရက်တွင် ပြည်သူများ၏ ရှေ့မှောက်၌ မည်သို့ လှူဒါန်းကြောင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊
- (၂) အထက်အပိုဒ်ပါ အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်ဘက်မျှ ပါဝင်ခြင်း မရှိသော သက်သေများကို စစ်ဆေးရန်၊
- (၃) ဘာသာရေးအဆောက်အအုံအတွက် ဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ် သံဃနာယကအဖွဲ့မှ ဆရာတော်ကြီး ၃ ပါးအား စုံစမ်းရန်နှင့် ယင်းဆရာတော်ကြီးများ၏ သီတင်သုံးသည့် ကျောင်းတိုက်များ ဖော်ပြရန်၊
- (၄) ဘာသာရေးနှင့် သာသနာရေး အဆောက်အအုံများအတွက် ဂေါပကအဖွဲ့ ရှိ မရှိနှင့် ရှိပါက ယင်းတို့၏ အမည်နှင့် ယင်းအဖွဲ့အား မည်သည့် နေ့ရက်တွင် မည်သို့ ဖွဲ့စည်း၍ မည်သည့် စည်းကမ်းချက်များ ထားရှိသည်ကို စုံစမ်းရန်၊
- (၅) သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်အဆင့် ပညာရေးဌာန၊ ကျန်းမာရေးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနနှင့် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ သဘောထား မှတ်ချက် ရယူရန်။

မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဌာနရုံးသည် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း အသုံးပြုခွင့် လျှောက်ထားချက်ကို နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ စုံစမ်း စစ်ဆေးပြီးနောက် နည်းဥပဒေ ၈၅ အရ လုပ်ငန်းစာတွဲကို မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့

တင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။ မြို့နယ် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် လုပ်ငန်းစာတွဲ ရောက်ရှိလာပါက လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှ ၁၅ ရက်အတွင်း နည်းဥပဒေ ၈၆ အရ အောက်ပါအချက်များကို စိစစ်၍ သဘောထားမှတ်ချက်နှင့်အတူ လုပ်ငန်းစာတွဲကို ခရိုင်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်း ဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ ဆက်လက် တင်ပြရ မည် ဖြစ်ပါသည်-

- (က) အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားသည့် မြေဧရိယာသည် အသုံးပြုမည့် လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အနည်းဆုံး လိုအပ်သော ပမာဏ ဖြစ် မဖြစ်၊
- (ခ) နည်းဥပဒေခွဲ (က) ပါ လျှောက်ထားသည့် မြေဧရိယာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လက် ရှိလုပ်ကိုင်နေသော စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများအား ထိခိုက်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (ဂ) စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးပြုလျက် ရှိသည့် ရေသွင်းရေထုတ်စနစ် များအား ထိခိုက်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (ဃ) အများပြည်သူ အသုံးပြုနေသည့် လမ်းများ၊ လယ်ယာကုန်ထုတ်လမ်းများအား ထိခိုက်နိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (င) လျှောက်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း သတ်မှတ်ကာလအတွင်း လျှောက်ထား သည့် လုပ်ငန်း ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခြေအနေ ရှိ မရှိ၊
- (စ) လျှောက်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း အသုံးချမည် ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထား သူကိုယ်တိုင်၏ ကတိဝန်ခံချက် ပါ မပါ။

နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဤမျှသာ ပါရှိသော်လည်း ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံ ခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က ညွှန်ကြားစာတွင် လယ်ယာကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လက်မှု လယ်ယာမှ စက်မှုလယ်ယာသို့ စနစ်ကူးပြောင်းရာတွင် လိုအပ်သည့် လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများ ထားရှိရန် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဆန်စက်များ တည် ဆောက်ခြင်း၊ သီးနှံ သိုလှောင်သည့် ဝိုထောင်များ၊ ဟိုတယ်အဆောက်အအုံနှင့် စက် သုံးဆီ အရောင်းဆိုင်များ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသုံးများအတွက် လယ်ယာမြေကို အခြား နည်း အသုံးပြုလိုပါက မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ သဘောထားမှတ်ချက် တွင် အောက်ပါအချက်များ ပါရှိရမည် ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ကြားထားပါသည်-

- (က) အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားသည့် မြေဧရိယာသည် အသုံးပြုမည့် လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အနည်းဆုံး လိုအပ်သော ပမာဏ ဖြစ် မဖြစ်၊

- (ခ) လျှောက်ထားသည့် မြေဧရိယာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေသော စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများအား ထိခိုက်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (ဂ) စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ရေသွင်းရေထုတ်စနစ် များအား ထိခိုက်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (ဃ) အများပြည်သူ အသုံးပြုနေသည့် လမ်းများ၊ လယ်ယာကုန်ထုတ်လမ်းများအား ထိခိုက်နိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ၊
- (င) စက်သုံးဆီ အရောင်းဆိုင်နှင့် ဆီသိုလှောင်ရုံ အဆောက်အအုံများကို အသုံးပြု ရန် လျှောက်ထားလာပါက အောက်ပါအချက်များ ပြည့်စုံစွာ ပါရှိရမည်-
  - (၁) စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုကြောင်း အထောက်အထား၊
  - (၂) မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်း တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၏ ဗိုအားမြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းများနှင့် ကင်းလွတ်ကြောင်း သဘောထားမှတ်ချက်၊
  - (၃) မီးသတ်ဦးစီးဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် သဘောထားမှတ်ချက်။
- (စ) ဟိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်းအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ရန် လျှောက်ထားလာ ပါက ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုကြောင်း အထောက် အထား ပါရှိရမည်။
- (ဆ) မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားလာပါက အောက်ပါအချက်များ ပါရှိရမည်-
  - (၁) တိရစ္ဆာန် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ဖြစ်ပါက မွေးမြူရေးနှင့် ကုသ ရေးဦးစီးဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် သဘောထားမှတ်ချက်၊
  - (၂) ငါး/ပုစွန် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းအတွက် ဖြစ်ပါက ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် သဘောထားမှတ်ချက်၊
- (ဇ) စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများနှင့် အခြားတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောထားမှတ်ချက်များ ပါရှိရမည်။

အကယ်၍ နိုင်ငံတော်က သတ်မှတ်ထားသော ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေ အနှစ် ဒေသများအတွင်း တည်ရှိသော လယ်ယာမြေများ ဖြစ်ပါက ယဉ်ကျေးမှုဝန် ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်တို့ ပါရှိရမည် ဟူ၍လည်း ညွှန်ကြားစာတွင် ဖော်ပြထား ပါသည်။

တင်ပြခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုခြင်း

မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားလာမှုကို မြို့နယ်လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းအင်းဌာနရုံးမှ စိစစ် တင်ပြချက်အပေါ် လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှ ၁၅ ရက်အတွင်း စိစစ်၍ မိမိ၏ သဘောထား မှတ်ချက်နှင့်အတူ လုပ်ငန်းစာတွဲကို ခရိုင်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ ဆက်လက် တင်ပြရမည်ဖြစ်ကြောင်း နည်းဥပဒေ ၈၆ တွင် ပြဋ္ဌာန်း ထားချက်ကို သတိပြုကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤတွင် လျှောက်ထားချက်အပေါ် ခရိုင် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ စိစစ်ရန်နှင့် မှတ်ချက်ပေးရန် နည်းဥပဒေတွင်လည်းကောင်း၊ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက် တွင်လည်းကောင်း ဖော်ပြထားခြင်း မတွေ့ရပါ။

စိစစ်တင်ပြချက်အပေါ် ဆောင်ရွက်ရန် အချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ နည်းဥပဒေ ၈၇ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းကို သတိပြုရန် လိုအပ်ပါသည်-

'၈၇။ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာ မြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၈၆ အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍-

(က) လယ်မြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားသည့် ကိစ္စ ဖြစ် ပါက တင်ပြချက် လက်ခံရရှိသည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း သဘော ထားမှတ်ချက်နှင့်အတူ လုပ်ငန်းစာတွဲကို ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့သို့ ဆက်လက် တင်ပြရမည်။

(ခ) လယ်ယာမြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် လျှောက်ထားသည့် ကိစ္စ ဖြစ်ပါက အဆင့်ဆင့် တင်ပြသည့်အချက်များ ကို စိစစ်ပြီး တင်ပြချက် လက်ခံ ရရှိသည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း သဘောထားမှတ်ချက်နှင့်အတူ လုပ်ငန်းစာတွဲကို နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြ ရမည်။'

ဤနည်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် မိမိထံသို့ တင်ပြချက် ရောက်ရှိ လာပါက ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ဆက်လက် တင်ပြရမည် ဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ်

ချက်ကို သတိပြုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ နည်းဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် နေ့ရက်အတွင်း ဆောင်ရွက်မှု မပြုပါက သဘောရိုးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်စေကာမူ နည်းဥပဒေ နှင့် မညီသောလုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သဖြင့် လယ်ယာမြေ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀ ၏ တရား စွဲဆိုခွင့် မရှိစေရ ဟူသည့် အကာအကွယ်ကို မရနိုင်ပါ။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် စာချွန်တော် လျှောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရမည်ကို သတိပြုကြရပါမည်။

ထို့နောက် နည်းဥပဒေ ၈၈ နှင့် ၈၉ တို့တွင် ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားမှုကို တွေ့ရှိရပါသည်-

'၈၈။ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၈၇၊ နည်းဥပဒေခွဲ (က) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခွင့်ပြုပါက လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲ ရန် ခွင့်ပြုမိန့် (ပုံစံ ၁၅) ကို ထုတ်ပေးရမည်။

၈၉။ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရ အဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၈၇၊ နည်းဥပဒေခွဲ (ခ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခွင့်ပြုပါက လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲရန် ခွင့်ပြုမိန့် (ပုံစံ ၁၅-က) ကို ထုတ်ပေးရမည်။'

ခွင့်ပြုမိန့်ပုံစံများအရ ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့နှင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် တင်ပြချက်အပေါ် အစည်းအဝေးဖြင့် ဆုံးဖြတ်၍ မည်သည့် နေ့ရက်တွင် ကျင်းပသည့် မည်သည့် အစည်း အဝေးအမှတ်စဉ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ်မည်မျှအရ ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ဖော် ပြရမည် ဖြစ်ရာ ယင်းသို့ အစည်းအဝေးကျင်းပ ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း သတိပြု ကြရပါမည်။ တင်ပြချက်အပေါ် ခွင့်မပြုပါက မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည် ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် နည်းဥပဒေတွင် ဖော်ပြပါရှိမလာခြင်းကား နည်းဥပဒေ၏ အား နည်းချက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် အနည်းငယ် တင်ပြလိုသည်မှာ အချို့သော တိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားမှုများကို လက်ခံဆောင်ရွက်ပေး ခြင်း မပြုရန် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ဟု အရပ်စကားတချို့အရ ကြားသိရပါသည်။ လယ် ယာမြေဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေတို့တွင် ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်ခွင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိသည် ကို သတိပြုကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ခွင့်ပြုချက် ပယ်ဖျက်ခြင်း

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ခြင်းအပေါ် ခွင့်ပြုချက် ထုတ်ပေးသည့် အခါ လျှောက်ထားသူများအနေဖြင့် လုပ်ငန်း ပြီးစီးပြီဟု မှတ်ယူကာ ပေါ့ဆတတ်ကြ ပါသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၁ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားချက် ကို အမှတ်တမဲ့ ရှိနေတတ်ကြပါသည်-

‘၃၁။ ပုဒ်မ ၃၀ အရ အခြားနည်း အသုံးပြုရန် ခွင့်ပြုချက် ရရှိပြီးနောက် ခွင့်ပြုသည့် နေ့ရက်မှ ခြောက်လအတွင်း လယ်ယာမြေကို သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း စတင် အသုံးမပြုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သတ်မှတ်ကာလအတွင်း လုပ်ငန်း ပြီးစီးခြင်း မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ယင်းလယ်ယာမြေကို ပြန်လည် သိမ်းယူနိုင်သည်။’

ယင်းပုဒ်မ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရွက်ရန်အချက်များအတွက် နည်း ဥပဒေ ၉၀ မှ ၉၄ အထိတွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

‘၉၀။ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာ မြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခွင့်ပြုထား သည့် လုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခရိုင် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့နှင့် မြို့နယ်လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့များကို ကွင်းဆင်း စစ်ဆေး တင်ပြစေပြီး ယင်းစစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်ကို ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်း များနှင့်အတူ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခြင်း အခြေအနေ စိစစ် တွေ့ရှိချက် (ပုံစံ ၁၆) ဖြင့် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ ၆ လ (ခြောက်လ) တစ်ကြိမ် တင်ပြရမည်။’

၉၁။ ခရိုင်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့နှင့် မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့များ က ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးရာတွင် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခွင့် ရရှိထားသူသည် ခွင့်ပြုသည့်နေ့ရက်မှ ၆ လ (ခြောက်လ) အတွင်း သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း စတင် အသုံးမပြုကြောင်းသော်လည်းကောင်း၊ သတ်မှတ်သည့် ကာလအတွင်း လုပ်ငန်းပြီးစီးခြင်း မရှိကြောင်းသော်လည်းကောင်း တွေ့ရှိပါက သီးခြား ကိစ္စတစ်ရပ်အဖြစ် အမှုတွဲ ဖွင့်လှစ်၍ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ ဓာတ်ပုံ မှတ်တမ်းများနှင့်အတူ တင်ပြရမည်။’

၉၂။ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာ မြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၉၁ အရ တင်ပြချက်ကို လက်ခံရရှိသည့် အခါ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၁ နှင့်အညီ အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၉၃။ ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၉၂ အရ တင်ပြချက်ကို လက်ခံ ရရှိသည့်အခါ စိစစ် သုံးသပ်ပြီး လိုအပ်ပါက-

- (က) လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် ခွင့်ပြုမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ရမည်။
- (ခ) လယ်မြေမှတစ်ပါး လယ်ယာမြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့က ထုတ်ပေး ထားသော ခွင့်ပြုမိန့်ကို ပယ်ဖျက်စေရန် အကြောင်းကြားရမည်။

၉၄။ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် နည်းဥပဒေ ၉၃၊ နည်းဥပဒေခွဲ (က) အရ ခွင့်ပြုမိန့် ပယ်ဖျက်သည့် လယ်ယာမြေကိုလည်းကောင်း၊ နည်းဥပဒေခွဲ (ခ) အရ အကြောင်းကြားသဖြင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ၊ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့က ခွင့်ပြုမိန့် ပယ်ဖျက်သည့် လယ်ယာမြေကို လည်းကောင်း ပြန်လည် သိမ်းယူရမည်။'

ထိုကဲ့သို့ ပြန်လည် သိမ်းယူသည့် လယ်ယာမြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ အရ အောက်ပါလူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းကို လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ် ထုတ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်-

- (က) လူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက-
  - (၁) လယ်ယာမြေကို အသုံးပြု၍ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက် နေသူ ဖြစ်ရမည်၊
  - (၂) အကြောင်းထူး မရှိလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု တွင် အခြေချ နေထိုင်သူ ဖြစ်ရမည်၊
  - (၃) အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ ဖြစ်ရမည်၊
  - (၄) နိုင်ငံသား၊ ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူ ဖြစ်ရမည်။
- (ခ) အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါက လယ်ယာမြေတွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အမှန်တကယ် လုပ်ကိုင်လိုသော အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်း၊ ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့ ဖြစ်ရမည်။

ပြန်လည် သိမ်းယူသည့် လယ်ယာမြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၇ တွင် ခွဲဝေ ချထားပေးရန် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည် မှန်သော်လည်း ပုဒ်မ ၃၂ တွင် အောက်ပါ ကဲ့သို့ ပြဋ္ဌာန်းချက် ရှိနေသည်ကိုလည်း အထူးဂရုပြု ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်-

‘၃၂။ နိုင်ငံတော်အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမည့် စီမံကိန်းများအတွက် လယ်ယာမြေကို သိမ်းယူရာတွင် အနည်းဆုံး လိုအပ်သော ပမာဏကိုသာ သိမ်းယူရမည်။ စီမံကိန်းအား သတ်မှတ်ကာလအတွင်း အမြန်ဆုံး ပြီးစီးစေရန် အကောင်အထည်ဖော်ရမည် ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုတော့ပါက မူလ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဖွဲ့အစည်းထံ ပြန်လည် ပေးအပ်ရမည်။’

ဤပုဒ်မ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ဆိုပါလျှင် တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ လယ်ယာမြေကို စီမံကိန်းအတွက် သိမ်းယူပြီး အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထားရယူခဲ့သည့် လယ်ယာမြေကို ပြန်လည် သိမ်းယူပါက မူလ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့သူများထံ သို့သာ ပြန်လည် ပေးအပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အရေးယူခြင်း

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လျှောက်ထား ရရှိခြင်းကို တင်ပြပြီးနောက် ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ သုံးစွဲမှုအပေါ် အရေးယူခြင်းကို ဆက်လက် တင်ပြပါမည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၂ တွင် လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူ လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းအဖြစ် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

‘၁၂။ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူသည်-
(ဆ) လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုမိန့် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲခြင်း မပြုရ။’

ဤပုဒ်မပြဋ္ဌာန်းချက်အရ လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ-၇) ရရှိထားသူ တိုင်းသည် လယ်ယာမြေကို ပုဒ်မ ၃၀ အရ ထုတ်ပေးသည့် ခွင့်ပြုမိန့် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် မရှိပါ။ (ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ပုံစံ-၇ မရရှိသူများကိုမူ သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိပါ) ဤသို့ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ထားပါလျက် လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ပါက ပုဒ်မ ၁၉ ပါ အောက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အရေးယူခြင်းကို ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်-

‘၁၉။ ဤဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ ပါ စည်းကမ်းချက်အားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ စည်းကမ်းချက် တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်လျှင် ဝန်ကြီးဌာနက ဤကိစ္စအလို့ငှာ ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ဤဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်သော နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် အောက်ဖော်ပြပါ အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ တစ်ရပ်ထက်ပို၍ဖြစ်စေ ချမှတ်နိုင်သည်-

- (က) သတ်မှတ်သည့် ဒဏ်ကြေး ပေးဆောင်စေခြင်း၊
- (ခ) သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း လယ်ယာမြေကို ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊
- (ဂ) လယ်ယာမြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်ထိုက်သူများကို နှင်ထုတ်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေပေါ်တွင် ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံများကို ဖယ်ရှားခြင်း။'

ထိုသို့ အမိန့်ချမှတ်ခြင်းကို မလိုက်နာပါက ပုဒ်မ ၂၀ ပါ အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း တရားစွဲဆိုခြင်းကို ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်-

'၂၀။ ပုဒ်မ ၁၉ ပါ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ယင်းပုဒ်မအရ ချမှတ်သော အမိန့်ကို လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူက လိုက်နာခြင်း မရှိလျှင် ယင်းအမိန့်ပါ သတ်မှတ်ရက် ကျော်လွန်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ ဦးတိုက်လျှောက်ထား တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။'

ထိုအခါ လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ အောက်ဖော်ပြပါ ပုဒ်မ ၃၅ အရ တရားစွဲဆို အပြစ်ပေးခြင်း ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်-

'၃၅။ မည်သည့် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၁၉ အရ ချမှတ်သော အမိန့်ကိုဖြစ်စေ၊ ဤဥပဒေအရ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် အငြင်းပွားမှုတွင် ချမှတ်သော အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဖြစ်စေ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ခြောက်လမှ အများဆုံး နှစ်နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရမည်ပြင် အနည်းဆုံး ငွေကျပ် သုံးသိန်းမှ အများဆုံး ငွေကျပ် ငါးသိန်းအထိ ငွေဒဏ် ချမှတ်နိုင်သည်။'

တောင်သူလယ်သမားတစ်ဦးအတွက် ပြင်းထန်လှသော ပြစ်ဒဏ် သတ်မှတ်ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းစာသားကို နားလည်စေရန် သေချာစွာ ဖတ်ရှုမှု မပြုဘဲ လွဲချော်သော လုပ်ရပ်များ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသည်။

လယ်ယာမြေ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ ပါ အရေးယူခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နည်းဥပဒေ ၁၀၀ တွင်လည်း အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်း ဖော်ပြထားပါသည်-

'၁၀၀။ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ ပါ စည်းကမ်းချက် အားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ စည်းကမ်းချက် တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်သော လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူအား ပုဒ်မ ၁၉ အရ အမိန့်ချမှတ်နိုင်ရန် ဝန်ကြီးဌာနက ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည်-

- (က) မိမိ ချမှတ်သည့် အမိန့်ပါ သတ်မှတ်ရက် ကျော်လွန်သည်အထိ ယင်းအမိန့်ကို လိုက်နာခြင်း မရှိသူအား လယ်ယာမြေဥပဒေပုဒ်မ ၃၅ အရ အရေးယူ နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ ဦးတိုက် လျှောက်ထား၍ တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။
- (ခ) ယင်းသို့ တရားစွဲဆိုသည့်အခါ တစ်ဆင့်မြင့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့သို့ ချက်ချင်း တင်ပြရမည်။'

ယင်းသို့ လယ်ယာမြေ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများတွင် အထင်အရှား ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိပါလျက် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ၁၆-၁၀-၂၀၁၂ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂/၂၀၁၂ ဖြင့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်၏တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ သတ်မှတ်ရာတွင် မြို့နယ်လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြ ပါရှိခဲ့ပါသည်-

'(၁၇) လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ ပါ စည်းကမ်းချက်များ အားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ စည်းကမ်းချက် တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်သူအား ပုဒ်မ ၁၉ အရ အမိန့်ချမှတ်ခြင်း၊ အမိန့် လိုက်နာခြင်း မရှိသူအား ပုဒ်မ ၃၅ အရ အရေးယူ နိုင်ရေးအတွက် တရားစွဲဆိုခြင်း၊ ထိုသို့ တရားစွဲဆိုမှုကို ခရိုင်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ တင်ပြခြင်း။'

ထို့ပြင် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ၂၃-၉-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂/ လယ-၃၀/ (၀၆၀/၂၀၁၃) ဖြင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များသို့ ပေးပို့ခဲ့သည့် အကြောင်းကြားစာ၏ အပိုဒ် (၂) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်-

'၂။ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၊ ပုဒ်မခွဲ (ဆ) တွင် လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုမိန့် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲခြင်း မပြုရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်အပေါ် ခွင့်ပြုမိန့် မရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲထားသည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ တွင် ဤဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ ပါ စည်းကမ်းချက် အားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ စည်းကမ်းချက် တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်လျှင် ဝန်ကြီးဌာနက ဤကိစ္စအလို့ငှာ ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့သည် ဤဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်သော နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ စုံစမ်း စစ်ဆေးပြီးနောက် အောက်ဖော်ပြပါ အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ တစ်ရပ်ထက် ပို၍ဖြစ်စေ ချမှတ်နိုင်သည်-

- (က) သတ်မှတ်သည့် ဒဏ်ကြေး ပေးဆောင်စေခြင်း၊
- (ခ) သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း လယ်ယာမြေကို ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊
- (ဂ) လယ်ယာမြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်ထိုက်သူများကို နှင်ထုတ်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေပေါ်တွင် ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံများကို ဖယ်ရှားခြင်း။

ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ အရေးယူ ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်ပြီး ဒဏ်ကြေး သတ်မှတ် ပေးဆောင်စေမည် ဆိုပါက တစ်ကေလျှင် ငွေကျပ် တစ်ဆယ်သိန်းထက်မနည်း သတ်မှတ် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရေး အကြောင်းကြား အပ်ပါသည်။'

ဤသို့သော အမိန့်ကြော်ငြာစာနှင့် အကြောင်းကြားစာတို့ကို ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ တို့ကို ဆက်စပ် ကျင့်သုံးရပါမည်။ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာတွင် မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ကို တာဝန် သတ်မှတ်ထားသည် မှန်သော်လည်း အမိန့်ကြော်ငြာစာသည် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေကို ကျော်လွန်၍ မရပါ။ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် ညီရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် အောက်ပါအချက်တို့ကို သတိပြုရပါမည်-

- (က) ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ တွင် ဝန်ကြီးဌာနက ဤကိစ္စအလို့ငှာ ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က အမိန့်ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။
- (ခ) နည်းဥပဒေ ၁၀၀ တွင် ဝန်ကြီးဌာနက ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က အမိန့် ချမှတ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

တည်ဆဲမြို့နယ် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့များသည် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ခန့်အပ်တာဝန်ပေးထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ လယ်ယာမြေ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ အရ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က ဖွဲ့စည်းပေးထားခြင်း ဖြစ်သည်ကို သတိပြုကြရပါမည်။

လယ်ယာမြေ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူတစ်ဦးအနေဖြင့် လယ်ယာမြေကို ခွင့်ပြုချက် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲမှုကြောင့် အမိန့်ချမှတ်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်လာပါက သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်မှ မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ဖြစ်ပေါ်နေသည့်ကိစ္စရပ်ကို အကျိုးအကြောင်း ဖော်ပြ၍ အရေးယူခွင့်ပြုရန် အထက်အဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်သို့ တင်ပြ၍ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ယင်းကိစ္စအလို့ငှာ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် စာကို ရှေးဦးစွာ ရယူရပါမည်။ ယင်းသို့

mgyoe.com

မည်သည့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးကြောင်း ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏စာ ရရှိသည့်အခါတွင် အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်ပါက ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ချက် ဖြစ်လာပါမည်။ ဤပုဒ်မ ၁၉ ပါ ပြဋ္ဌာန်းစာသားများတွင် 'ဝန်ကြီးဌာနက ဤကိစ္စအလို့ငှာ ခန့်အပ်သည့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့' ဟူသည့် စကားရပ်အစား 'မြို့နယ်လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့'ဟု ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါမူ ယခုထောက်ပြသကဲ့သို့ အရေးယူနိုင်ရေး တာဝန်ပေးအပ်ရန် အဆင့်ဆင့် တင်ပြရခြင်း ကင်းလွတ်သွားပါမည်။

ယင်းသို့ အရေးယူရာတွင်လည်း ပုဒ်မ ၁၉ အရ ရှေးဦးစွာ အရေးယူရန် ဖြစ်ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေး ပြစ်ဒဏ်အဖြစ် အောက်ပါ ဆောင်ရွက်ချက်တို့ကို ဦးစွာ ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နေပါသည်-

- (က) သတ်မှတ်သည့် ဒဏ်ကြေးပေးဆောင်စေခြင်း။ ဤကိစ္စရပ် အလို့ငှာ ဗဟိုလယ်ယာ မြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က ၂၃-၉-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂/ လယ-၃၀/ (၀၆၀/၂၀၁၃) ဖြင့် တစ်ဧကလျှင် ငွေကျပ် တစ်ဆယ်သိန်းထက်မနည်း သတ်မှတ် ဆောင်ရွက်သွားရန် အကြောင်းကြားထားသည်ကို သတိပြုကြရပါမည်။
- (ခ) သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း လယ်ယာမြေကို ဆောင်ရွက်စေခြင်း။ လယ်ယာ မြေသည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက်သာ အသုံးပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ ခွင့်ပြုချက် မရရှိဘဲ အခြားနည်း သုံးစွဲပါက ယင်းသို့ သုံးစွဲမှုကို ရက်ဆိုင်း၍ စိုက်ပျိုးခြင်း နည်းလမ်းအတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ရေး ညွှန်ကြားရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် တချို့က အပိုဒ်ခွဲ (က) ပါ ဒဏ်ကြေး ပေးဆောင်ပြီးပါက အခြားနည်း အသုံးပြုခွင့် ရသည်ဟု ထင်မှတ်မှားနေပါသည်။ ဒဏ်ကြေး ပေးဆောင်စေခြင်းသည် စီမံခန့်ခွဲရေးပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဒဏ်ကြေး ပေးဆောင်လိုက်ခြင်းဖြင့် လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် ရရှိမသွားပါ။ သုံးစွဲလိုပါက ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် လျှောက်ထားကာ ခွင့်ပြုချက် ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- (ဂ) လယ်ယာမြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်ထိုက်သူများကို နှင်ထုတ်ခြင်း။ လယ်ယာမြေပေါ်တွင် ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံများကို ဖယ်ရှားခြင်း။ လယ်ယာမြေပေါ်တွင် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်၍ နေထိုင်ပါက လူကို နှင်ထုတ်ခြင်း၊ အဆောက်အအုံ ဖယ်ရှားစေခြင်း အမိန့်ကိုလည်း ထုတ်ပြန်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ အမိန့်များကို ထုတ်ပြန်မှုကို မနာခံပါက ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၏ ကိစ္စရပ်အလိုက် တာဝန်ပေး ခန့်အပ်ခြင်း ပုဒ်မ ၁၉ ပါ လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ သည် ပုဒ်မ ၂၀ အရ တရားရုံးသို့ ဦးတိုက် လျှောက်ထား တရားစွဲဆိုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ရဲစခန်းတွင် တိုင်ချက်ဖွင့်ကာ ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ခြင်းကို ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားပါ။ ဤတွင် ပုဒ်မ ၂၀ ၌ ‘ယင်းအမိန့်ပါ သတ်မှတ်ရက် ကျော်လွန်ပါက’ ဟူသော စကား ရပ်ကို သတိပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၁၉ အရ ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်တွင် အမိန့်ပါ အတိုင်း ပြီးစီးစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည့် နေ့ရက်ကာလ သတ်မှတ်ချက် ပါရှိထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကာလ ကျော်လွန်သည်အထိ လိုက်နာခြင်း မရှိမှသာ တရားစွဲဆိုရန် ဖြစ်ပါမည်။

နိဂုံး

လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း သုံးစွဲခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မေးလာသူအနေဖြင့် ဤမျှ ဆိုပါက လုံလောက်ပါပြီဟု ယူဆမိပါသည်။ လယ်ယာမြေကို အသုံးပြုနေသူများ၊ လယ်ယာမြေကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း ပြုနေသူများ (တောင်သူလယ်သမားများ) သည် ယခု တင်ပြထားသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါလျှင် လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ အရ ‘အနည်းဆုံး ခြောက်လမှ အများဆုံး နှစ်နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ခံရမည့်အပြင် အနည်းဆုံး ငွေကျပ် သုံးသိန်းမှ အများဆုံး ငွေကျပ် ငါးသိန်းအထိ ငွေဒဏ်’ ကျခံရမည့် ဘေးမှလည်း ကင်းဝေးပါမည်။ တည်ဆဲ လယ်ယာမြေ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ စာသား ဖြစ်သည့် ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရမည့် အပြင် ဆိုသည့် စကားရပ် အရ ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိသည်နှင့် အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် ခြောက်လ ကျခံရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း စီရင်ခြင်း ခံရမည့်ဘဝ ဖြစ်ပါသည်။ သေချာပေါက် ထောင်ကျရမည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြစေရန် ဆုတောင်းလိုက်ရပါတော့သည်။

မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း

ဌာနတစ်ရပ်ရပ်သို့ မြေကို လွှဲပြောင်းပေးမိန့် ထုတ်ပြန်ရာတွင် အဆိုပါ ဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေဖြင့် ယင်းမြေကို ဆက်လက် အသုံးပြုရန် မလိုအပ်တော့ပါက ယင်းမြေကို လိုအပ်သလို စီမံခန့်ခွဲ နိုင်ရန်အတွက် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းအပ်နှံရမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယင်းဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေဖြင့် ယင်းသို့ လွှဲပြောင်းပေးထားသည့် မြေကို ပြေငှားချထားခြင်း၊ ပြေအသုံးပြုခွင့် လိုင်စင်ပေးခြင်းဖြင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ဖန်ကြောင်း မြေလွှဲပြောင်းအမိန့်စာ တွင် တိကျရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရမည်။

မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း

ယနေ့ခေတ် G.A.D မှ မျိုးဆက်များသည် မြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပုံနှိပ်ထားရှိခဲ့သည့် လက်စွဲစာအုပ် (manual) များကိုသာ အားကိုးနေရပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းစာအုပ်များကို မည်သည့်ခုနှစ်အထိ တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ထားသည် (corrected up to) ဟူသည်နှင့် ပြန်လည် ပုံနှိပ်သည့် ခုနှစ် (reprint) ကို သတိမထားမိကြဘဲ လက်စွဲစာအုပ်တွင် ပါရှိသည်တို့ကို အထူးသဖြင့် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (directions) တို့ကို ယနေ့တိုင် အတည် ဖြစ်နေသည်ဟု တရားသေ မှတ်ယူနေကြပါသည်။ နောက်ပိုင်း မှတ်တမ်းလွှာ (memorandum) ဖြင့် ပြင်ဆင်ချက်စာများ ထုတ်သည်ကို မသိကြပါ။

အထူး အရေးကြီးသည်မှာ အခမဲ့မြေ လွှဲပြောင်းပေးမှုများကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။ မြေ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ မြေခွန်တော်အမိန့် ဆင့်ဆိုချက်များ (Burma Land Revenue Directions, 1911) ပါ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် အခန်း (၁၉)၊ အစိုးရဌာနအချင်းချင်း မြေ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် အစိုးရဌာနများနှင့် မီးရထားဘုတ်အဖွဲ့အတွင်း မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း Chapter XIX, Transfers of Land between government departments and, between governments and the Railway Board ပါ အောက်ပါ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက်များ အားလုံးသည် ယနေ့တိုင် အတည်ဟု မှတ်ယူနေကြပါသည်-

- (က) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) - ကာကွယ်ရေး၊ မြို့ပြလေကြောင်းဌာန၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနနှင့် မီးရထားဘုတ်အဖွဲ့တို့မှအပ အစိုးရဌာနများအတွင်း မြေ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊
- (ခ) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၃) - ကာကွယ်ရေးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးဌာနနှင့် သစ်တောဌာနများ မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ လေတပ်အတွက်မှအပ စစ်တပ်အတွက် မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊
- (ဂ) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၄) - လေတပ်အတွက် လိုအပ်သည့် မြေနှင့် လေတပ်၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်သည့် မြို့ပြလေဆိပ်အား တိုးချဲ့ရန် လိုအပ်သည့် မြေ၊
- (ဃ) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၅) - စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနအတွက် မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊
- (င) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၆) - မီးရထားဘုတ်အဖွဲ့အတွက် မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်း။

နောက်ပိုင်း လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၇) ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသေးသည်။ သို့ရာတွင် မြေကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဌာနပြောင်းလဲမှုများပေါ်လာပြီး ထပ်မံ ပြင်ဆင် ပြောင်းလဲမှုများကို သတိမမူမိကြပါ။

လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာတော် မင်းကြီးရုံး၏ ၃၀-၁၂-၁၉၆၃ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၉၄၁/၃ မပ ၁/ ၆၂ ဖြင့် ထုတ်ပြန်သော အမှာစာဖြင့် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၅) ကို ခေါင်းစဉ်နှင့်တကွ ပယ်ဖျက်ခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဆိုပါ အမှာစာတွင် အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်-

- (၁) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) ၏ ခေါင်းစဉ်တွင် 'ကာကွယ်ရေး' ဟူသည့် စကားရပ်နှင့် 'မြို့ပြ' ဟူသည့် စကားရပ်အကြားတွင် ပုဒ်မဖြတ်ကို ပယ်ဖျက်၍ 'နှင့်' ဟူသည့် စကားရပ်ကို အစားထိုးရန် ဖြစ်ပြီး 'စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်း' ဟူသည့် စကားရပ်ကို ပယ်ဖျက်ရမည်။
- (၂) အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) ၏ တတိယစာကြောင်းတွင် 'စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်း' ဟူသည့် စကားရပ်ကို ပယ်ဖျက်ပြီး စာသားကို 'ဌာန' ဟူသည့် စကားရပ်တွင် ဆက်ရမည်။

ထိုမှတစ်ဖန် ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးများရုံးသည် ၇-၁၀-၁၉၆၅ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂၅-၁၂၆ / ၂ မသ - ၂၁ / ၆၅ ပါ အမှာစာဖြင့် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၇) ကို ဘုတ်ကော်ပိုရေးရှင်းများက အလိုရှိသောမြေသည် အစိုးရက သဘောအလျောက် ချထားပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေဖြစ်လျှင် တည်ဆဲ အခွန်တော် ဥပဒေများအရ နှစ်ရှည်ဂရန် ထုတ်ပေးရန်ဟု ၁၉၆၂ တွင် ဖြည့်စွက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြောင်း၊ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၆) နှင့် ဖြည့်စွက် ထည့်သွင်းခဲ့သည့် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၇) တို့ကို ဖျက်သိမ်း၍ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) တွင် ဘုတ်အဖွဲ့နှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းများပါ အကျုံးဝင်စေရန် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက် အစားထိုးရန် ဆောင်ရွက်နေကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အစိုးရက သဘောအလျောက် ချထားပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေများနှင့် ပတ်သက်၍ ဘုတ်အဖွဲ့နှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းများက အလိုရှိ၍ လျှောက်ထားတောင်းဆိုသော ကိစ္စရပ်များကို ယခု နောက်ဆုံး ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက် အစားထိုးထားသည့် မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) အရ အခမဲ့ လွှဲပြောင်းရေးအတွက် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။

လက်စွဲစာအုပ်နှင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြုစုထားသည့် မှတ်စုတို့မျှကိုသာ ကိုးကားမနေဘဲ နောက်ဆက်တွဲ ထုတ်ပြန်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မှတ်သား ပြင်ဆင်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ကိုးကားသည့် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် လွဲချော်နေသဖြင့် ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများသည် ဥပဒေသဘောအရ ထုတ်ပြန်စဉ်ကပင် ပျက်ပြယ်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာများ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။

ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးများ ရုံးမှ ထုတ်ပြန်သည့် အမှာစာများအရ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် ၃၃၂ ကို ပြင်ဆင် ရေးသားလိုက်ပါက အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်-

‘၃၃၂။ အရေးကြီးသည့် အစိုးရအစဉ်အလာကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည့် မြေအမျိုးအစား ဖြစ်ခြင်းနှင့် မြေ၏တန်ဖိုး ငွေကျပ် ၁၀၀၀၀ ထက် ကျော်လွန်သည့် ကိစ္စရပ်များမှအပ နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ်ကို (ကာကွယ်ရေးဌာန၊ အစိုးရ၏ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများတို့မှအပ) အစိုးရဌာန တစ်ခုခုသို့ လွှဲပြောင်းမိန့်ပေးခြင်းအတွက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေး

မျိုးတို့ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းသည်။ မြေတန်ဖိုး ငွေကျပ် ၁၀၀၀၀ ထက် ကျော်လွန်သော မြေများကို လွှဲပြောင်းပေးရန်အတွက် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၏ ခွင့်ပြုမိန့် ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ မြေတန်ဖိုး ငွေကျပ် တစ်သိန်းထက် ကျော်လွန်ပါက သို့မဟုတ် အရေးကြီးသည့် မူဝါဒများ ပါဝင် ပတ်သက်နေပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက် ကို ရယူရမည်။'

မြေကို လွှဲပြောင်းယူရန် အလိုရှိသည့် ဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့သည် အမှုတွဲ ဖွင့်လှစ်ကာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ အမိန့်ကို ရယူ ဆောင်ရွက်မည့် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသို့ တင်ပြရမည်။

ဌာနတစ်ရပ်ရပ်သို့ မြေကို လွှဲပြောင်းပေးမိန့်ထုတ်ပြန်ရာတွင် အဆိုပါဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေဖြင့် ယင်း မြေကို ဆက်လက် အသုံးပြုရန် မလိုအပ်တော့ပါက ယင်းမြေကို လိုအပ်သလို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသို့ ပြန်လည် လွှဲပြောင်း အပ်နှံရမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယင်းဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေဖြင့် ယင်းသို့ လွှဲပြောင်းပေးထားသည့် မြေကို မြေငှားချထားခြင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့် လိုင်စင် ပေးခြင်းဖြင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း မြေလွှဲပြောင်း အမိန့်စာတွင် တိကျရှင်းလင်း စွာ ဖော်ပြရမည်။

မှတ်ချက်။ (၁) ဤအမိန့်ဆင့် ဆိုချက်အရ ပြုလုပ်သော မြေလွှဲပေးခြင်း ကိစ္စရပ်များအတွက် အခကြေးငွေ ပေးသွင်းမှု မလိုအပ်ပါ။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ မြေသည် သိမ်း ဆည်းပေးရန် လိုအပ်ပါက မြေကို အလိုရှိသည့် ဌာန၊ ဘုတ်၊ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေဖြင့် မြေသိမ်းလုပ်ငန်း ကုန်ကျစရိတ်များ ပေးသွင်းရမည် ဖြစ်ပြီး မြေသိမ်းအမှုတွဲ ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်မည့် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသို့ အဆိုပြု တင်ပြရမည် ဖြစ်သည်။

(၂) အကယ်၍ မြေသိမ်းဆည်းရမှုကြောင့် ကုန်ကျစရိတ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ဖြစ်စေကာမူ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသို့ မြေကို ပြန်လည် အပ်နှံရမှုအတွက် ပြန်လည် တောင်းခံမည့် ရရန်ရှိ ငွေတစ်ရပ်အဖြစ် မဟုတ်ပေ။ ဆည်မြောင်း ဦးစီးဌာနနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်တွင်မူ ယင်းကဲ့သို့ ပြန်လည် တောင်းခံ သည့် ရရန်ရှိ ငွေသည် ယခင် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်တွင်

ပါရှိပြီး ဖြစ်ပါက ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးသို့ မေးမြန်းရမည် ဖြစ်ပြီး ယင်းနှင့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း ခရိုင်အင်ဂျင်နီယာမှူးထံသို့လည်း မိတ္တူ တစ်စောင်ကို ပေးပို့ပြီး ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း ငွေစာရင်းကို ဥပဒေ အပိုဒ် (၄၈၅) တွင် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးကို အခြေခံ၍ တန်ဖိုးတွက်ထားချက်ကို ရယူကာ ပြန်လည် ထုတ်ပေးမည် ဖြစ်သည်။

(၃) အကယ်၍ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနအနေဖြင့် ယခင် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၅) အရ လွှဲပြောင်းရယူခဲ့သည့် မည်သည့်မြေကိုမဆို ယင်း၏ လုပ်ငန်းဝတ္တရားများအတွက် အသုံးပြုရန် မလိုအပ်သည့်အခါ ယင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဌာနသို့ မြေကို အခမဲ့ ပြန်လည် အပ်နှံရမည်။

(၄) မီးရထားဘုတ်အဖွဲ့အနေဖြင့် ယခင် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၆) ကို အခြေခံ၍ ရရှိခဲ့ပြီး ယင်း၏လုပ်ငန်းဝတ္တရားများအတွက် အသုံးပြုရန် လိုအပ်နေသည့် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင်ရှိ မြေကို ဆက်လက်၍ လက်ဝယ် ထားရှိပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ အကယ်၍ မီးရထားဘုတ်အဖွဲ့အနေဖြင့် ယခင် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၆) အရ လွှဲပြောင်းရယူခဲ့သည့် မည်သည့်မြေကိုမဆို ယင်း၏ လုပ်ငန်းဝတ္တရားများအတွက် အသုံးပြုရန် မလိုအပ်သည့်အခါ ယင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်ဌာနသို့ မြေကို အခမဲ့ ပြန်လည် အပ်နှံရမည်။'

မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) ကို သေချာစွာ ဖတ်ရှုပါက နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ် (state waste land) ကိုသာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် မြေလွတ်မြေလပ် (waste land) ဟူသည်ကို ရှေးဦးစွာ လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းစကားရပ် ရှင်းလင်းဖော်ပြမှုကို ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးရုံးက ၈-၆-၁၉၆၅ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၂၉၂/၃၅၂/မသ - ၁၃/၆၄ ဖြင့် မြေသိမ်းအမှုများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြေသိမ်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ (၁) ကို နည်းလမ်း မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုရေးကိစ္စ အမှာစာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ပါရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်-

'Waste Land ဟူသော စကားရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းငယ် နားလည်သဘောပေါက်အောင် ရှင်းလင်းရန် လိုမည်ဟု ယူဆပါသည်။ Waste ဆိုသော စကားရပ်ကို မြေသိမ်းအက်ဥပဒေတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားမြေနှင့်ပတ်သက်သည့်ဥပဒေများတွင်လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ စီရင်ထုံးများလည်း မရှိပါ။ Waste ဟူသော စကားရပ်ကို မြေ၏ Use (အသုံးအနှုန်း) နှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ (၁) ပါ (Waste or arable Land) နှင့်ပတ်သက်၍ (Bengal Land Acquisition Manual) တွင် ပါရှိသည့် ညွှန်ကြားချက်တွင် (It is also necessary in regard to section 17 to observe that it applies to Waste and arable land only and not to lands occupied by roads, tanks, buildings, gardens, orchards etc.) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ ညွှန်ကြား ချက်တွင် (Land Occupied by Buildings) ဟု ဆိုထားသော်လည်း မြေသိမ်းသည့်အခါ မြေပေါ်တွင် (buildings) ရှိရမည်ဟု မဆိုလိုကြောင်း ယူဆပါသည်။ လိုရင်းအချက်မှာ အချင်းဖြစ် မြေပေါ်တွင် အဆောက်အအုံ ဆောက်တည်ခွင့် ရှိ မရှိ ဖြစ်ပါသည်။ Waste Land ဟူသည့် စကားရပ်အတွက် အနီးကပ်ဆုံး အမှန်ကန်ဆုံးဟု ယူဆနိုင်ရန်မှာ (land occupied by roads, tanks, buildings, gardens, orchards etc.) မဟုတ်သည့် မြေများ ဖြစ်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထို့ပြင် မြေသိမ်းသည့်အခါတွင် အဆောက်အအုံ မရှိသော်လည်း ယင်းမြေသည် အဆောက်အအုံ ဆောက်တည်ခွင့် ရှိသော မြေ ဖြစ်ပါလျှင် ယင်းမြေကို Waste Land ဟု ယူဆနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ တစ်နည်းဆိုရသော် Waste Land ဆိုသည်မှာ လုံးဝ အသုံးပြုခြင်း မရှိခဲ့သော မြေနှင့် သုံးစွဲခွင့် မရှိသော မြေ၊ မြေရိုင်းသက်သက်များကိုသာ ဆိုလိုသည်ဟု ထင်မြင်ပါကြောင်း'

ဤအမှာစာပါ ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းချက်အရ မြေလွတ်မြေလပ် Waste land ဟု ဆိုရန်မှာ မြေ တစ်ရပ်ကို ပိုင်ဆိုင်မှု ရှိသော်လည်း လမ်း၊ ရေကန်၊ အဆောက်အအုံ၊ ဥယျာဉ်၊ သီးပင်စားပင်ခြံအဖြစ်မျှပင် အသုံးပြုခြင်း မရှိခဲ့သည့် မြေကို ဆိုလိုကြောင်း သဘောပေါက်မိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံပိုင်မြေ (State Land) အဖြစ် ရောက်ရှိနေစေကာမူ Waste land မဟုတ်ပါက ဌာနဆိုင်ရာ တစ်ရပ်ရပ်သို့ အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) အရ လွှဲပြောင်းပေးမည် ဆိုပါက ဘောင်ဝင်ခြင်း ရှိ မရှိ အလေးထား သုံးသပ်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

လယ်ယာမြေများနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည် စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီက (၁၀-၆-၂၀၁၆) ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၆၆/၁-ကော်မတီ/မြေ (ဗဟို)/၂၀၁၆ ဖြင့် သိမ်းဆည်းမြေများအပေါ် ပြန်လည် စွန့်လွှတ်ခြင်း/ လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ယင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ အပိုဒ် (၃) လုပ်နည်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြ ပါရှိထားပါသည်-

‘၃။ သိမ်းဆည်း/လွှဲပြောင်း ရယူထားသော လယ်ယာမြေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ၊ ပယ်ဖျက်ပြီး သစ်တောမြေများ၊ ပယ်ဖျက်ပြီး စားကျက်မြေများ၊ အခြား မြေများကို ရယူခဲ့သော နည်းလမ်းအလိုက် အောက်ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်-

- (က) သိမ်းဆည်း/လွှဲပြောင်း ရယူထားသော မြေများအား နိုင်ငံတော်သို့ ပြန်လည် အပ်နှံခြင်း၊
- (ခ) သိမ်းဆည်း/လွှဲပြောင်း ရယူထားသော မြေများအား မူလပိုင်ရှင်/လုပ်ပိုင်ခွင့်ရ ကာယကံရှင်များသို့ ပြန်လည် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊
- (ဂ) သိမ်းဆည်း/လွှဲပြောင်း ရယူထားသော မြေများအား အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည့် အခြားဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း။’

ဤသို့လုပ်နည်းကို ဖော်ပြထားသည့်အပြင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပိုဒ် ၅၊ (က)၊ (၁) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပြန်ပါသည်-

- ‘၅။ (က) ပြန်လည် စွန့်လွှတ် အပ်နှံသော မြေအား နိုင်ငံတော်သို့ ပြန်လည် အပ်နှံခွင့်ပြုခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း
- (၁) သိမ်းဆည်းလယ်ယာမြေနှင့် လွှဲပြောင်း ရယူထားသော အခြားမြေများအား ရယူခဲ့သော ဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းသည် ဌာနအတွက် ဆက်လက် အသုံးပြုရန် မလိုအပ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြေသိမ်းခံရသဖြင့် နစ်နာခဲ့သည့် ကာယကံရှင်များသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ မြေအား အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည့် အခြားဝန်ကြီးဌာနများအတွက်လည်းကောင်း မြေ ပြန်လည် စွန့်လွှတ်အပ်နှံမည့် ရည်ရွယ်ချက်အား တိကျစွာ ဖော်ပြလျက် ရယူခဲ့သည့် မြေဧရိယာ၊ ပြန်လည် စွန့်လွှတ် အပ်နှံမည့် မြေဧရိယာ၊ ကျန်ရှိမည့် မြေဧရိယာတို့ကို ခွဲခြား၍ စွန့်လွှတ်

အပ်နှံမြေအား နိုင်ငံတော်က သင့်လျော်သည့် နည်းလမ်းများနှင့်အညီ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုနိုင်ပါရန်အတွက် နိုင်ငံတော်သို့ ပြန်လည် အပ်နှံခွင့်ပြုပါရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ သို့မဟုတ် လယ်ယာမြေများနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည် စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီသို့ တင်ပြခွင့်ပြုချက် ရယူရမည် ဖြစ်ပြီး ပုံစံ (၁) ပါ အချက်အလက်များကို ပုံစံ (၁၀၅)၊ (၁၀၆) နှင့်အတူ အထောက်အထား ပြည့်စုံ စွာ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ မိတ္တူ ပေးပို့ရန် ဖြစ်ပါသည်။'

ဤစာပိုဒ်တွင် မြေကို ပြန်လည် အပ်နှံသူက အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည့် အခြား ဝန်ကြီးဌာနများအတွက်ဟု အပ်နှံရသည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖော်ပြအပ်နှံလာသည့် မြေ များတွင် မြေလွှဲပြောင်းပေးခြင်းကိစ္စရပ် ပါဝင်လာတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ထုံးလုပ်နည်း သတ်မှတ်ချက်ပါအရ မြေအပ်နှံသည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည့် အခြားဝန်ကြီးဌာနများအတွက်ဟု အပ်နှံရသည့် ရည်ရွယ် ချက် ဖော်ပြ အပ်နှံလာသည့်မြေများ ပါရှိလာပါက ဗဟိုကော်မတီတွင် များစွာ တာ ဝန်ကြီးသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ အပ်နှံသူက အပ်နှံရသည့်ရည်ရွယ်ချက်ကို ယင်း၏ ဆန္ဒ အလျောက် ဖော်ပြသည် မှန်သော်လည်း ယင်းသို့ အပ်နှံသည့် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့် မြေမျိုးကို မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အထူး ဂရုပြု စိစစ်ရပါတော့မည်။ ရယူမှုတွင် အောက်ပါ နည်းလမ်းများအနက် တစ်ရပ်ရပ်အရ ဖြစ်နိုင်ပါသည်-

- (က) မြေသိမ်းအက်ဥပဒေနှင့်အညီ ဒေသ၏ကာလပေါက်ဈေး ပေးလျော် သိမ်းယူပြီး နောက် မြေလွှဲမှုဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ခြင်း (ဤသို့ ပြည့်စုံ မှန်ကန်စွာ လုပ် ခဲ့ပါက ကြွေးမြီ ကင်းရှင်းသော နိုင်ငံပိုင်မြေအဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ဖြစ်ပြီး ဤသို့ မဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက မတရား ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကာ မူလမြေပိုင်ရှင်များထံ ပြန်လည် ပေးအပ်ရပါမည်။)
- (ခ) နောက်ဆက်တွဲ မြေ တိုင်းတာခြင်း မပြုရသေးသည့် နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ် (State Waste Land) ကို အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) အရ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ခြင်း (ဤတွင် နောက်ဆက်တွဲ မြေ မတိုင်းရသေးသည် မှန်သော်လည်း မြေပြင်တွင် မမြဲဦးပိုင် N များ ရှိနေပါလျက် (State Waste Land) အဖြစ် သတ်မှတ် လွှဲပြောင်း ပါက ဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် မညီနိုင်ပါ။

- (ဂ) လယ်မြေ အခြားနည်း သုံးစွဲခွင့် လက်မှတ် လ/န ၃၉ အရ ရယူ သုံးစွဲခဲ့ခြင်း။ (ဤတွင် ယင်းဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေ ၈၁ (၂) (ခ) ပါ မူလကပင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ဗုဂ္ဂိုလ်က အဆိုပါ လယ်ယာမြေကို ရောင်းရန် သို့မဟုတ် အခြားနည်း လွှဲပြောင်းရန် သဘောတူညီကြောင်း စာချုပ်စာတမ်းကို လျှောက်လွှာနှင့်အတူ ပူးတွဲ တင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း မဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက ဥပဒေ၊ နည်း ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သည့် လက်မှတ်သာ ဖြစ်ပါမည်။)
- (ဃ) မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေအရ အသုံးပြုခွင့် ရရှိခဲ့ခြင်း၊ (ဤတွင် ယင်းဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေ ၁၀ (ခ) ပါ အမှန်တကယ် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း ဟုတ် မဟုတ်၊ လက်ရှိ နေထိုင်သူ ရှိမရှိ၊ ကျူးကျော်လုပ်ကိုင်နေသူ ရှိ မရှိ၊ ယခင်က လုပ်ကိုင်ခွင့် အသုံးပြုခွင့် ချထားပေးခြင်း ရှိ မရှိ တို့ကို ပုံစံ ၇ ဖြင့် မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနမှူးက စိစစ်တင်ပြခဲ့သည့် အချက်သည် အမှန်တကယ် မြေပြင် ကွင်းဆင်းစစ်ဆေး တင်ပြခဲ့မှု မဟုတ်ခဲ့ပါက ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် မညီသော လုပ်ကိုင် အသုံးပြုခွင့်ပေးခြင်း ဖြစ်နေပါမည်။)
- (င) သစ်တောမြေ၊ စားကျက်မြေ ပယ်ဖျက်ရယူခဲ့မှု [သစ်တောမြေတွင် ယခင် သစ်တော ဥပဒေဟောင်း (the forest act, 1902) အရ သစ်တောဌာန၏ ဆာကြူလာ ၁၉/၁၉၂၇ အရ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးထားသည့် မြေများ၊ စားကျက်တွင် မြေခွန်တော်အမိန့် ဆင့်ဆိုချက် (၁၀၆) ပါ သတ်မှတ်ချက်အရ နှင်ထုတ်ဖယ်ရှားခြင်း မပြုရသည့် လယ်ယာမြေများ တည်ရှိနေပါက မှားယွင်းသော ဆောင်ရွက်ချက် ဖြစ်ပါမည်။]

ဤသည်တို့သည် အကျဉ်းမျှ တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ နည်းလမ်း ဖြစ်စဉ် တစ်ရပ်ရပ်အရ ရယူ အသုံးပြုခဲ့သော မြေကို မူလ တောင်သူများထံ ပြန်ပေးရန် မဟုတ် အခြား အသုံးလိုသည့်ဌာနသို့ ပေးရန် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက် ဖော်ပြလာမှုကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် သင့်လျော်ခြင်း ရှိ မရှိ သတိတရားကြီးစွာ ထား၍ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် ဖြစ်ပါမည်။

အခြား အသုံးလိုသည့် ဌာနသို့ ပေးရန် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြ၍ ပြန်လည် အပ်နှံလာသည့် မြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြေ တည်ရာ အရပ်ကို ဖော်ပြမှုတွင်

ကွင်းအမှတ်၊ ဦးပိုင်အမှတ်များ ပါရှိလာပါက အပ်နှံသူ ဖော်ပြသည့် ရည်ရွယ်ချက် အတိုင်း ဆောင်ရွက်မပေးသင့်ပါ။ ယင်းမြေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးပိုင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း (Register of Holding) ဟု ခေါ်သော မှတ်ပုံစာရင်း ၁ (က) တွင် လက်ရှိကာလ၌ မြေပြန်အပ်သည့် ဌာနသာ အမည်ပေါက်နေနိုင်သည် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ထိုဌာန အဖွဲ့အစည်း အမည် မတိုင်မီ မည်သူတို့ အမည်ပေါက်ရှိသည်ကို လေ့လာရန် လိုအပ် ပါမည်။ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက ရယူမှု မပြုမီ ပြည်သူတို့အနေဖြင့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ရပ်အရ မြေကို အသုံးပြုခဲ့ခြင်း ရှိခဲ့ပါက ယင်းမြေကို မည်သည့်နည်းလမ်းအရ ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက ရယူခဲ့သည် ဟူသည့် အချက်သည် အရေးပါသည့် အချက် ဖြစ်လာ ပါမည်။

ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ရယူ အသုံးပြုခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် အမိန့်အာဏာဖြင့် အဓမ္မ ရယူ အသုံးပြုခဲ့ခြင်း ဟူသည်ကို စနစ်တကျ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ရပေမည်။ ထိုမျှသာမက မူလအမည်ပေါက်တို့အနေဖြင့် ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ လယ် ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ၊ ၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ သီးစား ချထားရေးဥပဒေ နှင့် ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း လုပ်ပိုင်ခွင့် ဥပဒေတို့အနက် တစ်ရပ်ရပ်အရ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရုပ်သိမ်းခြင်း ခံရမှု ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရုပ်သိမ်းရုံမျှဖြင့် မြေလွတ်မြေလပ် (Waste Land) ဖြစ်မလာပါ။ အခြား တောင်သူတစ်ဦးကို လုပ်ပိုင်ခွင့် ချထားပေးပြီး သီးစား မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် အမည်ပေါက်နေသူ ရှိနေပါမည်။

အထက်ပါကဲ့သို့ မြေလွတ်မြေလပ် (Waste Land) မဟုတ်သည်ကို အသုံးပြုနေ သည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းက အသုံးပြုလိုသည့် အခြားဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းသို့ လွှဲပြောင်း ပေးရန် ဟူသည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖော်ပြအပ်နှံလာခြင်းတွင် မြေကို နိုင်ငံပိုင်မြေ (State land) အဖြစ် ကြေညာလိုက်သည် မှန်သော်လည်း နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ် (State Waste Land) မဟုတ်သည်ကို သတိပြုရပေမည်။

ထို့အတွက် ယင်းမြေကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်ဟု တောင်းခံလာသည့် အခြား ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းသို့ မြေခွန်တော် အမိန့်ဆင့်ဆိုချက် (၃၃၂) အရ အခမဲ့မြေလွှဲ ပြောင်းခြင်း ပြုပါလျှင် နိုင်ငံပိုင် မြေလွတ်မြေလပ် မဟုတ်သည့် မြေ (Non-State Waste Land) ကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ဖြစ်နေသဖြင့် ဥပဒေသဘောအရ အငြင်းပွား

ဖွယ်များ ပေါ်ပေါက်လာပါမည်။ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်မှာ မူလက ဦးပိုင်ပေါက်
တောင်သူတို့ကိုသာ ပြန်လည် ပေးအပ်ရန်ဟု လယ်ယာမြေများနှင့် အခြားမြေများ
သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည် စိစစ်ရေးဗဟို ကော်မတီအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်
ပေးခဲ့ပါမူ မူလက စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် တောင်သူလယ်သမားတို့အတွက် မုဒိတာ
ပွားမိမည် ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မြေငှားဂရန် ပယ်ဖျက်ခြင်း

ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအနေဖြင့် မြေငှားဂရန် လျှောက်ထားမှုကို စစ်ဆေးရာတွင် အက်ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားခြင်း မရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် အက်ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် ကျင့်သုံးရာတွင် အက်ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ တို့နှင့် ပညီဘဲဖြစ်စေ၊ အရေးပါသော နည်းလမ်းမကျမှုဖြင့်ဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါက မြေငှားဂရန်ကို ဖျက်သိမ်းစေရမည် အမှုန် ဖြစ်ပါသည်။

မြေငှားဂရန် ပယ်ဖျက်ခြင်း

နိဒါန်း

အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ အက်ဥပဒေ (The Lower Burma Town and Village Lands Act, 1898) ၏ ပုဒ်မ ၄၀ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

‘40. Notwithstanding that no appeal may lie to him, the Financial Commissioner may call for and revise the proceedings of any Revenue Officer in any case dealt with under this Act, and may pass such orders hereon, consistent with the provisions of this Act, as he may think fit.’

ယင်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားမည် ဆိုပါက အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါမည်-

‘၄၀။ အခွန်တော်အရာရှိ တစ်ဦးဦး၏ ဤအက်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်သည့် အမှုတွဲများကို မိမိထံသို့ အယူခံ တက်ရောက်နိုင်ခွင့် မရှိသော်လည်း ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးအနေဖြင့် အမှုတွဲကို ဆင့်ဆို တောင်းယူခြင်း၊ ပြန်လည် စိစစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဤအက်ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ညီညွတ်သည့် မိမိသင့်လျော်သည်ဟု ထင်မြင်သော အမိန့်ကို ချမှတ်နိုင်သည်။’

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးသည် လက်အောက်အခွန်တော်အရာရှိ တစ်ဦး ထုတ်ပေးထားသည့် မြေငှားဂရန် တစ်ခုအား ဖျက်သိမ်းပိုင်ခွင့် ရှိမည်လား။

ဟူသည့် အချက်ကို နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေတို့ကို ဆက်စပ် စဉ်းစားပါက လွန်စွာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး

ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး (Financial Commissioner) ဟူသည့် စကားရပ်အတွက် ရှေးဦးစွာ တင်ပြပါမည်။ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး ဟူသည့် ရာထူးနေရာသည် မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးအက်ဥပဒေ (The Burma Financial Commissioner Act, 1888) ကို အခြေပြုကာ စတင်ခန့်ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအက်ဥပဒေကို The Financial Commissioners Act (Burma Act XIV, 1928) ၁၉၂၈ ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေအမှတ် (၁၄) ဖြင့် အစားထိုး ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ မူလ စတင် ခန့်အပ်စဉ်က Financial Commissioner ကို အခွန်ဌာနဝန်ကြီးဟု မြန်မာဘာသာဖြင့် ရုံးစာများတွင် သုံးစွဲရန် ရှေးဦးစွာ အထွေထွေဌာန၏ ၉-၂-၁၈၉၁ ရက်စွဲပါ ဆာကြူလာအမှတ် (၇) ဖြင့် ထုတ်ပြန် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် အခွန်တော်ဌာနချုပ်ဝန်ကြီးဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေး ရပြီး ကာလသို့ ရောက်သည့်အခါ ဘဏ္ဍာတော် မင်းကြီး ဟူသော ဝေါဟာရ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ယခုကာလတွင် အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေပါ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပြည်ထဲ ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှင်း ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကို ရေးသားရာတွင် စာသား ရှည်နေမည် ဖြစ်သဖြင့် ဘဏ္ဍာ တော်မင်းကြီးဟူသော သုံးစွဲ ရေးသားသွားပါမည်။

အယူခံတက်ရောက်ခြင်း

အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အချက်များ ခွဲ၍ လေ့လာကြည့်ပါက အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်-

- (က) မိမိထံ အယူခံတက်ရောက်နိုင်ခွင့် မရှိသည့် အမှုများအတွက် ဘဏ္ဍာတော်မင်း ကြီး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) အခွန်တော်အရာရှိတစ်ဦးက ဤအက်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်သည့် အမှု ဖြစ် ရပါမည်။
- (ဂ) ယင်းအမှုတွဲကို ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးသည် ဆင့်ဆို တောင်းယူခြင်း၊ ပြန်လည် စိစစ်ခြင်း ပြုနိုင်ပါသည်။

(ဃ) ထို့နောက် သင့်လျော်သည်ဟု ထင်မြင်သော ဤအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်သည့် အမိန့်ကို ချမှတ်နိုင်သည်။

‘အယူခံ တက်ရောက်နိုင်ခွင့် မရှိသည့်အမှုများကို’ ဟူသည့် စကားရပ်အတွက် လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ အယူခံ တက်ရောက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယင်း အက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၉တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

‘၃၉။ ဤအက်ဥပဒေအရ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် မှုခင်းများတွင် အခွန်တော်အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် အမိန့်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အယူခံတက်ရောက်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ထုတ်ပြန် သတ်မှတ်သည့် နည်းဥပဒေတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် သတ်မှတ်သည့် ကာလစည်းကမ်းသတ်နှင့် သတ်မှတ်သည့် စည်းကမ်းချက်များအရ သတ်မှတ်သည့် အခွန်တော်အရာရှိများထံ အယူခံ တက်ရောက်ခွင့် ရှိသည်။

ဤပုဒ်မ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ နည်းဥပဒေတွင် နည်းဥပဒေ ၇၅ ၌ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- ‘၇၅။ (၁) အယူခံ ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍-
  - (က) ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသို့ ယင်းခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ လက်အောက်အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊
  - (ခ) ကြေးတိုင်အရာရှိထံသို့ ယင်းကြေးတိုင်အရာရှိ၏ လက်အောက်အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊
  - (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံသို့ ခရိုင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ကြေးတိုင်အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (၂) ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ကြေးတိုင်အရာရှိတို့ထံ အယူခံဝင်သည့် အမှုများအတွက် ထိုသို့ အယူခံသည့် အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်သည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၆၀၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံ အယူခံဝင်သည့် အမှုများအတွက် ထိုသို့ အယူခံသည့် အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်သည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၉၀ ထက် ကျော်လွန်ပါက လက်ခံခြင်း မပြုရ။ သို့သော်လည်း ထိုကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း မည်သည့် အတွက်ကြောင့် အယူခံ မဝင်နိုင်သည်ကို ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ကြေးတိုင်အရာရှိ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတို့ထံ လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက် တင်ပြနိုင်ပါက လက်ခံခွင့် ရှိသည်။’

နည်းဥပဒေ ၇၅ ၏ နောက်ဆုံးအပိုဒ်အဖြစ် ပုဒ်မ ၄၀ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါ အတိုင်း ဖော်ပြ ပါရှိလာပါသည်-

‘Subject to revision by the Financial Commissioner, in exercise of the power conferred by section 40, the orders and decisions of Commissioners shall be final.’

‘ပုဒ်မ ၄၀ အရ အပ်နှင်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး၍ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးက ချမှတ်သော ပြင်ဆင်ချက် အမိန့်အရမှတစ်ပါး တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေး မှူးတို့ ချမှတ်သည့် အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အပြီးအပြတ်ဖြစ်စေရမည်။’

အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်

အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉ တွင် ဤ အက်ဥပဒေအရ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် မှုခင်းများတွင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ခရိုင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတို့ ချမှတ်သည့် အမိန့် (order) နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် (decision) ကို အယူခံခွင့် (appeal) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြဋ္ဌာန်းထားမှုကို တင်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤ ဥပဒေအရ ထိုအခွန်တော်အရာရှိတို့ ချမှတ်သည့် အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် မည်သည်တို့ ဖြစ်သည်ကို ရှာဖွေရာ အမိန့် (order) ချမှတ်ခြင်းအတွက် ပုဒ်မ ၂၀၊ ၂၁၊ ၃၉၊ ၄၀ တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် (decision) ဟူသည်အတွက် ပုဒ်မ ၁၅၊ ၃၉၊ တို့တွင် တွေ့ရှိရပါသည်။

အမိန့် (order) ဟူသည်အတွက် ပုဒ်မ ၂၀ ပါ အမိန့် (order) ဟူသည်မှာ မြေငှားဂရန် သို့မဟုတ် လိုင်စင် ထုတ်ပေးပြီးနောက် အခွန်တော်အရာရှိ၏ ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ အခြားကိစ္စအတွက် အသုံးပြုသဖြင့် မြေခွန်တော် တိုးမြှင့် ပေးဆောင်ရန်နှင့် ဒဏ်ငွေ ပေးဆောင်ရန်နှင့် မြေငှားဂရန် သို့မဟုတ် လိုင်စင်ကို ဖျက်သိမ်း၍ ဖယ်ရှားပေးရန် ချမှတ်သည့် အမိန့် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၂၁ ပါ အမိန့် (order) ဟူသည်မှာ နိုင်ငံပိုင်မြေမှ ဖယ်ရှားရန် ထုတ်ဆင့်ဆောင်ရွက်သည့် အမိန့်များ ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၃၉ ပါ အမိန့် (order) ဟူသည်မှာ ဤအက်ဥပဒေအရ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် မှုခင်းများတွင် အခွန်တော် အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် အမိန့်များ ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၀ ပါ အမိန့် (order) ဟူသည်မှာ ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီး ချမှတ်သည့် အမိန့် ဖြစ်ပါသည်။ အက်ဥပဒေ တစ်ရပ်လုံးတွင် အမိန့် (order) ချမှတ်ခြင်းအတွက် ဤမျှသာ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် (decision) ဟူသည်အတွက် ပုဒ်မ ၁၅ ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်

(decision) ဟူသည်မှာ မြေယာအငြင်းပွားမှုအပေါ် မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင် မှတ်တမ်း တင်သည့် အခွန်တော်အရာရှိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၃၉ ပါ ဆုံးဖြတ် ချက် (decision) ဟူသည်မှာ ဤအက်ဥပဒေအရ စီရင် ဆုံးဖြတ်သည့် မှုခင်းများတွင် အခွန်တော်အရာရှိတို့က ချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

‘ဤအက်ဥပဒေအရ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် မှုခင်းများ’ ဟူသည့် စကားရပ်သည် နည်းဥပဒေ ၇၅ တွင် မပါရှိသော်လည်း ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပေါ်ပေါက်စေသည့် ပုဒ်မ ၃၉ တွင် ပါရှိနေပါသည်။ ဤသို့ ဆိုပါက အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၊ ၂၀၊ ၂၁၊ ၃၉ တို့တွင် အခွန်တော်အရာရှိများ ချမှတ်သည့် အမိန့်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သာ အယူခံ တက်ရောက်ရမည့်သဘော၊ အက်ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းသည့် နည်းဥပဒေ များအရ ချမှတ်သည့် အမိန့်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် မည်သို့ ရှိမည်ကို လေ့လာရန် လိုအပ်လာပါသည်။ အကြောင်းမှာ အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များပါ အမိန့် နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် မြေငှားဂရန် ထုတ်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တိုက်ရိုက် ဖော်ပြမှု မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉ ပါ မှုခင်း ဟူသည်ကို ဆက်စပ် လေ့လာရပေမည်။

မြေငှားဂရန် ထုတ်ပေးခြင်း

မြေငှားဂရန်များ ထုတ်ပေးခြင်းအတွက် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆ တွင် အောက်ပါ အတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- ‘၁၆။ အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေများကို
  - (က) နိုင်ငံတော်သမ္မတက ထုတ်ပြန်သော နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များဖြင့် အဆိုပါ မြေကို အကျိုးခံစားခွင့်များ လွှဲအပ်သည့် အပိုင်ချထားမှုအရဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အငှားချထားမှုအရဖြစ်စေ၊
  - (ခ) အခွန်တော်အရာရှိက ခွင့်ပြုထုတ်ပေးသော လိုင်စင်အရ ဖြစ်စေ ပေးအပ် ချထားခွင့် ရှိသည်။’

အခွန်တော်အရာရှိများ အနေဖြင့် ဤပုဒ်မပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးဆောင် ရွက်ရာတွင် အမှုတွဲများ ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကန့်ကွက်မှုများ၊ အငြင်းပွားမှုများ ရှိလာပါက မြေယာမှုခင်း ဖွင့်လှစ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့ မလွဲမသွေ ပေါ်ပေါက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့သို့ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် အမိန့်များအပေါ် အယူခံတက်ခြင်းလည်း ပေါ် ပေါက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ကိစ္စရပ်များကို နည်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ

ဆောင်ရွက်ရသည် ဖြစ်ရာ နည်းဥပဒေအပိုင်းကို ထည့်သွင်း လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။

အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေများကို ပေးအပ်ချထားခြင်းအတွက် နည်းဥပဒေအကြောင်းကို အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- '၁၇။ (၁) အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေများကို ပေးအပ်ချထားရန် နည်းဥပဒေများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ထုတ်ပြန်ခွင့် ရှိသည်။
- (၂) အဆိုပါ နည်းဥပဒေများတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အကြောင်းအချက်များကိုလည်း စီမံခွင့် ရှိသည်-
  - (က) အဆိုပါ မြေများကို အပိုင်ချထားမှုအရ ဖြစ်စေ၊ အငှားချထားမှုအရ ဖြစ်စေ မည်သည့် အကျိုးခံစားခွင့်များကို မည်မျှ ခံစားခွင့် ပေးအပ်ကြောင်း ဖော်ပြသည့်အချက် အကယ်၍ အဆိုပါ အကျိုးခံစားခွင့်များကို စည်းကမ်း တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် လွှဲအပ်ခြင်း ဖြစ်ပါက မည်သည့် စည်းကမ်းချက်များဖြင့် လွှဲအပ်သည် ဟူသော အချက်၊
  - (ခ) အပိုင်ချထားမှု သို့မဟုတ် အငှားချထားမှုများကို မည်သည့် အခွန်တော်အရာရှိတို့က မည်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ပေးအပ်ချထားခွင့် ရှိသည် ဟူသော အချက်၊
  - (ဂ) မြေကို သုံးစွဲ လုပ်ကိုင် နေထိုင်ခွင့် လိုင်စင်များကို မည်သည့် အခွန်တော်အရာရှိတို့က မည်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ပေးအပ်ချထားခွင့် ရှိသည် ဟူသော အချက်၊
  - (ဃ) အပိုင်ချထားမှုအရဖြစ်စေ၊ အငှားချထားမှုအရဖြစ်စေ ပေးအပ်ချထားသော သို့တည်းမဟုတ် လိုင်စင်အရ လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေထိုင်သော မြေများအပေါ် မည်သည့် နှုန်းထားအတိုင်း မြေခွန်ကောက်ခံရမည်၊ မည်သည့် မြေငှားခ သတ်မှတ်ထားရမည် ဟူသည်ကို သတ်မှတ်သည့်အချက်၊ ယင်းတို့အပြင်
  - (င) မည်သည့်ကိစ္စရပ်များတွင် အဆိုပါ မြေတို့ကို အခွန်လွတ် ပေးအပ်ချထားနိုင်သည် ဟူသော အချက်။'

အဆိုပါ ပုဒ်မပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အကြောင်းပြု၍ နည်းဥပဒေများတွင် အခန်း (၂)၊ ရန်ကုန်မြို့နှင့် သံတောင်မြို့မှအပ ကျန်မြို့များတွင် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရန် သို့မဟုတ် နေထိုင်ရန် သို့မဟုတ် စက်မှုလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် အစိုးရက